

Årsberetning 2015

Gislingebåden, årets succesfulde Open Source-byggeprojekt, navngives og søsættes af bestyrelsesmedlem i KRAK-fonden Rikke Hvilshøj 31. oktober 2015. Bådens navn blev *Gisle*.

Indhold

Ledelsesberetning	3
Året i overskrifter	3
Målopfyldelse	5
Oplysninger om institutionen	9
Undersøgelser, forskning og udstilling	11
Undersøgelser	11
Afsluttede forundersøgelser, undersøgelser og sonderinger	11
Status på fortløbende projekter	16
Besigtigelser	17
Aflevering af genstande til Nationalmuseet	17
Forskning	18
Publikationer	18
Ph.d.-forskning på Vikingeskibsmuseet	19
Forskningsprojekter	20
Forlagspublikationer	23
Forlagspublikationer under forberedelse	23
Bibliotek	23
Arkiver	24
Udstilling	25
Vikingeskibshallen	25
Museumsøen	27
Udstillinger uden for Vikingeskibsmuseet	27
Udlån	29
Billedarkiv og fotoværksted	29
Film og videoproduktioner	30
Maritime håndværk, rekonstruktion og publikumsformidling	31
Maritime håndværk og rekonstruktion	31
Indtægtsdækket virksomhed på bådeværftet	33
Publikumsformidling	36
Vikingeskibshallen	36
Museumsøen	37
Sejladstjenesten	41
Skoletjenesten	42
Kommunikation, presse og markedsføring	46
Hjemmesiden	46
Presse og pressemeddelelser	48
Film og TV	49
Publikumsanalyser	52

Museumsbutik	54
Café Knarr	55
Økonomi, administration og bygningsdrift	57
Årsregnskab 2015.....	57
Tilskud og indtægter	58
Besøgende	59
Sejlads.....	62
Butik.....	64
Café Knarr	66
Omsætning pr. gæst	68
Personale	68
Miljøforhold.....	69
Tilbagebetaling til samfundet.....	70
Samlet konklusion om museets betydning for samfundet	73
Administration	74
Bestyrelse	74
Chefgruppe.....	74
Samarbejdsudvalg og Arbejds miljøudvalg	75
Personale	76
Bygningsdrift	77
Vikingskibshallen	77
Museumsøen.....	77
Lager i Himmelev – ny bygning.....	79
Cafe Knarr.....	79
Restaurant Snekken.....	79
Generelt.....	79
Medarbejdernes bidrag til forskning og formidling	80
Medarbejdernes publikationer	80
Konferencer, seminarer og kongresser	81
Forsknings- og undervisningsforedrag.....	82
Formidlingsforedrag	84
Forskningsforum	85
Samarbejder – nationale og internationale	86
Undervisningssamarbejder.....	86
Formidlingsamarbejder	86
Maritime håndværksamarbejder	87
Forskningssamarbejder	89
Marinarkæologiske samarbejder.....	91
Kommunikations-, marketing- og turismesamarbejder	92
Øvrige samarbejder.....	93
Vikingskibsmuseets Bådelaug	94
Vikingskibsmuseets Venner	97
Bilag I- Personale	99

Ledelsesberetning

Året i overskrifter

Nyt kapitel

Et nyt kapitel i Vikingskibsmuseets historie begyndte i 2015: Museet overtog pr. 1. januar det marinarkæologiske ansvar på søterritoriet øst for Storebælt, og kunne dermed påbegynde opbygningen af en arkæologisk samling. Museet er dermed blevet et "rigtigt" museum, der løfter alle museumslovens opgaver.

Nyt arbejdsgrundlag

I forbindelse med overtagelsen af det nye ansvar blev museets vedtægter revideret; organisationen blev tilpasset, så den er stærkest muligt rustet i forhold til de nye opgaver, og marinarkæologien blev indarbejdet i museets forsknings- og formidlingsstrategier. Der er endvidere indledt drøftelser med Nationalmuseet om en samarbejdsaftale vedrørende konservering, naturvidenskabelige undersøgelser mv.

Ny plan

Samtidig med, at museets nye arbejdsgrundlag kom på plads, blev planen for museets fremtidige udvikling stukket ud: Ved årets begyndelse havde Roskilde Byråd i sin egenskab af overordnet planmyndighed godkendt museets vision og helhedsplan "Mennesket, skibet og havet". Byrådet havde endvidere bevilget 25 mio. kroner til projektet under forudsætning af, at staten også bidrager. Der har gennem hele året været arbejdet for at skabe statslig opbakning til planen.

Store undersøgelser

Der har gennem hele året været stor efterspørgsel efter marinarkæologernes ekspertise. Museets kapacitet er blevet strakt til de yderste, og især de store undersøgelser i Køge Havn og i Storstrømmen har givet interessante resultater og mange flotte fund, der vil indgå i museets samling.

Ny ejendom

For at opfylde behovet for opbevaring af marinarkæologisk udstyr og arkæologiske genstande, har museet købt en ejendom i Himmelev, der efter ombygning og nyindretning også skal fungere som nærmagasin for de materialer og det udstyr, der anvendes af andre afdelinger, men ikke finder plads på selve museet, hvor flest mulige kvadratmeter søges udnyttet til formidling.

Nyt eksperimentarie

Med det nye ansvar følger et krav om at udstille og formidle den fremtidige samling – og i museets vision og helhedsplan indgår en helt ny bygning til formidling af marinarkæologien. Derfor har museet indledt et samarbejde med bl.a. RUC om at skabe et marinarkæologisk eksperimentarie, og i løbet af året er forskellige testopstillinger afprøvet. Udviklingsarbejdet vil fortsætte i de kommende år, og eksperimentariet forventes åbnet for publikum i 2017.

Nyt formidlingskoncept: Open Source

Som forberedelse af museets helhedsplan, har museet endvidere udviklet og afprøvet et nyt formidlingskoncept omkring eksperimentalarkæologi og maritime håndværk. Projektet blev bygget op omkring en rekonstruktion af "Gislingeåden", der blev bygget på museets værft – og involverede stort set alle afdelinger på museet. En væsentlig del af projektet bestod af online formidling via Instagram, Facebook og hjemmeside – og projektet fik tusindvis af følgere, som

engagerede sig i en livlig debat. Herudover blev der udviklet nye publikums- og undervisningsaktiviteter i relation til projektet.

Ny hjemmeside

I 2015 blev museets hjemmeside flyttet til en ny og moderne platform. Samtidig blev sidens grundlæggende menustruktur ændret og designet forenklet, for bedst muligt at imødekomme sidens besøgende med information og inspiration. Hjemmesiden er nu også tilpasset visning på tablets og smartphones. Projektet blev gennemført inden for den afsatte tids- og ressourceramme, og den nye hjemmeside kunne åbne kort før årsskiftet.

Nye åbningstider

Cafe Knarr havde i 2015 for første gang åbent hele året og forsøgte sig også med aftenåbning ved særlige lejligheder. Dette resulterede i en omsætningsstigning på mere end 50 procent. Konceptet med ny nordisk vikingemad bliver vel modtaget af gæsterne, der på TripAdvisor placerer Cafe Knarr som en flot nummer 7 ud af 119 restauranter i Roskilde.

Nye rekorder

Med et besøgstal på 146.891 steg antallet af gæster på museet med 9,5 procent, og antallet af mennesker, der deltog i en sejlads på fjorden, var det største nogensinde: 13.714 gæster stod til søs i museets både, hvilket var en stigning i forhold til året før på 7,6 procent.. Den øgede interesse kan også spores på hjemmesiden, hvor besøgstallet steg tæt på ti procent og på Facebooksiden, som mere end fordoblede antallet af følgere. Samme tendens ses på medieomtaler og besøg fra film- og TV-hold.

Gamle venner

Foreningen Vikingskibsmuseets venner fejrede sit 25-års jubilæum ved en reception i Vikingskibshallen 26. november, hvor foreningen blandt andet skænkede museet en meget fornem pengegave på 100.000 kroner. Pengene skal gå til at støtte museets illustrerede bogværk "Fuldblod på havet" om *Havhingstens* rejse fra Roskilde til Dublin og retur i 2007-08.

Medarbejdere

I alt 166 personer, svarende til 70 årsværk, har i kortere og længere perioder været ansat ved museet. 20 personer har herudover været tilknyttet i beskæftigelsesprojekter. Til sammenligning beskæftigede museet året før 168 personer, svarende til 62 årsværk, mens 16 personer var tilknyttet i beskæftigelsesprojekter. Beskæftigelsen ved museet er således faldet med 1,19 procent målt på antallet af medarbejdere og steget med 12,9 procent målt på årsværk. Stigningen i antal årsværk skyldes især øget aktivitet på det marinarkæologiske område samt en bevidst strategi om at skabe flere faste stillinger med henblik på kvalitetsudvikling.

Tak

2015 har været et travlt og vigtigt år for museet. De mange aktiviteter, der er beskrevet i årsberetningen, afspejler en engageret og professionel indsats fra museets medarbejdere, gode samarbejdspartnere og generøs støtte fra fonde, stat og kommune. Tak til alle.

Målopfyldelse

Museet har opstillet ni overordnede mål for sin virksomhed, som i nogle tilfælde er suppleret af konkrete måltal. I det følgende kommenteres målopfyldelsen på et overordnet niveau.

En god oplevelse

Museet har opfyldt sit mål om at møde sine gæster med mangfoldige kulturtilbud af høj kvalitet og relevans. Museet har endvidere opfyldt målet om at gennemføre løbende publikumsundersøgelser for at sikre, at museets tilbud imødekommer gæsternes behov. I 2015 har der været særligt fokus på udvikling af nye involverende publikumsaktiviteter på værftspladsen i sommerhalvåret, og på at forbedre oplevelsen i vinterhalvåret bl.a. gennem helårsdrift i caféen.

Publikums tilfredshed følges på en række parametre via de undersøgelser, der gennemføres i samarbejde med Top Attraktioner. Gæsternes tilfredshed med den samlede oplevelse lå i 2015 på 97,7 % hvilket er en stigning på 2,4 % i forhold til året før, og 2,7 % i forhold til det opstillede mål.

En synlig kulturinstitution

Museet har opfyldt målet om at tage initiativer, der styrker museets profil og skaber øget synlighed for museet, Roskilde og Danmark.

Museet har været synlig gennem sin faglige virksomhed i og udenfor museet, og gennem en massiv kommunikation via nyhedsbreve, hjemmeside, Facebook, pressearbejde og markedsføring. Indsatsen har været godt understøttet af de frivillige bådelaugs sejladsere rundt i de danske farvande.

Der har i 2015 været særligt fokus på kommunikationsstrategi, -plan og hjemmeside. Der er udviklet en ny strategi og plan for museets løbende kommunikationsarbejde og for kommunikation om den nye vision og helhedsplan.

Sammenlignet med året før oplevede museet en stigende opmærksomhed fra omverdenen med 9,97 % flere besøgende på hjemmesiden, 118 % flere følgere på facebook, 14,42 % flere medieomtaler og ikke mindst 37,84 % stigning i antallet af film- og TV-hold, der besøgte museet for få materiale til deres produktioner.

Vikingskibsmuseet blev i 2015 omtalt 1.038 gange i danske nyhedsmedier, og 627 gange i danske trykte medier, heraf 80 gange i landsdækkende dagblade. Museet registrerer ikke systematisk omtale i internationale medier.

Museet deltager i en lang række lokale såvel som nationale og internationale kultur- og turismesamarbejder, og lokalt har museet i 2015 bl.a. gennemført tiltag sammen med Domkirken i Roskilde og den nye nationalpark omkring Roskilde fjord "Skjoldungernes land".

En central aktør i marinarkæologien

Med tildelingen af det marinarkæologiske ansvar for søterritoriet øst for Storebælt har museet opfyldt det overordnede mål: At være en central aktør i marinarkæologien.

Museet har endvidere opfyldt målet om at opretholde et professionelt og effektivt marinarkæologisk beredskab.

Der har i 2015 været særligt fokus på organisation, strategier og administrative processer.

Marinarkæologien er skrevet ind i museets forsknings- og formidlingsstrategi, og marinarkæologisk team et blevet omorganiseret – arbejdet med organisationen vil fortsætte ind i 2016. Der er udviklet nye procedurer for de administrative processer, og museet har i løbet af året opfyldt målet om månedlig økonomisk afrapportering på de bygherrebetalte opgaver.

Året har været præget af stor aktivitet; ikke mindst projektet omkring den nye Storstrømsbro har udfordret museets kapacitet voldsom. Det betyder, at museet ikke har været i stand til at indhente sit beretningsefterslæb som planlagt – denne opgave vil derfor blive løst i 2016.

Et værft med specialkompetence

Museet har opfyldt målet om at besidde en håndværksmæssig specialkompetence inden for rekonstruktion og traditionelle maritime håndværk og om at bidrage til håndværkets bevaring gennem uddannelse af bådebyggere.

Museet har gennem året opretholdt målet om at beskæftige mindst fire faglærte bådebyggere, en bådebyggerlærling og en rebslager. Museet har engageret sig i UNESCOs konvention om den immaterielle kulturarv bl.a. gennem deltagelse i instruktørkursus. Museet indgår desuden i styringsgruppen for Faro Rhino Archaeological User Group vedrørende udvikling af digital dokumentation af skibsfund.

Værftets kompetencer har været efterspurgt af omverdenen. Værftet har således også i 2015 solgt konsulentytelser til institutioner fra ind- og udland. I 2015 har værftet haft særligt fokus på håndværksformidling og publikumsinddragelse via udviklingen af et Open Source-projekt i relation til bygningen af en rekonstruktion af Gislingeåden.

En international forskningsinstitution

Museet har opfyldt målet om at fremme forskning inden for sit særlige faglige felt, herunder marinarkæologi, rekonstruktion og eksperimentalarkæologi; om at samarbejde med andre forskningsinstitutioner og bidrage til uddannelse af fremtidens forskere; og om at have en aktiv publikationspraksis bl.a. gennem eget forlag.

I 2015 har der været fokus på udvikling af strategi og plan for museets forskningsvirksomhed i de kommende år. Målet har bl.a. været at integrere marinarkæologien i museets forskningsplan for sikre et forskningsmæssigt udbytte af den marinarkæologiske virksomhed; at sikre en sammenhæng mellem museets vision og helhedsplan, og at leve op til Kulturstyrelsens krav til publikationsvirksomhed.

I 2015 kunne samarbejdet med Roskilde Universitet om et samfinansieret ph.d. stipendium afsluttes med en afhandling, der bygger på undersøgelser af museets formidlingspraksis. Museet har endvidere været vært for gæsteforskere fra danske og udenlandske universiteter.

En international formidlingsinstitution

Museet opfyldte målet om at formidle sine arbejdsprocesser og forskningsresultater gennem aktiviteter, der møder gæsterne som sansende og tænkende mennesker – bl.a. gennem udstillinger, åbne værksteder samt tilbud om sejlads og publikumsaktiviteter.

I 2015 havde museet særligt fokus på udvikling af håndværksformidling og Open Source-formidling omkring rekonstruktionen af "Gislinge-båden" på bådværftet. Projektet, der var støttet af Kraks Fond, opfyldte de opstillede projektmål – og fik følgere fra hele verden på Instagram og Facebook; 316 personer hentede de rekonstruktionstegner, der blev lagt ud på hjemmesiden.

Museet har opfyldt formålet om at formidle til børn og unge. I 2015 udviklede museet nye værksteder, hvor børn (og voksne) kan bygge egne modelbåde eller vælge at afprøve værktøjer og teknikker ved at kløve, hugge, bore og høvle i træ. Antallet af ferieaktiviteter for børn blev øget, enten som en del af de seks temauger i sommerferien eller de velbesøgte arrangementer i de øvrige skoleferier. Dertil kommer de populære familieomvisninger. Skoletjenesten afprøvede i 2015 en række nye og længerevarende forløb for skoleklasser, der resulterede i stort engagement og involvering fra de 10.138 elever, men desværre samtidig gjorde, at der ikke var

kapacitet til helt så mange elever, som året før, hvorfor elevtallet faldt med 750. Der udvikles videre på konceptet i 2016, så elevtallet igen kan øges til cirka 11.000.

Museet havde i 2015 en rekordstor deltagelse i sejladsaktiviteter, og kapaciteten blev fuldt udnyttet: I alt 13.714 gæster deltog i sejlads på fjorden, hvilket svarer til en stigning på 968 deltagere eller 7,6 procent i forhold til året før.

Museets aktiviteter i udlandet omfattede i 2015 udstillingen ”Dragons of the Northern Seas”, der blev vist på museet i Suzhou, Kina. Herudover bidrog museet med udlån til vandrestillingen ”Vikings!”, der blev vist på Museu Marítim de Barcelona og på Gallo Romeins Museum i Tongeren, Belgien.

Et inspirerende undervisningsmiljø

Museet har opfyldt sit mål om at tilbyde inspirerende og engagerende undervisning til danske skolebørn og gymnasieelever i samarbejde med Skoletjenesten og Roskilde Produktionsskole. I 2015 deltog 10.138 elever i et af Skoletjenestens undervisningstilbud, hvilket er et fald på cirka 750 elever fra året før. Faldet skyldes for en stor del, at skoletjenesten i 2015 afprøvede nye, længerevarende forløb, som strakte sig over hele dagen.

Museet har i 2015 genforhandlet samarbejdsaftalen med Skoletjenesten, og har i den forbindelse øget sit engagement i undervisningsaktiviteten gennem 50 % finansiering af Skoletjenestens Undervisnings- og udviklingsmedarbejder. Herudover har museet fortsat arbejdet på kvalitetsudvikling af undervisning og formidlingsaktiviteter gennem oprettelse af fuldtidsstillinger til formidlere.

En sund forretning

Museet har opfyldt målet om at skabe tryghed for museets ansatte og økonomisk grundlag for en løbende udvikling af museets aktiviteter gennem en sund forretningsdrift.

Forretningsstrategien skal sikre en øget indtjening, som kan opveje de faldende offentlige tilskud. Som det fremgår af regnskabet, har omsætningen på stort set alle parametre udviklet sig bedre end forventet.

Entréindtægten er øget med godt én million kroner, mens omsætningen pr. gæst samlet set er øget fra 131,49 kroner til 146,41 kroner bl.a. takket være øget omsætning i butik og cafe samt stigning i entré. Omsætningen i butikken er i 2015 steget med 863.881 kroner i forhold til året før. Omsætningen i Cafe Knarr er i 2015 øget til 4.087.089 mod 2.518.119 kroner i 2014, hvor cafeen dog også kun havde åbent 8 måneder, mod alle 12 måneder i 2015.

Der har gennem hele året været en stram økonomistyring på alle områder, og museet kommer ud af året med et lille overskud i størrelsesordenen 4.000 kroner.

En god arbejdsplads

Museet har opfyldt sit mål om at gennemføre en årlig trivselsundersøgelse. Ca. 60 procent af medarbejderne deltog i undersøgelsen – hvilket ligger under det opsatte mål om 70 procents deltagelse. Den samlede gennemsnitlige tilfredshed ligger på 79 procent - hvilket er bedre end det opsatte mål om 70 procent tilfredshed.

Den fine tilfredshed afspejler bl.a. meget høje tilfredshedsprocenter for samarbejde med kolleger; tillid fra chef og nærmeste leder samt frihed i opgaveløsningen; sammenhæng mellem egne kvalifikationer og opgaver. Undersøgelsen viser dog også, at museets medarbejdere generelt oplever en manglende sammenhæng mellem krav/opgaver og ressourcer/tid; stress; viden om, hvad der foregår i andre teams; samt en synlig organisation (chefer, samarbejdsudvalg og sikkerhedsudvalg). Hertil kommer en række mere specifikke problemstillinger i enkelte teams. Problemstillingerne afspejler i høj grad de seneste års arbejdspress – som også har påvirket det ledelsesmæssige overskud til håndtering af hverdagen.

Uagtet, at den samlede tilfredshed ligger højere end målsat, tager samarbejdsudvalget resultatet alvorligt. Der udarbejdes i 2016 generelle handleplaner for de fire ovennævnte overordnede problemstillinger – herunder en stresshandleplan, og der afholdes møder med alle teams med henblik på at udarbejde målrettede handleplaner for problemer i hvert enkelt team. Der er endvidere planlagt gennemførelse af en APV-undersøgelse i første halvår 2016.

Også i antallet af sygedage kan problematikken med arbejdspress aflæses, hvorfor håndteringen af sygefravær også medtages i de kommende handlingsplaner. Museet har gennem året fulgt medarbejdernes sygefravær for at spore eventuelle problemer i arbejdsmiljøet. Der er målt på antallet af gennemsnitlige sygedage inklusive og eksklusive langtidssyge (mere end 30 dages sygdom). Måltallene er sat til 8 sygedage inklusive langtidssyge og 5 sygedage eksklusive langtidssyge. I 2015 havde medarbejderne i gennemsnit 12,0 sygedage inklusive langtidssyge mod 8,3 året før. Det gennemsnitlige antal af sygedage eksklusive langtidssyge var 6,2 dage mod 4,5 året før. Der var i 2015 seks langtidssygemeldte medarbejdere.

	2012	2013	2014	2015
Total antal sygedage	6,2	9,1	8,3	12,0
Uden langtidssyge	6,2	9,1	4,5	6,2

Museet har opfyldt målet om et højt internt informationsniveau gennem udsendelse af et ugentligt personalenyt samt fællesmøder med fagligt indhold.

Samlet vurdering

Museet har samlet set opfyldt sine mål over forventning.

Oplysninger om institutionen

Institutionen

Den selvejende institution Vikingeskibsmuseet i Roskilde
Vindeboder 12
4000 Roskilde

Telefon: 46 300 200

Hjemmeside: www.vikingskibsmuseet.dk

E-mail: museum@vikingskibsmuseet.dk

CVR-nr.: 27 85 35 28

Stiftet: 6. juni 1963

Hjemsted: Roskilde

Regnskabsår: 1. januar – 31. december

Bestyrelse

Formand:	Joy Mogensen	Borgmester i Roskilde Kommune
Næstformand:	Ole Christiansen	Cand.jur., fhv. direktør i Miljøministeriet (Formand i Vikingeskibsmuseets Venner)
Medlemmer:	Gurli Martinussen	Direktør i Trygfonden (Bestyrelsesmedlem i Vikingeskibsmuseets Venner)
	Lars Fredsted	SitBag Denmark
	Michael Lunn	Cand.jur., fhv. departementschef i Justitsministeriet
	Birgit Pedersen	Formand for Kultur- og Idrætsudvalget og medlem af Økonomiudvalget i Roskilde Kommune
	Henrik Stougaard	Medlem af Økonomiudvalget og Skole- og Børneudvalget i Roskilde Kommune
	Björn Varenius	Direktør på Sjöfartsmuseet Akvariet Göteborg. Udtrådt november 2015

Direktion og daglig ledelse

Tinna Damgård-Sørensen, Museumsdirektør og chef for undersøgelser, forskning og udstilling
Søren Nielsen, Chef for maritime håndværk, rekonstruktion og publikumsformidling
Claus Christiansen, Chef for økonomi, administration og bygningsdrift.

Revision

RIR REVISION

Statsautoriserede revisorer I/S

Himmelev Bygade 70

4000 Roskilde

Bankforbindelse Nordea Bank A/S og Danske Bank A/S

Status

Vikingskibsmuseet er Danmarks museum for mennesket, skibet og havet, specielt i forhistorisk tid og middelalder. Som statsanerkendt museum skal Vikingskibsmuseet leve op til internationale konventioner for museer og til kravene i den danske museumslov.

Ansvar

Museet varetager det marinarkæologiske ansvar for alle kulturhistoriske perioder på søterritoriet øst for Storebælt. Med afsæt i museets ansvarsområde har museet særligt fokus på henholdsvis vikingetid og skib, søfart og bådbygningskultur.

Formål

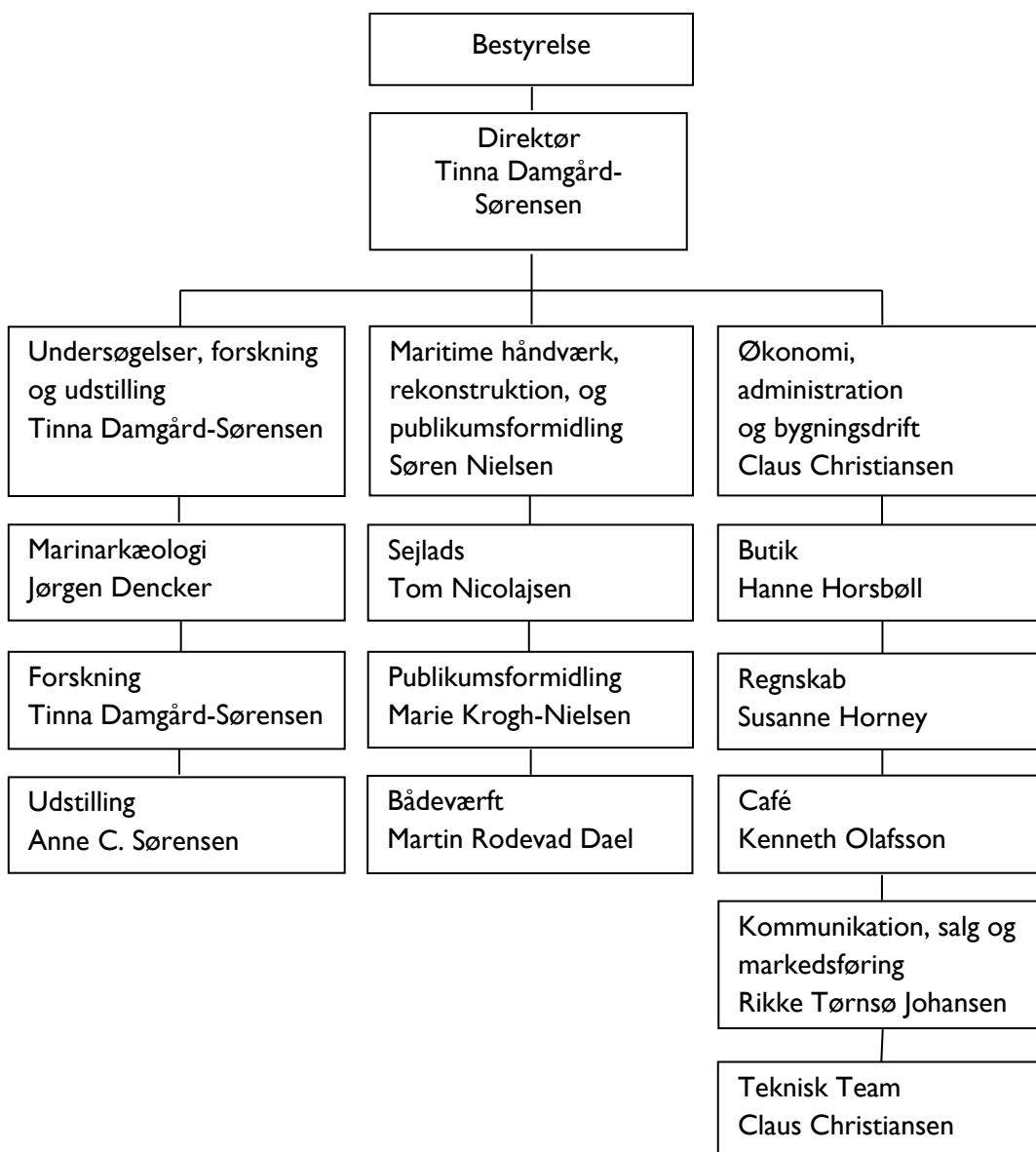
Vikingskibsmuseet skal virke inden for sit felt gennem indsamling, registrering, forskning, bevaring og formidling af relevant arkæologisk, historisk, etnologisk og andet materiale. Museets samlinger skal være tilgængelige for offentligheden og til rådighed for forskningen. Museet skal især formidle resultaterne af forskning baseret på museets samlinger og undersøgelser.

Samlinger

Den arkæologiske samling udgøres af fem vikingskibe, der er uddeponeret af Nationalmuseet, og af arkæologiske genstande, hjemtaget fra feltarbejde i 2015. Registrering af de indsamlede genstande afventer færdiggørelsen af den nye nationale samlingsdatabase SARA .

Vikingskibsmuseets samlinger omfatter herudover etnografiske både og redskaber, traditionelle nordiske både samt rekonstruktioner af arkæologiske skibsfund, bl.a. af de fem vikingskibe.

Organisation

Undersøgelser, forskning og udstilling

Afdelingen består af tre teams:

- Teamet for marinarkæologiske undersøgelser, som varetager marinarkæologisk sagsbehandling, besigtigelser og undersøgelser, samt drift af Det nationale marine arkiv.
- Forskningsteamet arbejder med museets forskningsprojekter og samarbejder nationalt og internationalt med universiteter igennem undervisning af studerende og vejledning af ph.d.-stipendiater. Forskningsteamet står desuden for museets forlag og bibliotek.
- Udstillingsteamet tilrettelægger museets udstillinger, og samarbejder med andre museer om ud- og indlån. Til udstillingsteamet hører museets grafiker, fotograf og billedarkiv.

Undersøgelser

Marinarkæologi

Vikingskibsmuseet har siden 2004 varetaget det marinarkæologiske beredskab øst for Storebælt på vegne af Nationalmuseet. Pr. 1. januar 2015 fik museet tildelt det marinarkæologiske ansvar på søterritoriet øst for Storebælt som et selvstændigt musealt ansvarsområde. Beredskabet omfatter dykkerbesigtigelser og undersøgelser af fund gjort af sportsdykkere, fiskere og andre. Herudover omfatter arbejdet marinarkæologiske forundersøgelser og undersøgelser i forbindelse med anlægsarbejde ved etablering af vindmølleparker, bro- og havneanlæg, elkabler, gasledninger m.v. på søterritoriet. Forundersøgelserne skal klarlægge, hvorvidt der i anlægsområdet forekommer vrug, stenalderboplads eller andre fortidsminder, der kan være i fare for at blive ødelagt af arbejdet. Vikingskibsmuseet gennemfører desuden forskningsundersøgelser og projekter i samarbejde med forskere fra andre institutioner i Danmark og udlandet.

Marin sagsbehandling

Pr. 1. oktober 2009 overtog de marinarkæologisk arbejdende museer den marine sagsbehandling fra Kulturstyrelsen. Vikingskibsmuseet har løst opgaven indenfor rammerne af det marinarkæologiske beredskab.

Marint beredskab

Vikingskibsmuseet har siden 1. september 2012 deltaget i et 3-årigt tværvideenskabeligt EU-projekt (SASMAP), koordineret af Nationalmuseets Bevaringsafdeling. Projektets formål var at udvikle teknikker og metoder til at lokalisere, vurdere tilstanden af og beskytte Europas undersøiske kulturarv. Projektets metoder er i Danmark bl.a. afprøvet og vurderet på den særligt bevaringsværdige submarine stenalderboplads Tudse Hage samt på andre lokaliteter i Holland, Italien og Grækenland.

Afsluttede forundersøgelser, undersøgelser og sonderinger

Masnød Østflak (Banedanmark)

I forbindelse med elektrificering og stedvis udvidelse af jernbanen København-Rødby (afledt af Den faste forbindelse over Femern Bælt), skal der graves en ny sejlrende øst for Masnød. I 2015 blev der besøgt et antal anomalier. Ingen var af kulturhistorisk observans. På denne baggrund er området frigivet til anlægsarbejde.

Kong Frederik IX's bro (Banedanmark)

Elektrificering og stedvis udvidelse af jernbanen København-Rødby (afledt af Den faste forbindelse over Femern Bælt) betyder, at Kong Frederik IX's bro over Guldborgsund ved Nykøbing Falster skal fornyes. Der skal på et tidspunkt foretages marinarkæologiske forundersøgelser, men frem til der foreligger konkrete anlægsplaner, er sagen lukket.

Smålandsfarvandet, elkabler (SEAS/NVE)

I forbindelse med fem nye elkabler mellem Lolland, Fejø, Femø, Lilleø og Askø i Smålandsfarvandet blev der i 2014 lokaliseret en submarin stenalderboplads fra 5.000-4.500 f.Kr. (Ertebøllekultur) ved Askø, hvor der bl.a. blev fundet dele af en stammebåd med en sjældent set reparation. Det organiske materiale er i konservering på Nationalmuseets Bevaringsafdeling. Rapporten er under udarbejdelse.

I 2015 gennemførtes en marinarkæologisk forundersøgelse i nye kabeltracéer ved Lolland-Fejø og Fejø-Femø. Der forekom kun spredt, omlejret flint, og området blev på dette grundlag frigivet til anlægsarbejde. Rapporten er under udarbejdelse.

Kabel 8, Storstrømmen, Falster-Sjælland, elkabel (EnerginetDk)

Foranlediget af at to elkabler graves op i forbindelse med den nye Storstrømsbro, skal der etableres et nyt kabel mellem Falster og Sjælland; Kabel 8. Ved en marinarkæologisk forundersøgelse i 2015 blev der, på lavt vand ved Falster, lokaliseret en submarin stenalderboplads ved en tidligere kystline med kulturlag indeholdende velbevaret organisk materiale. På denne baggrund blev der stillet vilkår om en marinarkæologisk undersøgelse i 2016. Bopladsen dateres til Ertebøllekultur (5.200-4.000 f.Kr.). Desuden blev der lokaliseret et jernanker med træstok dateret til 1700-1800 tallet. Kabeltracéet føres uden om ankeret, og der skal ikke foretages yderligere.

Roskilde Havn – forundersøgelse med spulesonde (Roskilde Havneseelskab A.m.b.A)

I forbindelse med planer om udvidelse af Roskilde Lystbådehavn har Vikingeskibsmuseet for Roskilde Havneseelskab A.m.b.A gennemført en marinarkæologisk forundersøgelse forud for etablering af flydebroer, bølgebryder og nye agterfortøjringspæle. Forundersøgelsen blev gennemført som spulesonering fra flåde af dels udpegede sub-bottom profiler-anomalier; dels de faktisk projekterede positioner for pilotering. Der blev ikke påtruffet objekter af kulturhistorisk interesse. Endvidere blev side scan sonar-data gennemgået uden at påtræffe objekter af kulturhistorisk interesse. Området er frigivet til anlægsarbejde, og sagen er afsluttet.

Kragenæs Havn (Lolland Kommune Havn)

I forbindelse med udvidelse og uddybning af indsejlingen til Kragenæs Havn gennemførte Vikingeskibsmuseet en forundersøgelse med gravemaskine. Der blev ikke lokaliseret noget af kulturhistorisk interesse, og området blev frigivet til anlægsarbejdet.

Vordingborg Vesthavn (Vordingborg Kommune – afd. for trafik, park og havne)

I forbindelse med første fase af en større udvidelse af Vordingborg Vesthavn gennemførte Vikingeskibsmuseet dels en forundersøgelse med gravemaskine i sejlrenden og "vinkelhavnen" og dels en dykkerbesigtigelse af anomalier i sejlrenden. Med gravemaskine blev der fundet omlejret flint. Anomalierne var af naturlig herkomst eller af nyere dato. Området er frigivet, men med indikationer på større fundtæthed i tilgrænsende område, der tilhører næste fase af byggeriet.

Asnæsværket, Kulpieren (Inter Terminals AOT ApS)

Vikingeskibsmuseet har for Inter Terminals AOT ApS foretaget en marinarkæologisk forundersøgelse forud for en projekteret uddybning ved Asnæsværkets Kulpier og indsejlingen hertil. Der blev prøvegravet med grab på syv af i alt 17 planlagte positioner. Der blev ikke gjort fund af kulturhistoriske genstande, hvorpå området blev frigivet til anlægsarbejde.

Klint havledning (Odsherred Forsyning)

I forbindelse med etablering af en rørledning ved Klint (Sjællands Odde) var der ud fra luftfotos mistanke om forekomst af et vrug. Forundersøgelse med dykkere viste, at der var tale om sten.

Reersø Havn – sondering (Fonden Reersø Havn)

Vikingeskibsmuseet har på foranledning af Fonden Reersø Havn foretaget en sondering af arealet for en planlagt ny stenmole samt molehoved. Med hydraulisk gravemaskine blev opgravet sedimentprøver tre steder i tracéet ned til kote -2,5 til -3,0, hvilket er lig med eller dybere end det tilgrænsende udgravede havnebassin. Alle steder konstateredes i hele gravedybden alene rent fint sand med god bæreevne. Der var således ikke risiko for deformationskader på eventuelle underliggende anlæg og oldsager.

Køge Havn (Køge Kommune – Køge Jorddepot)

I forbindelse med en langsigtet og overordentlig stor udvidelse af Køge Havn gennemførte Vikingeskibsmuseet i 2015 fire forundersøgelser. Dels tre forundersøgelser med gravemaskine, dels en dykkerforundersøgelse.

Forundersøgelsen med gravemaskine omfattede anlægsområderne II, IIIC/V og VI/IV hvor der kunne forekomme stenalderboplader eller rester heraf, og som ville kunne blive berørt af anlægsarbejdet. Forundersøgelserne omfattede dels de brednære zoner langs Køge å's tidligere løb, dengang havspejlet stod 6-7 meter lavere end i dag, dels kystlinjen umiddelbart udenfor åens tidligere udløb. Undersøgelsen blev foretaget med hydraulisk gravemaskine, hvor materialet blev gennemset ombord på gravefartøjet.

Dykningen omfattede besigtigelse af anomalier, som var udvalgt ud fra den geofysiske survey, besigtigelse af fundstedet for dele af et stenanker, besigtigelse af fundstedet for en skibsplanke og undersøgelse af to positioner, hvor der ved tidligere grab-undersøgelser var fundet henholdsvis en trindøkse og en koncentration af flint, hvoraf mange flækker kunne refittes.

Område II

I marts 2015 gennemførtes marinarkæologisk forundersøgelse i det område, der er omfattet af Køge Havns anlæggelse af sydmolen. På baggrund af de i 2014 gennemførte forundersøgelser omkring anlæggets nordmole, var det muligt på forhånd at afgrænse det omkring sydmolen undersøgte område til et mindre afsnit af delområde II. Der blev i området fundet adskillige stykker sort, skarpkantet flint, heriblandt flere flækker og skrabere, som sandsynligvis skal tilskrives Maglemosekultur (9.000-6.400 f.Kr.). Fundene fra dette område tolkes imidlertid som værende omlejet, og området er frigivet til anlægsarbejde.

Område IIIC/V

I maj og juni 2015 gennemførtes marinarkæologisk forundersøgelse i det areal, der er omfattet af Køge Havns uddybningsarbejde i delområde IIIC, V og den sydlige del af VI. På baggrund af allerede gennemførte forundersøgelser omkring havnens kommende moleanlæg, var det muligt på forhånd at afgrænse det arkæologiske interesseområde.

Der blev i området fundet adskillige stykker sort, skarpkantet flint, heriblandt flere flækker og skraber, som sandsynligvis skal tilskrives Maglemosekultur (9.000-6.400 f.Kr.). Fundene fra dette område tolkes imidlertid som værende omlejret, og området er frigivet til anlægsarbejde.

Område VIIIV

I løbet af 16 feltdage i juni, juli og august 2015 gennemførtes en marinarkæologisk forundersøgelse i delområde IV og VI af anlægsområdet i Køge Havn. På baggrund af gennemførte forundersøgelser omkring anlæggets nordmole i 2014 (Dencker, J. & Hyttel F. D., 2014), var det på forhånd muligt at afgrænse et mindre interesseområde inden for de to delområder.

Der blev ved forundersøgelsen afgrænset en fundkoncentration på ca. 16.000 m² på den nordlige åbrink. Området tolkes som et boplads- eller aktivitetsområde. Inden for dette område blev der fundet bearbejdet, skarpkantet flint, heriblandt flere flækker, mikrofælcker, blokke, mikrolitter, skraber og et enkelt flækkebor, samt enkelte knoglefragmenter og hasselnøddeskaller.

Mikrolitterne kan typologisk dateres til Maglemosekultur (9.000-6.400 f.Kr.). Det vurderes, at flintmaterialet ligger *in situ*. I det resterende undersøgte område blev der gjort relativt få fund, hovedsagligt bestående af spredte afslag.

Der vil på baggrund af fund og fundomstændigheder sandsynligvis blive foretaget en opkvalificerende dykkerforundersøgelse i 2016 i et udvalgt område af område VI/VI.

Kronhjortens gevir blev hyppigt brugt til redskaber. Her ses resterne af en takøkse lavet af et meget stort stykke kronhjortetak. Øksen fundet i Storstrømmen er nedslidt og kasseret allerede i stenalderen.
Foto: Andreas Binder.

Denne lille økse fundet ved Orehoved adskiller sig fra de øvrige økser ved ikke at være lavet af flint. De såkaldte trindøkser er lavet af bjergart, altså almindelig sten og stenalderjægeren har omhyggeligt knust og slebet den i form. Foto: Klara Fiedler.

Dykning

Dykningen i Køge Havn blev foretaget over flere gange i løbet af 2015. Ingen af de besigtigede anomalier var af kulturhistorisk interesse. På positionen, hvor en skibsplanke var grabbet op, forekom der ikke yderligere skibsdele. På positionen, hvor det ene ben fra et stenanker var grabbet op under anlægsarbejdet, fandtes den sten, der sandsynligvis har været anvendt i stenankeret. Der var ikke spor af det andet ben. På de to positioner, hvor der tidligere var fundet en trindøkse og en koncentration af flinteflækker, der kunne refittes, blev der ikke fundet yderligere. På baggrund af dykninger blev de aktuelle positioner frigivet til anlægsarbejde.

Ny Storstrømsbro (Vejdirektoratet)

Forud for etableringen af den nye Storstrømsbro gennemføres omfattende marinarkæologiske forundersøgelser i et betragteligt område i Storstrømmen mellem Falster og Masnedø. Forundersøgelserne blev påbegyndt i 2014 og fortsatte i 2015.

I 2015 blev der gennemført marinarkæologisk forundersøgelse med hydraulisk gravemaskine i områderne Orehoved Sejlrende, Tragten og dele af Brotracéet. Med dykkere blev der gennemført besigtigelse af anomalier samt opkvalificerende forundersøgelse i Orehoved Sejlrende, hvor der også blev gennemført en slutundersøgelse med dykkere.

Orehoved Sejlrende

På grund af ændret layout af den nye Orehoved Sejlrende blev den i 2014 gennemførte forundersøgelse med hydraulisk gravemaskine suppleret med en lignende forundersøgelse i et nyt, mindre område kaldet Tragten. Her blev der kun fundet enkelte stykker flint, og i dette område af Orehoved Sejlrende synes der ikke at være mulighed for stenalderfund af betydning.

I det område af Orehoved Sejlrende, hvor der i 2014 på 4-7 meters dybde blev lokaliseret to meget rige submarine stenalderboplads fra Kongemosekultur (6.400-5.200 f.Kr.), blev der i 2015 gennemført dels en 12-dages opkvalificerende forundersøgelse med dykkere, og dels en 7-ugers slutundersøgelse af 90 kvadratmeter i det område, hvor de bedst bevarede og fleste fund, på den flere tusinde kvadratmeter store boplads, synes at befinde sig.

Undersøgelsen viste, at bevaringsforholdene var exceptionelt gode, og at der forekom store mængder flint og knogler. Der blev registreret flere end 31.000 genstande, hvoraf de ca. 25.000 stykker er flint. Bl.a. 14 flækkeknive, 26 skrabere, 69 kerneøkser, 100 stikler, 165 blokke og hele 273 pilespidser. Knoglematerialet omfattede ca. 6.000 stykker. Desuden blev der fundet tre tænder fra mennesker og et stykke bearbejdet rav, hvis mage ikke er set tidligere.

Ud fra pilespidserne, som typologisk er rimeligt ensartede og primært består af rhombiske skævpile, dateres bopladsen primært til Kongemosekulturens mellemste del omkring 6.000 f.Kr.

Et af de mest opsigtsvækkende fund fra undersøgelsen i Storstrømmen er denne ravklump, hvor der er påbegyndt forarbejdning til en ravmulet med hul i. Ravmullet, der er stor som et hønseæg, blev aldrig gjort færdig.
Foto: Morten Johansen

Museet registrerede flere end 31.000 genstande ved Orehoved- heraf godt 25.000 stykker flint. 14 flækkeknive, 26 skrabere, 69 kerneøkser, 100 stikler, 165 blokke - og 273 pilespidser!
Foto: Morten Johansen,

Grabforundersøgelse, Brotrace

I perioden 23. februar til 15. maj 2015 blev der gennemført en marinarkæologisk forundersøgelse med hydraulisk gravemaskine i Brotracéet. Der blev gravet 814 prøvehuller fordelt på 21 lokaliteter: A, B, C, D, E, F, G, H, I, K, L, M, N, P, Q, S, T, U, W, X og Y.

Der blev registreret 3314 genstande (inkl. prøver), fordelt på 1362 X-numre.

Der blev primært fundet genstande fra Ældre Stenalder, men der forekom også vragedele på lokalitet X. Oftest var fundmaterialet spredt eller sparsomt. Lokaliteterne A, B, D, S og X udskiller sig ved koncentrationer af fund fra ældre stenalder.

På lokalitet A forekom der materiale, der kan henføres til Kongemosekultur – muligvis med ældre indslag. Der kan udskilles to koncentrationer omkring punkterne A30 og F70 som bør opkvalificeres ved forundersøgelse med dykkere.

På lokalitet B forekom der materiale, der kan dateres til Maglemosekultur. Over et område på ca. 30x60 meter forekom en fundkoncentration, der bør opkvalificeres ved forundersøgelse med dykkere.

På lokalitet D er der, på en smal passage mellem to fossile bassiner, omkring punkt B30, fundet en lille koncentration af flintmateriale, som kan dateres til Federmesserkultur. Aflejringerne ser ud til at være dækket eller forsejlet af en rustdannelse/et allag, som kan have været med til at sikre bevaringen af strukturer og organisk materiale. Fundkoncentrationen bør opkvalificeres ved forundersøgelse med dykkere. Fundkoncentrationen på Lokalitet D er beliggende ca. 8 meter vest for brotracéet.

På lokalitet S blev der i et område på ca. 60 meters længde, mellem 2- og 4-meter koten, fundet genstande fra Kongemose- og Maglemosekultur. I den vestligste del er sedimenttykkelserne forholdsvis små men stigende mod øst, hvor det fundbærende lag ikke umiddelbart er tilgængeligt for dykkerundersøgelse. Området bør opkvalificeres ved forundersøgelse med dykkere.

På Lokalitet X blev der i et område omkring 3-meter koten fundet genstande fra Kongemosekultur samt en enkelt skafttungepil fra Brommekultur. Sedimenttykkelsen er her af en tykkelse, som umiddelbart gør det fundbærende lag utilgængeligt for dykkere. I to prøvehuller på lokalitet X forekom der vragester, muligvis fra samme vrage/begivenhed og muligvis en del af de/de vrage, der blev observeret ved anomalibesigtigelsen. Området med vragele bør opkvalificeres ved forundersøgelse med dykkere.

Anomalibesigtigelse, Brotrace

I 2015 blev 24 side scan sonar anomalier og 34 magnetiske anomalier i brotracéet dykkerbesigtiget. Ved to af de besigtigede anomalier forekom der vragester, der sandsynligvis kan dateres til sidste halvdel af 1800-tallet, og ved en tredje anomali forekom et vrage, der dendrokronologisk er dateret til sidste halvdel af 1500-tallet.

Ved de øvrige anomalier forekom der ikke objekter, genstande, anlæg eller andet, der er beskyttet af Museumsloven.

Status på fortløbende projekter

Femern Bælt (Femern A/S)

I forbindelse med etablering af en fast forbindelse over Femern Bælt gennemførte Vikingeskibsmuseet sammen med tyske kollegaer fra Archäologisches Landesamt Schleswig-Holstein i 2012 marinarkæologiske undersøgelser på to vrage fra 1600-tallet. Dokumentationen af genstandene fra Femern-undersøgelsen, herunder opmåling af to jernkanoner – en med ladning, blev afsluttet i 2013, og fundene blev overleveret til konservering på Nationalmuseets Bevaringsafdeling. Konserveringen forventes først afsluttet i 2017. Beretningsarbejdet er i gang og afsluttes i 2016.

Besigtigelser

Besigtigelser omfatter vrag, bopladser, spærringer og lignende, der er anmeldt af sportsdykkere, fiskere mv. eller selvvalgte lokaliteter, hvor der ud fra luftfoto eller ”rygter” er begrundet mistanke om, at der kan forekomme et fortidsminde.

Ornum Strand

Besigtigelse af flere findesteder for ilanddrevet formodet skibstømmer. Der blev på en af lokaliteterne fundet et stykke bindingsværkstømmer. Museum Vestsjælland er orienteret.

Aflevering af genstande til Nationalmuseet

I 2015 blev det skibstræ, der har ligget i ”Himmelevkarret” overleveret til Nationalmuseets Bevaringsafdeling.

Forskning

Vikingskibsmuseets akademiske forskning gennemføres af afdelingen for ”Undersøgelser, forskning og udstilling”, mens den håndværksbaserede forskning gennemføres af afdelingen for ”Maritime håndværk, rekonstruktion og publikumsformidling”. Museets forskning koordineres i et fælles forskningsudvalg. I 2015 var det under formandskab af museets forskningskoordinator, ph.d. Morten Ravn, i samråd med direktør Tinna Damgård-Sørensen.

Forskningsteamet under afdelingen for ”Undersøgelser, forskning og udstilling” arbejder med museets forskningsprojekter og samarbejder nationalt og internationalt med universiteter igennem undervisning af studerende og vejledning af ph.d.-stipendiater. Forskningsteamet driver samtidig museets forlag og bibliotek. Forskningsteamet bestod i 2015 af forskningskoordinator ph.d. Morten Ravn, museumsinspektør, ph.d. Jörn Bohmann, ph.d.-stipendiat Jonas Abkjær Andersen (Roskilde Universitet) samt biblioteksassistent Allan Kristoffersen. Desuden er teamleder, ph.d. Anne C. Sørensen tilknyttet som forsker.

Publikationer

Publikationer udgivet 2015

- *Large Cargo Ships in Danish Waters 1000-1250*. Publikation af Anton Englert m.fl. Udgivet i museets skriftserie Ships and Boats of the North. Projektet blev afsluttet 22. januar 2015, hvor bogen blev udgivet og lanceret ved en bogreception i Vikingskibshallen.
- *Åledrivkvaser/Eel Drifters/Dänische Zeesboote*. Publikation af Morten Gøthche. Udgivet som temabog på Vikingskibsmuseets forlag. Projektet blev afsluttet 26. marts 2015, hvor bogen blev udgivet og lanceret ved en bogreception i Vikingskibshallen.
- Begrebsparret emisk og etisk – en reflektiv brug af betegnelser. Fagfællebedømt artikel forfattet af Morten Ravn. Publiceret i *Arkæologisk Forum* 32 (2015).
- Tradition as process. Reflections on Viking Age shipbuilding. Fagfællebedømt artikel forfattet af Morten Ravn til konferenceberetningen fra The Baltic Sea a Mediterranean of North Europe. In the Light of Geographical, Archaeological, Historical and Natural Science Research. From Ancient to Early Medieval (XI/XII c.) *Times*. Gdańsk (2014).

Publikationer færdigbearbejdet 2015

- *Viking-Age War Fleets*. Publikation af Morten Ravn. Udgives i museets skriftserie Maritime Culture of the North.
- Vikingetidens sejl. Seminarberetning efter Seminaret Vikingetidens Sejl – fremstilling og anvendelse. Afholdt 26. september 2014 på Vikingskibsmuseet i Roskilde. Beretningen forventes udgivet 2016 i den fagfællebedømte skriftserie: *Arkæologiske Skrifter* fra Københavns Universitet. Beretningen redigeres af Morten Ravn, Lone Gebauer Thomsen, Henriette Lyngstrøm og Eva Andersson Strand. Beretningen udgivet i samarbejde med Netværket: Vikingetid i Danmark, Saxo-Instituttet, Københavns Universitet.
- Application of 3-D digital methods in the documentation, reconstruction and dissemination of archaeological ship finds. Artikel forfattet af Vibeke Bischoff til den fagfællebedømte konferenceberetning fra seminaret: *Why 3D?*, der blev afholdt i 2014.
- Bringing the Mountain to Muhammad: Documentation and dissemination of archaeological sites under water. Artikel forfattet af Frederik Hyttel og Andreas Bloch til den fagfællebedømte konferenceberetning fra seminaret: *Why 3D?*, der blev afholdt i 2014.
- Shipbuilding and resource management in a military context. Artikel forfattet af Morten Ravn til konferenceberetningen fra *International Symposium on Boat and Ship Archaeology 14*. Gdansk 2015.

- Numerous shipwrecks found in the Danish sector of the Nord Stream offshore gas pipeline across the Baltic Sea. Artikel forfattet af Mikkel Thomsen til *konferenceberetningen fra International Symposium on Boat and Ship Archaeology 13*. Amsterdam 2012.
- Shipbuilding and snekke place names – reflections on woodland management in late Viking Age Denmark. Fagfællebedømt artikel forfattet af Morten Ravn til *konferenceberetningen fra 34th Interdisciplinary Viking Symposium: Vikings in the Baltic*. 8. May 2015.
- Gislingeåden. Myremalmsprojektet. Fagfællebedømt, engelsksproget artikel (*Exarc Journal*) forfattet af Martin Dael, Triona Sørensen (m.fl.)
- Rig og indsejling af Oseberg-rekonstruktion *Saga Oseberg*. Rapport forfattet af Vibeke Bischoff i forbindelse med arbejdet med rigningen og indsejlingen af den i 2012 søsatte Oseberg-rekonstruktion *Saga Oseberg*.
- The ship-grave from Ladby – analysis and perspective. Fagfællebedømt artikel forfattet af Anne C. Sørensen. Publiceres i antologi fra forskningsseminaret *Early medieval monumental graves in Northern Europe* afholdt i Sandefjord 17.-19. november 2009.
- Om bord på vikingetidens langskibe. En analyse af besætningsorganisation og kommunikation. Fagfællebedømt artikel forfattet af Morten Ravn til *Kuml* 2016.

Publikationer i proces 2015

- *Skuldelev Ships II*. Publikation om rekonstruktionen af Skuldelevskibene, redaktion Tinna Damgård-Sørensen & Anne C. Sørensen; udgives i museets skriftserie *Ships and Boats of the North*.
- *Fuldblod på havet/Thoroughbred of the Sea*. Publikation af Tinna Damgård-Sørensen. Udgives som temabog på Vikingeskibsmuseets forlag.
- *The Faroese Boat*. Publikation af Morten Gøthche. Udgives i museets skriftserie *Ships and Boats of the North*.
- *Udspændte både/Expanded boats*. Publikation af Ole Crumlin-Pedersen (†) og Hanus Jensen. Udgives som temabog på Vikingeskibsmuseets forlag.
- *Vikings and Cowboys: Public History, Memory, and National Identity*. Fagfællebedømt artikel forfattet af Louise K. Henriksen og Sarah Elkind.

De følgende forskningsprojekter bliver kvalificeret i planperioden 2015-2019 med henblik på realisering i den følgende planperiode 2020-2024:

- Marinarkæologisk praksis – Udgravnings-, bjærgnings- og in-situ-bevaringsmetoder. Ansvarlig: Jørgen Dencker.
- Storstrømmen – submarin stenalder. Ansvarlig: museumsinspektør Morten Johansen.
- Swarte Arent & Lindormen. Ansvarlig: Frederik Hyttel.
- Cog finds of Scandinavia/Medieval Cog finds of Scandinavia. Ansvarlig: Mikkel Thomsen.

Ph.d.-forskning på Vikingeskibsmuseet

I 2015 foregik nedenstående tre ph.d.-projekter i samarbejde med Vikingeskibsmuseet.

Stipendiaterne refererer til museets forskningskoordinator og samarbejder med museets faglige afdelinger:

- Kulturarvsformidling og identitetsdannelse, Jonas Abkjær Andersen, cand. mag., Institut for Miljø, Samfund og Rumlig Forandring, Roskilde Universitet. Projektet samfinansieres 50/50 mellem RUC og Vikingeskibsmuseet. Bivejleder museumsdirektør Tinna Damgård-Sørensen. Projektet blev afsluttet med indlevering af afhandlingen *Formidlingsmysterier: Bidrag til belysning af materialitet og narrativitet i museums- og kulturarvsformidling*, der blev forsvaret

23. oktober 2015 på Roskilde Universitet. Efter forsvaret indstillede bedømmelsesudvalget Jonas Abkjær Andersen til tildeling af ph.d.-graden.

- The impact of Seafaring on Urban Topologies on Port Cities, Thomas Dhoop, MA, Centre of Maritime Archaeology, Southampton University.
- Maritime Logistics in the Age of the Northern Crusades, Daniel Zwick, M.A., Graduate School Human Development in Landscapes, Christian-Albrechts-Universität zu Kiel

Forskningsprojekter

Saga Oseberg Test og trim - Eksperimentalarkæologisk forskningsprojekt

Saga Oseberg er en rekonstruktion af det meget smukke norske vikingeskib, Osebergskibet fra 820, og et resultat af et forskningssamarbejde mellem Vikingeskibsmuseet i Roskilde, Kulturhistorisk museum i Oslo og Stiftelsen Nytt Osebergskip. Skibet, der drives af et frivilligt bådelag, ejes af Stiftelsen Nytt Oseberg i Tønsberg.

Vikingeskibsmuseet har ansvaret for rekonstruktionen af Osebergskibets skrogform samt rekonstruktionen af sejl og rig, og da *Saga Oseberg* blev søsat i 2012 viste der sig problemer med at manøvrere skibet. Skibet havde stor afdrift og dermed også dårlige krydsegenskaber. I juli ankom *Saga Oseberg* derfor til Roskilde for at blive trimmet og testsejlet efter de eksperimentalarkæologiske metoder, der benyttes på Vikingeskibsmuseet. I fællesskab forestod *Saga Osebergs* besætning og Vikingeskibsmuseets eksperter og råsejlere de efterfølgende testsejladser.

Saga Oseberg ankom til Roskilde 12. juli 2015.
Foto: Werner Karrasch.

Skibets mandskab og Vikingeskibsmuseets skibsrekonstruktør gennemførte hen over en uge i sommeren en række tests af skibets sejlegenskaber. Foto: Werner Karrasch.

Efter en uge var skibet trimmet med et mere afbalanceret samspil mellem skrog, sideror og sejl, og *Saga Oseberg* fungerer og krydser nu helt uden problemer. Projektet afrapporteres i en forskningsrapport, der forventes udgivet i 2016.

Gislinge båden Open Source – Eksperimentalarkæologisk forsknings- og formidlingsprojekt

Det er Vikingskibsmuseets vision at skabe et moderne museum, der gør den maritime forhistorie interessant for nutidens mennesker bl.a. ved at udvikle nye publikumsinvolverende formidlingstiltag. I 2015 udviklede og gennemførte museet derfor et projekt, der ud over at være et eksperimentalarkæologisk forskningsprojekt med en rekonstruktion af Gislinge båden (fundet i 1130 ved Gislinge, Lammefjorden) også havde til formål at udvikle og afprøve nye formidlingsformer og metoder til at involvere publikum. Byggeriet blev et Open Source-projekt, hvor museet delte alle detaljer om processer, overvejelser og tegninger via film, billeder og opslag på de sociale medier samt inddrog publikum mest muligt i processen, når de besøgte bådeværftet på museet i Roskilde. Projektet blev realiseret på baggrund af en bevilling fra Kraks Fond.

Eksperimentalarkæologi

Det eksperimentalarkæologiske mål var ved hjælp af værktøj og teknologi, der er kendt fra samtiden, at rekonstruere båden, jernnaglerne, riggen og sejlet, som vi mener, det så ud, da den originale båd blev bygget. En af de vigtigste eksperimentalarkæologiske indsatser var, at projektet også selv skulle udvinde jern af myremalm og smede jernet til jernnaglerne til båden samt til værktøj til at bygge den med. Et af formålene med projektet var desuden, at promovere og formidle traditionelle maritime håndværk igennem digitale og sociale medier.

Publikumsnærhed

Gislinge båden blev bygget på pladsen foran bådeværftet, hvor der blev etableret en formidlingsplads ved siden af. Af sikkerhedsmæssige grunde, og for at give bådebyggerne arbejdsro, blev byggepladsen hegnet ind. Hegnet blev dog ofte fjernet, for at lade publikum komme tættere på. Projektet lykkedes på alle måder, men det viste også, at der er grænser for, meget man kan involvere publikum i bådebygningsprocessen. Håndværk handler om at have plads og ro til at bevæge sig og komme ind i en rytme, hvor ting bliver gjort rigtigt, uden det skal overvejes for mange gange. Det er svært at gennemføre, når håndværkeren har spørgelystne turister omkring sig hele tiden. Omvendt fik håndværkerne mange positive tilbagemeldinger og fik gjort mange mennesker mere interesseret i de maritime håndværk, som skabte grundlaget for udviklingen af den klinkbyggede båd fra vikingetiden og op til i dag.

Publikum kom helt tæt på byggeriet af Gislinge båden. Foto: Wener Karrasch

Arbejdet var i gang på pladsen foran bådeværftet. Foto: Wener Karrasch

Open Source formidling

Der var tale om et nyskabende formidlingstiltag, hvor traditionel træbådebygning gik online. Formålet med Open-Source-tilgangen var at skabe interesse og forståelse for de gamle håndværk som fx bådebygning, rebslagning og sejlmageri. Og interessen var enorm. Folk fra hele

verden fulgte med i Gislingeådens tilblivelse, og der var livlig debat omkring detaljerne i det store projekt. Foreløbig har 316 entusiaster fra alle dele af jordkloden været så begejstrede for projektet, at de har downloadet tegninger, som gør det muligt for dem selv at bygge en kopi, uanset hvor i verden de bor. De kommer fra hele verden: Argentina, Australien, Estland, Nord Amerika, Irland, Spanien og alt andet derimellem. Bl.a. et døgncenter for rusmiddelbrugende gadebørn i Vietnam, der vil bruge bådebyggeriet som en aktivitet med de unge, og sejladsene som en efterfølgende mulighed.

Gislingeåden, årets succesfulde Open Source-byggeprojekt, blev navngivet og søsat 31. oktober 2015. Bådens navn blev *Gisle*. Foto: Lis Pinholt

I Canada er nogen begyndt at kløve fyrretræ til en Gislingeåden og i Australien vil nogen bygge en model som opstart til et byggeprojekt. Og det er bare hvad vi véd om. Vi har opfordret alle, der selv vil prøve kræfter med båden, om også at lægge deres billeder ind på [#gislingeboat](#).

Forlagspublikationer

Serien *Ships and Boats of the North*

I januar 2015 udkom bogen *Large Cargo Ships in Danish Waters 1000-1250*. Forfattet af Anton Englert m.fl. Bogen blev udgivet i museets skriftserie *Ships and Boats of the North*, bind 7. Bogen behandler de arkæologiske vidnesbyrd om store lastskibe i danske farvande mellem 1000 og 1250 og bruger dem som vigtige indikatorer for professionel søhandel i det middelalderlige Danmark, før hanseatiske købmænd begyndte at dominere søhandlen.

Vikingskibsmuseets temabøger

I marts 2015 udkom bogen *Åledrivkvaser/Eel Drifters/Dänische Zeesboote*. Forfattet af Morten Gøthche. Bogen blev udgivet som temabog på Vikingskibsmuseets forlag. Morten Gøthche giver i tekst og billeder en kort redegørelse for bådtypens historie og bådebyggerne bag og beskriver efterfølgende bygningen af åledrivkvasen på Vikingskibsmuseets bådeværft. Bogen er udgivet på dansk, engelsk og tysk.

Forlagspublikationer under forberedelse

Serien *Ships and Boats of the North*

I 2015 fortsatte arbejdet med *Skuldelev Ships II*, SBN 4.2, der omhandler rekonstruktion af de fem Skuldelevskibe.

I 2015 fortsatte Morten Gøthche arbejdet med *The Faroese Boat*, der påtænkes udgivet i museets skriftserie *Ships and Boats of the North*.

Maritime Culture of the North

I 2015 fortsatte Morten Ravn arbejdet med manuskriptet til *Viking-Age War Fleets*, der udkommer i 2016.

Vikingskibsmuseets temabøger

I 2015 fortsatte arbejdet med den kommende temabog "Udspændte både" ved Ole Crumlin-Pedersen(†) og Hanus Jensen.

Bibliotek

Vikingskibsmuseet driver sit eget bibliotek samt et specialbibliotek for marinarkæologi. Alle bøger registreres i Nationalmuseets elektroniske database NatKat, som er en ekstern database på Det Kongelige Bibliotek. Bøgerne er dermed søgbare via Internettet.

I 2015 fungerede Morten Ravn som biblioteksansvarlig inspektør, og museumsmedarbejder Allan Kristoffersen som biblioteksassistent.

Der indlemmedes løbende et stort antal bøger og særtryk om marinarkæologi og vikingetids- og middelalderstudier arvet efter Ole Crumlin-Pedersen († 2011). Overskydende bøger blev foræret til Syddansk Universitet i Esbjerg og Nationalmuseet.

Desuden videreførtes arbejdet med at systematisere og digitalisere museets store samling af særtryk. Dette arbejde blev understøttet gennem to virksomhedspraktikforløb ved henholdsvis Annette Mørk og Michael K. Nielsen.

Gæsteforskere og besøgende på biblioteket

Dan Nielsen, Saxo-Instituttet, Københavns Universitet (5. januar- 17. marts).

Selina Ali, Syddansk Universitet (24-26. juni & 9. december)

Marco Russo, department of Architecture and Industrial Design “Luigi Vanvitelli”, S.U.N., Napoli (3. august - 4. september).

Rune Mørup Greve Pommer, Saxo-Instituttet, Københavns Universitet (9.-10. september, 28. september – 9. oktober; 26.oktober – 6. november).

Lisa Hartun Laustsen, Museet for Søfart, Helsingør (8-9. oktober).

Irina Báez-Westerberg, Saxo-Instituttet, Københavns Universitet (12. oktober – 18. december)

Oliver Hansen, HFC efterslægten, København (4. december).

Anton Englert, privat skibsforsker og marinarkæolog (16. december).

Arkiver

Det marine arkiv

I 2015 indledtes en digitalisering af Det marine arkiv. Formålet er dels at sikre arkivet, dels at gøre det lettere tilgængeligt. Ved årets udgang var størstedelen af arkivet indscannet i søgbar form. De resterende sagsakter vil i de kommende år blive gennemgået og digitaliseret sammen med de mange dias.

Udstilling

2015 bød på et bredt spektrum af opgaver i udstillingsteamet. Året var især præget af vedligeholdelse såvel som fornyelse af dele af den permanente udstilling, genbrug af særudstillingsmaterialer samt udvikling af nye formidlingsformer med henblik på det marinarkæologiske ansvarsområde. Dertil kom de sædvanlige basisopgaver i form af generel skiltning og kontinuerlig vedligeholdelse af skilte, betinget af skiftende billetpriser og åbningstider.

I de seneste år er der fortrinsvis foretaget punktvisse forbedringer af museets permanente udstillinger ud fra ideen om, at de helt store ændringer først skal sættes i værk med realiseringen af planerne for Fremtidens Museum. Sideløbende har afdelingen udviklet to store særudstillinger; "Hjerteblod – 50 år med vikingernes skibe" (2012) og "Verden i vikingetiden" (2014). For begge særudstillinger gælder, at der er investeret mange ressourcer for at opnå så høj en kvalitet som muligt inden for de givne rammer både indholds- og designmæssigt. Dette har afstedkommet et ønske om at tilføre den samme kvalitet til museets øvrige permanente udstillinger, der alle er bærende elementer for museumsoplevelsen, især i vintersæsonen.

Vikingskibshallen

The World in the Viking Age (Særudstilling)

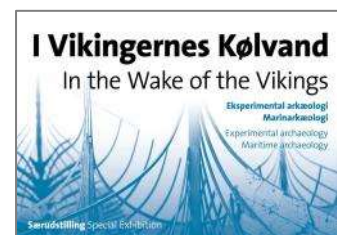
Særudstillingen "The World in the Viking Age" lukkede 30. december 2014, og de fleste af de indlånte genstande blev returneret til henholdsvis British Museum, Oxford University, Suzhou Museum i Kina, Zanzibar Museum, Kulturhistorisk Museum i Oslo, Bute Museum og National Museums Scotland, Archäologisches Landesmuseum Schleswig, Museum of Archaeology and History i Elbląg Polen, Fries Museum i Holland, Sydvestjyske Museer, Davids Samling og Nationalmuseet. Enkelte genstande fik dog lov til at blive, og frem til 18. maj kunne museets gæster derfor se uddrag af fortællingen om tre søfarere fra 800-tallet: Den norske høvding Ottar, den persiske kaptajn Abhara og gesandten Theodosios fra Konstantinopel. Udstillingen og baggrunden for dens tilblivelse er beskrevet i museets årsberetning for 2014.

I Vikingernes Kølvand (Særudstilling)

Efter et større ombygningsarbejde åbnede særudstillingen "I Vikingernes Kølvand" 13. november 2015. Udstillingen er en ny bearbejdning af museets jubilæumsudstilling fra 2012, "Hjerteblod", tilført elementer og erfaringer fra "Schiffe der Wikinger", der var Vikingskibsmuseets bidrag til den store vandrestilling "Die Wikinger" i Martin-Gropius-Bau i efteråret 2014. Både "Hjerteblod" og "Die Schiffe der Wikinger" beretter om den betydning, fundet af de fem Skuldelevskibe har haft for udviklingen af marinarkæologien i Danmark og for museets eksperimentalarkæologiske forskningsmetode inden for skibsrekonstruktion, forsøgsrejser og testsejladser. Udstillingen "I Vikingernes Kølvand" omfatter desuden en præsentation af museets marinarkæologiske arbejde. Et arbejde, der ofte foregår i et vanskeligt tilgængeligt miljø, som til gengæld byder på enestående bevaringsforhold for en kulturarv, der spænder lige fra ældre stenalderboplads til nyere tids skibsvrag.

Udstillingen fungerer som introduktion til Vikingskibsmuseet, dets historik og arbejdsgrundlag, og det er op til gæsten at vælge mellem blot at se levende billeder fra de sidste 50 år eller at gå mere i dybden med fortællingen.

Marinarkæologisk eksperimentarie (Udviklingsprojekt)

Med overtagelsen af det marinarkæologiske ansvar for farvandene øst for Storebælt ønsker Vikingskibsmuseet, at give marinarkæologien mere plads såvel i de permanente udstillinger som i de skiftende særudstillinger. I 2015 fortsatte det projektsamarbejde om et marinarkæologisk eksperimentarie til test af interaktiv og digital formidling af undervandsarkæologi, som blev indledt i efteråret 2014 mellem teamet for publikumsformidling, Skoletjenesten på Vikingskibsmuseet, Roskilde Universitetscenter og Lolland-Falster Museum. Eksperimentariet skal fysisk befinde sig i Vikingskibsmuseets underetage med foreløbig planlagt åbning for museets gæster i foråret 2017.

Skoletjenesten har som mål at undersøge og eksperimentere med inkluderende, social, digital og relevant faglig læring om marinarkæologi til elever fra grundskolen. Dette sker bl.a. ved at inddrage elever og lærere fra Absalons Skole i en proces omkring udvikling af udstilling og undervisning om marinarkæologi. Denne proces vil finde sted sideløbende med opbygningen af eksperimentariet og vil give en unik mulighed for at inddrage elever og læreres holdninger og perspektiver i udvikling af udstilling og undervisning – en indsigt, vi på museet vil kunne bruge i forhold til fremtidig udvikling. Se også: [Vikingskibsmuseets bådelaug side 94](#).

Forskningsgruppen Visuel kultur og performance-design på Roskilde Universitet står for følgeforskning og brugerundersøgelser.

Institut for Kommunikation, Virksomhed og Informationsteknologier på Roskilde Universitet har igennem flere år stået for den teknologiske udvikling af en 360-graders oplevelsescylinder inden for RUCMUS samarbejdets regi. I november og december 2015 lykkedes det at bygge en cylinder som en væsentlig interaktiv, digital installation i det marinarkæologiske eksperimentarie. Her skal der blandt andet vises optagelser fra dykning på det danske orlogsskib *Dannebrog*, der sank i Køge Bugt i 1710. Museet har desuden ønsket at afsøge yderligere teknologiske muligheder for formidling af marinarkæologiens mange aspekter, og RUC udbød derfor i efteråret et undervisningsforløb for studerende på 3. semester, der fik til opgave at skabe interaktive installationer til det marinarkæologiske eksperimentarie. Ved kurssets afslutning fremviste de studerende deres resultater på udvalgte steder i Vikingskibshallen. Demonstrationerne foregik i museets åbningstid ud fra en forventning om umiddelbar respons fra museets gæster. Projektgruppen gav feedback på formidlingspotentialer i de forskellige installationer, og nogle blev udvalgt med henblik på videreudvikling til eventuel fremtidig brug i eksperimentariet.

Lolland-Falster Museum deltager i samarbejdet med henblik på udstilling og undervisning om marinarkæologien i lokalområdet. Formålet er, at udvikle det tvær-museale samarbejde for at skabe en samarbejdsmodel, der fungerer mellem det marinarkæologiske museum og de lokale museer, som ligger inden for Vikingskibsmuseets marinarkæologiske ansvarsområde.

Spærringsudstilling (Permanent udstilling)

På baggrund af en overordnet strategi om at opgradere hverdagsoplevelsen lykkedes det i 2015 at teste og afprøve nye udstillingsmaterialer og design i forbindelse med spærringsudstillingen. Der foreligger et omfattende dokumentationsmateriale fra udgravningen af Skuldelevskibene i 1962, og en stor del af s/h-billederne fortjente at blive vist for et større publikum. Kortet over Roskilde Fjord og dens placering inden for et større geografisk område samt et udsnit af sejlrenderne omkring Kølholm trængte ligeledes til at blive fornyet. Kortmaterialet er samtidig blevet gjort mere overskueligt. Gæster, der ikke deltager i en rundvisning, får derved også en introduktion til spærringens historiske kontekst: Danmarks strategiske placering i Nordeuropa i

forhold til vandveje; Roskilde Fjord fra Isefjordens udløb i Kattegat til Roskilde med angivelse af bavnestedsnavne og udsigtspunkter samt et udsnit af Roskilde Fjord med sejlrenderne omkring Kølholm og tydeliggørelse af spærringen og de fem Skuldelevskibe.

Biografen

Filmen "Fem vikingskibe fra Skuldelev", der vises i biografen, er produceret før søsætningen af *Havhingsten fra Glendalough* i 2004. I 2015 er filmen blevet opdateret med stillbilleder og film bl.a. fra *Havhingstens* forsøgsrejse Roskilde-Dublin tur/retur 2007-2008. For at imødekomme et større udsnit af museets internationale publikum er antallet af sprogversioner samtidig udvidet med russisk og hollandsk samt en udgave med kinesiske undertekster. Filmen blev færdiggjort i slutningen af 2015 i samarbejde med Benny Lydia Film. Nu forestår selve implementeringen af de nye film i det eksisterende digitale bookingsystem, hvorfra filmforevisningerne styres.

Museumsøen

Gislingeåden – Open Source

Årets hovedattraktion på bådeværftet var "Gislingeåden – et Open Source-projekt", der blev realiseret takket være støtte fra Kraks Fond. Udstillingsteamet leverede diverse plancher til projektet, og museumsinspektør Triona Sørensen stod for Open Source-delen. Læs mere: [Gislingeåden Open Source – Eksperimentalarkæologisk forsknings- og formidlingsprojekt side 21.](#)

Sommertogter

Bådelagens sommertogter i museets skibe blev formidlet via store plancher på hhv. bådelaugsdepotet og i Vikingskibshallen samt ved skibenes faste liggepladser. På baggrund af daglige meldinger fra skibenes mandskab blev ruterne tegnet ind på plancherne, så publikum kunne følge med. Læs mere: [Vikingskibsmuseets bådelaug side 94.](#)

Udstillinger uden for Vikingskibsmuseet

Dragons of the Northern Seas – Suzhou, Kina

Vikingskibsmuseet fortsatte i 2015 samarbejdet med Sydvestjyske Museer, Nationalmuseet og Aarhus Universitet om udstillingen "Dragons of the Northern Seas" til Suzhou Museum i perioden 28. marts – 28. juni 2015. For første gang nogensinde åbnede et museum i Kina en større udstilling om vikinger, og her kastede den store Gokstadbåd, Eik Sande, glans over udstillingen "Dragons of the Northern Seas". Udstillingsinitiativet blev oprindeligt skabt af de to venskabsbyer Suzhou og Esbjerg.

En kinesisk delegation besøgte i 2012 Esbjerg og Ribe, hvilket udmundede i en samarbejdsaftale mellem Suzhou Museum og Sydvestjyske Museer. I 2012 var den danske kulturminister (Uffe Elbæk) på besøg i Kina og indgik aftale om 2014 som et dansk-kinesisk kulturår. Samme år var den kinesiske præsident Hu Jintao på officielt besøg i Danmark, hvor han underskrev en aftale om et intensiveret museumssamarbejde. Kulturudvekslingen mellem Danmark og Kina blev forstærket i efteråret 2014 med en særlig kultursatsning, der involverede en række toneangivende kulturaktører i begge lande. Indsatsen strakte sig fra september 2014 til juli 2015.

Fra dansk side blev der ydet tilskud til indsatsen for i alt tre mio. kr. fra Statens Kunstfonds projekt- og legatudvalg. Fra Udenrigsministeriets og Kulturministeriets Samarbejdsaftale om Danmarks Internationale kulturudveksling kom en bevilling på i alt to mio. kr., og fra Kulturministeriet 1.7 mio. kr. til museumsprojekterne i satsningen. Deltagende institutioner og

aktører bidrog med en stor egen andel, ligesom de kinesiske samarbejdspartnere lagde egne ressourcer i realiseringen af satsningens projekter. A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal støttede satsningen med 5.6 mio. kr., og Maersk Line støttede endvidere kultursatsningen med et transport-sponsorat.

Gokstadbåden Eik Sande pakkes i container inden sin lange rejse til Kina. Foto: Werner Karrasch.

Vikingskibsmuseets medfinansiering bestod af timer til forberedelse (løn), udlån af den store Gokstadbåd *Eik Sande* med uldsejl og tovværk af lindebast og hestehår (leje), museets Hedebymønt med skibsmotiv og fuld skala stævnkopi af *Skuldelev 3*, *Havhingstens* stævnfløj, *Helge Asks* dragehoved samt film og diverse effekter til publikumsaktiviteter. Museet sendte en bådbygger til Suzhou i forbindelse med opstilling og oprigning samt pakning af Gokstadbåden, og en formidler fra teamet for publikumsformidling stod for at oplære de kinesiske museumsværter i håndteringen af de forskellige aktiviteter.

Sammen med nogle af de fornemste originale genstande fra vikingetidens Danmark, viste udstillingen også rekonstruktioner af vikingernes klædedragt og våben, værktøj og materialer samt en af Vikingskibsmuseet specialbygget "romaskine" - et udsnit af et skib, hvor udstillingens besøgende selv kunne prøve kræfter med den svære ro-teknik og på den måde få en mere praktisk introduktion til vikingetiden. Udstillingen var en succes med ca. 225.000 besøgende, hvoraf 78 % var mellem 19 og 35 år.

Dansk Arkitektur Center

Fra 9. oktober – 3. januar viste Dansk Arkitektur Center udstillingen "Banebrydende Byggeri – 100 danske gennembrud, der ændrede verden". Her er Vikingskibshallen udvalgt som et af de 100 projekter, der præsenteres som enestående arkitektur. Museet har bidraget med billeder af Vikingskibshallen samt information om arkitekt, ingeniør, byggeår og sjove fakta om byggeriet til en faktaboks.

Udlån

Eik Sande, dragehoved, mønt og stævnfløj

Frem til 18. januar var den store Gokstadbåd *Eik Sande* udstillet i afgangshallen i Københavns Lufthavn som markedsføring for dansk kultur. To dage senere blev båden sammen med *Helge Asks* dragehoved og Skuldelev 3 stævnkopien pakket i en container med kurs mod Kina. *Havhingstens* stævnfløj og museets Hedebymønt blev fløjet til Suzhou sammen med kurerer fra Nationalmuseet for at indgå i udstillingen "Dragons of the Northern Seas" på Suzhou Museum fra 27. marts - 28. juni 2015, Se også: [Udstillinger uden for Vikingeskibsmuseet side 27](#).

Joanna

I forbindelse med den svensk-østrigske vandredstilling "Vikings!" udlånte museet *Joanna*, rekonstruktionen af den mindste af de tre både fra skibsgraven ved Gokstad i Norge, til Gallo Romeins Museum i Tongeren, Belgien fra 18. oktober 2014 til 30. marts 2015. Fra Tongeren blev vandredstillingen "Vikings!" inklusive *Joanna* med lindebastrig og uldsejl fragtet til udstillingscentret Schallaburg i Østrig, hvor udstillingen blev vist 28. marts - 8. november 2015.

Dragter

To af museets dragtrekonstruktioner var med tilhørende smykker og våben udlånt til udstillingen "Mythos Hammaburg" på Archäologisches Museum Hamburg i perioden 16. oktober 2014 - 11. maj 2015.

Billedarkiv og fotoværksted

Vikingeskibsmuseets fotograf dokumenterer løbende museets aktiviteter og formidlingstiltag, og et udvalg af de mange fotos tilføjes museets billedarkiv.

Billedarkivet varetager vedligeholdelsen af museets billedarkiv og servicerer løbende interne og eksterne forespørgsler på fotos og filmklip. Der har i 2015 været en stigning på ca. 50 % på eksterne forespørgsler. Bestillingen over nettet kom ikke rigtig i gang i 2015, hvilket primært skyldtes, at det var vanskeligt at finde frem til billedsalget på museets hidtidige hjemmeside. Lanceringen af museets nye hjemmeside fandt sted 1. december (Se også: [Kommunikation, presse og markedsføring side 46](#)) og med det nye design er billedsalget via nettet gjort meget mere tilgængeligt. Forventningen er, at bestilling af fotos via nethandel, efter en vis indkørfase, forhåbentlig vil resultere i en væsentligt nemmere og hurtigere forretningsgang med et formindsket omfang af personlig håndtering. Det er planen at lægge et større antal fotos, heriblandt de oftest efterspurgte, op i udvalg på hjemmesiden. Først ved særlige ønsker kan det mod ekstra betaling blive nødvendigt at træde til med personlig betjening.

Der er teksten 5189 digitale billeder i 2015. Det digitale indekserede arkiv var dermed oppe på 68.689 færdigtekstede billeder pr. 31. december.

Drone

Museet anskaffede i 2015 en DJI Phantom 3 drone med 4K kamera til optagelser på fjorden, museumsområdet og i forbindelse med de marinarkæologiske undersøgelser. Trafik og Byggestyrelsen har tildelt museet dispensation til flyvning med denne drone frem til 16.11.2018. Vikingeskibsmuseet har ydermere fået en særlig dispensation til flyvning i Roskilde Fjord med op til 10 flyvninger om året i dette Natura 2000-område. Museets dronepilot er museumsinspektør Andreas Kallmeyer Bloch.

Film og videoproduktioner

Følgende produktioner blev afsluttet i 2015 af museets fotograf Werner Karrasch.

- 14. 01. Film til "Dragons of the Northern Seas", udstilling i Suzhou, Kina
- 19. 02. Fremstilling af lindebastreb
- 27. 02. Berlin togt
- 03. 03. Foredrag: "Store lastskibe i danske farvande 1000-1250"
- 05. 03. Film til påskeferieaktivitet
- 26. 03. Foredrag: "Bygning og brug af skibe til krigsføring"
- 10. 04. Foredrag: "Åledrivrivkase"
- 11. 05. Søsætning af *Havhingsten*
- 20. 05. Foredrag: "Barkning og smøring af sejl"
- 21. 05. Foredrag: Rekonstruktion af sejl? Håndværksmæssige udfordringer
- 22. 05. Foredrag: Vikingetidens sejl? Dimensioner og form
- 23. 05. Foredrag: Store og små sejl? Forskelle og ligheder i fremstilling
- 24. 05. Foredrag: Spor efter vikingetidens sejlproduktion på Sjælland
- 25. 05. Foredrag: Segel och Segel-duksproduktion i arkeologisk context
- 26. 05. Kølsvin fra Sejerø
- 27. 05. Træ til Gislingeådens køl
- 22. 06. Gislingeådens agterstævn
- 01. 07. Gislingeåden Open Source Projekt- Planke
- 02. 07. SASMAP workshop
- 05. 07. *Havhingstens* afrejse på sommersejlad 2015
- 10. 08. Til SASMAP Foredrag Dr. Maria Geraga
- 11. 08. Til SASMAP Foredrag Dr. Zyad Al- Hamdani
- 24. 08. Til SASMAP Foredrag Jørgen Dencker
- 24. 08. Til SASMAP Foredrag Maria Geraga
- 25. 08. Til SASMAP Foredrag Thijs Coenen
- 27. 08. Til SASMAP Foredrag David Gregory
- 31. 08. Til SASMAP Foredrag Robert Pedersen, Charlotte Bjørdal og Poul Jensen
- 31. 08. Til SASMAP Foredrag Martijn Manders
- 06. 08. Gislingeåden Open Source Projekt- Kløvning
- 07. 08. Gislingeåden Open Source Projekt
- 07. 09. Fremstilling af hørsejl til Gislingeåden
- 14. 09. Gislingeåden Open Source Projekt- Bundstok
- 19. 10. Div. film til "I Vikingernes Kølvand" særudstilling
- 02. 11. Søsætning af Gislingeåden
- 10. 11. Timelapse Gislingeåden
- 23. 11. Foredrag: Oseberg_1
- 24. 11. Foredrag: Oseberg_2
- 08. 12. *Saga Oseberg* i Roskilde
- 08. 12. Særudstilling 'I Vikingernes Kølvand'
- 15. 12. Nyt fra Vikingeskibsmuseets marinarkæologiske arbejdsmark 2015

Maritime håndværk, rekonstruktion og publikumsformidling

Det museumsfaglige arbejde, der beror på håndværksmæssige kompetencer og publikumsaktiviteter, er samlet i afdelingen for Maritime håndværk, rekonstruktion og publikumsformidling.

- **Maritime håndværk** omfatter bådeværftet, der udfører bygning af nye både og reparation af gamle, samt fremstilling af tovværk efter traditionelle metoder. Bådeværftet står desuden for varetagelse og vedligeholdelse af museets bådsamling.
- **Rekonstruktion** af forhistoriske både i model, tegning og i fuld størrelse udgør en del af museets forskningsarbejde, og til det eksperimentalarkæologiske arbejde hører endvidere forsøgsrejser, testsejladser og vævning af uldsejl. Ligeledes udføres elektronisk dokumentation af arkæologiske genstande ved hjælp af digital opmåling i programmet Rhino, en metode som undertiden anvendes i arbejdet med rekonstruktionsprojekter.
- **Publikumsformidling** planlægger publikumsaktiviteter, omvisninger, håndværksformidling, andet kulturformidlende arbejde og undervisning af skolebørn i samarbejde med Skoletjenesten.
- **Sejladstjenesten** varetager sejladser med museets gæster og udgør bindeleddet mellem museet og de frivillige bådelaug.

Maritime håndværk og rekonstruktion

Museets bådsamling

Vikingskibsmuseets bådsamling er en "levende" samling, hvor nogle både bliver brugt, slidt og bevaret, andre bliver brugt, slidt og udskiftet, og andre igen bliver bevaret, men ikke brugt. Det er en samling, der løbende skal kunne udvikle sig i henhold til museets til en hver tid gældende forsknings- og formidlingsstrategier.

Fællesnævneren for bådsamlingen er, at den udspringer af den nordiske klinkbygningstradition, der startede længe før vikingetiden, og at de nutidige træbåde er brugsbåde og ikke lystbåde.

Bådene er såvel rekonstruktioner af arkæologiske skibsfund som eksempler på traditionelle, nordiske, klinkbyggede brugsbåde. Baggrunden for at Vikingskibsmuseet har, og vedligeholder, denne samling, er ønsket om at forske i og formidle skibene fra oldtid og middelalder, herunder specielt vikingetid. Forskningen sker gennem eksperimentalarkæologiske projekter, hvor arkæologiske skibsfund bliver rekonstrueret og sejlet, samt gennem bygning, vedligeholdelse og sejlad med nyere traditionelle både.

Formidlingen foregår ved, at publikum, studerende og skolebørn m.fl. har mulighed for at se, mærke og afprøve bådene, så tæt på deres oprindelige brugsområde som muligt.

Vikingskibsmuseets bådsamling omfattede i 2015 46 både:

- 13 rekonstruktioner af arkæologiske skibsfund, der oprindeligt er bygget forskellige steder i Skandinavien
- 13 danske både
- 6 færøske både
- 8 norske både
- 2 svenske både
- 2 finske både
- 2 andre både (en rekonstruktion af en fransk chalup og en arbejdsbåd i glasfiber)

Heraf er:

- 11 både godkendt af Søfartsstyrelsen til skole- og publikumssejladser
Tre af bådene er samtidig tilknyttet et bådelaug
- 14 både sejlet af bådelaug fra Vikingskibsmuseet, Produktionsskolen eller AC.
Tre af bådene er samtidig godkendt til publikumssejladser
- 5 både vedligeholdt og sejlede
- 11 både vedligeholdt og udstillet på land
- 7 både på lager som studiegenstande

Bådsamlingen er således i 2015 udvidet med båden *Gisle*, som er resultatet af årets Open Source-byggeprojekt *Gislinge båden*. Læs mere: [Gislinge båden Open Source – Eksperimentalarkæologisk forsknings- og formidlingsprojekt side 21.](#)

Museets bådebyggere har arbejdet intensivt fra januar til maj med at vedligeholde og klargøre bådene til sejlads. Derudover var hele sejlsæsonen præget af travlhed med at reparere diverse skader, holde bådene i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand og generelt ship-shape. Desuden blev der lagt arbejde i søsætning i april måned og optagning sidst i oktober, ligesom der bliver holdt en tæt, god kontakt med bådelaugenes båds mænd, hvad angår vedligeholdelsen af de større både.

Museumshavnen

Private både

13 privatejede fartøjer har i 2015 ligget i museumshavnen - på samme økonomiske betingelser som i museets nabohavn, Roskilde Havn. For at private både kan ligge i museumshavnen skal de have en direkte relation til museets bådsamling i forhold til historie, konstruktion og materiale, dvs. traditionelle, nordiske, klinkbyggede brugsfartøjer.

TS-frihavn

I 2015 har museumshavnen igen været frihavn for "Træskibs Sammenslutningen, Landsforeningen til bevarelse af ældre brugsfartøjer" (TS). Det betyder, at medlemmer af TS kan ligge gratis i museumshavnen i tre døgn. Omkring 15 TS-artøjer har i 2015 benyttet sig af denne mulighed.

Indtægtsdækket virksomhed på bådæværfet

Konsulentvirksomhed

Ladbyskibet

Vikingskibsmuseet har i 2015 ydet konsulentbistand til Vikingemuseet i Ladby (Østfyns museer) i henhold til en 5-årig samarbejdsaftale vedrørende rekonstruktion af Ladbyskibet.

Vikingskibsmuseet har været repræsenteret i styregruppen for projektet, og har løbende ydet rådgivning vedrørende rekonstruktion, bygning og oprigning.

Vikingskibsmuseet har yderligere været konsulenter på en større ansøgning for Vikingelandsbyen i Albertslund samt et skibsprojekt på The Maritime Museum i Cornwall, England.

Arbejdet med bolværk.
Kanhavekanalen.

Fotos: Søren Nielsen

Stålskib og Bolværk.
Kanhavekanalen.

Fotos: Søren Nielsen

Kanhavekanalen på Samsø, rekonstruktion af bolværk

Vikingskibsmuseets bådæværf gennemførte i samarbejde med Hjort Smededesign og Sagens Natur en rekonstruktion af Kanhavekanalens bolværk og stålskib til placering i Kanhavekanalen på Samsø. Arbejdet var en del af Slots- og Kulturstyrelsens projekt om formidling af Danmarks Oldtid i landskabet, og blev betalt af dette projekt. Bolværket blev rekonstrueret efter fund i arkæologiske udgravninger, som Nationalmuseet foretog i Kanhavekanalen i 1990'erne. Kulturstyrelsen valgte endvidere, at en silhuet i stål af Ladbyskibet skulle opstilles i fuld størrelse.

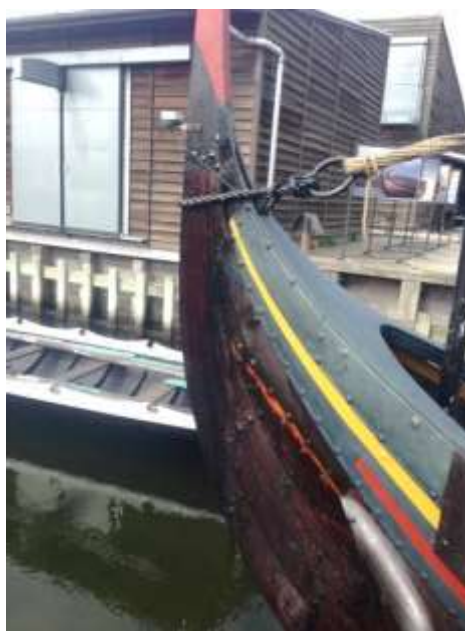
Denne blev udført efter Vikingskibsmuseets rekonstruktion af Ladbyskibet. Bolværk og skib blev indviet torsdag d. 17. september 2015.

Forsikrings sag vedrørende skade på *Havhingsten*

Under transporten af *Havhingsten* til Berlin i 2014 skete der to store skader på skibet. Dels blev agterstævnen påkørt og dels flækkede et bord under løft af skibet. Begge skader blev udbedret i 2015 og delvist betalt af skibets forsikring.

Havhingsten før reparation.
Foto: Søren Nielsen

Havhingsten efter reparation.
Foto: Søren Nielsen

Salg af tovværk.

I 2015 har museets rebslager solgt tovværk til skibs- og bådprojekter rundt omkring i Danmark og Skandinavien. Derudover er der solgt tovværk af hamp og lindebast til museets gæster. Museet arbejder løbende på at opretholde et marked for tovværk slået af naturfibre ved bl.a. at deltage i forskellige håndværks og træbådstræf.

Afholdte kurser

Museets rebslager har afholdt kurser i sejlmageri og rebslagning, og der er afholdt et bådbygningskursus af museets bådbygger i forbindelse med Gislingeåden – Open Source-projektet. Læs mere: [Gislingeåden Open Source – Eksperimentalarkæologisk forsknings- og formidlingsprojekt side 21.](#)

Udlejning til udstillinger

I 2015 havde museet udlejet den lille Gokstadbåd ”Johanna” til udstilling i Tongeren, Belgien og Schallaburg, Østrig. Udlejningen skete til østrigske *Museumspartner*, som i samarbejde med *Historiska Museet* i Stockholm har lavet udstillingen ”They call them Vikings”. (Se også [Udlån side 29.](#))

Gislingeåden – Open Source

Årets hovedattraktion på båddeværftet var ”Gislingeåden – et Open Source projekt”, der blev realiseret takket være støtte fra Kraks Fond. Værftet byggede hen over sommeren en rekonstruktion af Gislingeåden og samarbejde med museets øvrige afdelinger omkring nye former for formidling af de maritime håndværk. Læs mere: [Gislingeåden Open Source – Eksperimentalarkæologisk forsknings- og formidlingsprojekt side 21.](#)

Saga Oseberg – Test og trim

Vikingskibsmuseet har både ydet konsulentbistand og lagt egne forskningsressourcer i *Saga Oseberg*-projektet i Tønsberg, Norge, hvor museets skibsrekonstruktør har stået for rekonstruktionen i 1:10 model, arbejdstegninger, oprigning og indsejling af skibet. I perioden 13. – 19. juli var Osebergskibet på besøg på Vikingskibsmuseet for at gennemføre diverse testsejladser. Læs mere: [Saga Oseberg Test og trim - Eksperimentalarkæologisk forskningsprojekt side 20](#).

Arkæologisk værksted

Arbejdet med modtagelse, afrensning og dokumentation af arkæologiske genstande foregik frem til 2013 i en bygning på museumsøen. Siden har museet indrettet arkæologisk værksted med opmålingsbord og FaroArm - et 3D digital opmålingsredskab, skiftende steder og efter behov. I foråret 2015 blev værkstedet opstillet på bådeværftet, hvor publikum kunne følge opmålingsarbejdet på tæt hold. Her færdiggjorde vi opmålingen af et gangspil til et større skib, dateret til år 1635 (Se foto) samt en arm til en krabbe optaget i Køge havn. En krabbe er et træanker. (Se foto).

Gangspil dateret år 1635.
Foto: Wener Karrasch

Arm til træanker (krabbe) optaget i Køge havn.
Foto: VG Entreprenør A/S

Publikumsformidling

Vikingskibshallen

Museet tilbød gratis rundvisninger på dansk og engelsk hver dag i perioden fra 27. juni til 31. august og hver weekend fra 14. maj til 18. oktober. Hertil kom omvisninger for grupper, der havde betalt for en særskilt omvisning.

Et nyt koncept blev lanceret i Vikingskibshallen: Pop-op-formidling. Her gik museets formidlere i dialog med museets gæster om forskellige temaer eksempelvis krig, handel, og religion men også mere jordnære aspekter som vikingernes mad og beklædning. Der blev inddraget en række kopigenstande, som hurtigt dannede grundlaget for spændende dialoger, der vakte både nysgerrighed, overraskelse og lyst til fordybelse.

Anløbsbroen

I perioden 27. juni til 23. august var aktivitets- og oplevelsesrummet ”Vikingernes anløbsbro” bemandedt dagligt med en formidler. Publikum havde her mulighed for at tale med formidlere, gå på opdagelse i de to gulvmodeller af skibene Skuldelev 1 og 2, spille vikingespil, iklæde sig vikingetøj og skrive med runer. Filmen om *Havhingstens* forsøgssejlad i 2007-2008 tilførte yderligere stemning til Anløbsbroen.

Vinterferie: Skibet er ladet med

I vinterferien - uge 7 og 8 - inviterede Vikingskibsmuseet børn og voksne med på en opdagelsesrejse, der førte rundt i alle kroge af museets udstillinger, for at finde både bemandede og ubemandede poster. På rejsen skulle deltagerne bruge et opdagelsessæt og løse spændende og sjove opgaver i fællesskab. Efter endt opdagelsesrejse fik deltagerne præmie. Mange børn og voksne brugte tid på at lave læderpunge, smykker samt amuletter i horn og gevir i workshopen. Der var gratis familieomvisning på dansk og omvisning på engelsk alle dage.

Påskeferie: Eventyrlige drager og dragende eventyr

Fra 29. marts til 6. april bød Vikingskibsmuseet på kunstværksted, hvor museets gæster gratis kunne eksperimentere med at modellere, klippe, klistre og male fortolkninger af ildspyende drager og søuhyrer fra vikingernes verden. Deltagerne fik egne værker med hjem. Hele påsken levendegjorde museets formidlere skibenes historier ved daglige rundvisninger på både dansk og engelsk.

Eventyrlige drager 29. marts – 6. april. Foto : Werner Karrasch.

I dagene 31. marts til 2. april tog fortæller Annemarie Krarup os med på en fantastisk rejse i de dragende eventyrs verden og den nordiske mytologi. Museets gæster hørte historierne om Odin, Thor, Freya, Loke og andre guder, om jætter, Midgårdsormen, Fenrisulven og den ottebenet hest Sleipner – og om børnene Røskva og Tjalfe. De udødelige fortællinger fra den nordiske mytologi blev fortalt og kombineret med nordisk inspireret musik.

Fortællefestivalen – Fortællinger på kanten af havet

Fortællefestivalen løb for anden gang af stablen med masser af gode historier, fortalt med musik og mundtlig fortælling. Fortællefestivalen fandt sted 25.-27. september og foregik i strålende vejr og med hele museet som kulisse. Festivalen blev gennemført med i alt 8 musikere og 9 fortællere fra Danmark, Sverige, Norge og England. Der blev i løbet af festivalen i alt optrådt for flere end 1100 mennesker, som lyttede til eventyr, myter, sagn og nutidige personlige beretninger.

Gallaåbningen var en fortællerejse af vidunderlige, skræmmende, sære og eventyrlige historier. Gruppen Asynje og fortælleren Annemarie Krarup skabte i et inspirerende samarbejde en musikalsk fortælleforestilling med nykomponeret musik: "Hvad Vølven vidste", ligesom Daniel Morden og the Devils Violin brillerede med deres samspil.

Skoleelever var en vigtig målgruppe for festivalen; På Roskildes skoler fik ca. 100 elever fortælleworkshop, ca. 400 elever på seks skoler fik tre unge skandinaviske fortællere ud på skolerne, og ca. 300 elever lyttede og levede sig ind i den nykomponerede fortællekoncert.

Juleweekender

Lørdag 28. november slog museet dørene op til tre juleweekender med værkstedsaktiviteter og en lyspyntet Havhingst, der lyste op i vintermørket.

Publikum kunne besøge Museumsbutikken, der var fyldt med masser af særlige gaveideer. I juleværkstedet kunne børn og voksne rulle vokslys, lave smykker og klippe julepynt til at hænge på Vikingskibsmuseets store juletræ - eller til at tage med hjem til deres eget.

Juleomvisninger

Mellem jul og nytår, fra 26.-30. december var der tre daglige, gratis rundvisninger på dansk og engelsk. Den første var tilrettelagt for børnefamilier, mens de to andre var tilrettelagt for et voksent publikum. Deltagerne fik lejlighed til at komme tættere på vikingerne, deres skibe og togter. Formidlernes fortællinger gav skibene liv og satte de fem vikingeskibe i perspektiv til vikingernes maritime kultur.

Museumsøen

Tunet

I højsæsonen blev museets gæster tilbudt en lang række aktiviteter på Tunet. I daglige workshops kunne gæsterne, side om side med de professionelle håndværkere, prøve kræfter med flere af vikingernes håndværk: rebblægning i lindebast, træskærerarbejde, bådebygning og smedning. Derudover kunne især børn med hjælp fra museets formidlere slå mønter, male vikingeskjolde og sværd, dekorere Thors hamre af tin og lave smykker af farvestrålende perler.

Gislingeåden – Open Source

Årets hovedattraktion på bådeværftet var "Gislingeåden – et Open Source-projekt", der blev realiseret takket være støtte fra Kraks Fond. Publikumsformidling arbejdede tæt sammen med værftet omkring nye former for formidling af de maritime håndværk såvel ved

publikumsinddragelse som via online medier. Læs mere: [Gislingeåden Open Source – Eksperimentalarkæologisk forsknings- og formidlingsprojekt side 21.](#)

Publikumsaktivitet

Med byggeriet af Gislingeåden ønskede vi at afprøve nye tiltag og afsøge nye områder og grænser for, hvor meget museets bådebyggere og formidlere kunne involvere publikum i det daglige arbejde med at kløve, hugge, tilpasse planker og smede søm til denne båd. Det har været en stor opgradering af publikums mulighed for at deltage i processerne, at vi har etableret et publikumsområde, hvor museets gæster selv kan afprøve de værktøjer og teknikker, som bådebyggerne også bruger. Der har været mulighed for at kløve egetræ, hugge med økse, fælde træer, bore huller, høvle. Alt sammen med tro kopier af vikingetidsværktøj fundet af arkæologer. At dømme efter publikums entusiasme var værkstedet en stor succes. Hver dag i højsæsonen blev der gennemført en engelsk og en dansk omvisning på bådeværftet af bådebyggerne selv.

Ligeledes var det muligt at bygge "din egen båd" af affaldstræ fra bådebyggeriet. Her kunne familier på egen hånd bruge fantasien, lade sig inspirere af bådebygningen og til sidst afprøve bådene i havnen. På velbesøgte dage blev der talt op til 100 "egne både" fremstillet på én dag! Pladsens publikumsaktiviteter har været med til at kvalificere de mange gæsters besøg på bådeværftet.

Temauger

Vikingskibsmuseet har i 2015 afviklet seks temauger i perioden 6. juli-16. august. I løbet af temaugerne fik museets gæster en enestående oplevelse af dygtige, entusiastiske håndværkere, der mestrede deres håndværk, og som var villige til at dele deres viden og kunnen med enhver, der ville vide mere.

Smed med rødglødende jern 27. juli – 2. august.
Foto: Werner Karrasch.

Falkonérens rovfugle 10. -16. august.
Foto: Werner Karrasch.

Krig, kamp og skarpe våben

Fra 6. til den 12. juli indbød Vikingskibsmuseet til en uge med sjov krigertræning - der skulle grines, trænes og kæmpes på fuld drøn! Vikingekriger og træner Tom Jersøe fremviste sine imponerende våben til de nysgerrige gæster og underviste i vikingernes kampteknikker. Hver dag i uge 28 fremviste krigeren sine våben og lærte de unge deltagere at kæmpe med sværd og skjold, så de kunne blive ægte hirdmænd - dvs. kongens krigere. Bagefter kunne deltagerne afprøve vikingernes kampteknik og udfordre de voksne til dyst.

Bådebygning – prøv selv

I løbet af to temauger kom museets gæster helt tæt på bådebygning og på bådebyggerne. En kæmpe succes, der gav museets gæster enestående mulighed for at kløve små stammer, arbejde

med bådebyggernes værktøj, stikke næsen i detaljer og snakke med bådebyggerne. Disse temauger foregik 13. - 19. juli og 3. - 9. august.

Smag på vikingetiden

Vikingekogekonen tændte op under bålet hver dag på Vikingeskibsmuseet fra mandag 20. - søndag 26. juli. Der blev skrællet, hakket, stegt, bagt og lavet mad over bål, da kogekonen lavede retter fra vikingetiden. Både børn og voksne kunne assistere i det udendørs køkken og få nye smagsoplevelser.

Smed med rødglødende jern!

I smedeugen 27. juli – 2. august begyndte arbejdet med at smede jernnagler af myremalm til rekonstruktionen af Gislingeåden. Det blev et enestående eksperimentalarkæologisk eksperiment, hvor gæsterne kunne følge udvindingen af myremalm, smedning af naglerne og naglernes anvendelse i båden. Hver dag hele ugen igennem startede med en ny brænding, som resulterede i en ny klump jern, som straks blev til jernnagler, der nu sidder i båden.

Falkonerens rovfugle

Majestætiske ørne, dragende ugler og lynhurtige falke. Falkoneren med sine rovfugle gæstede Vikingeskibsmuseet fra 10. – 16. august. Museets gæster kunne opleve fuglene på helt nært hold og få indblik i det ultimative samarbejde mellem menneske og rovdyr, når falkoneren demonstrerede fuglenes imponerende jagtteknik.

Familieomvisninger

Hver dag hele sommeren kom børn og voksne med på spændende rejser i vikingernes verden. Publikum blev tilbudt to forskellige, dramatiserede fortællinger om krig og handel og rejser til fjerne egne – begge på henholdsvis engelsk og dansk. Museets rekonstruktioner indgik som et vigtigt element i omvisningerne, da deltagerne dramatiserede at ro og sætte sejl om bord.

Håndværk og Vikinger Festival 2015

I weekenden 15.-16. august afholdt museet årets traditionsrige festival, hvor der blev sat fokus på håndværk, sejlads og eksperimentel arkæologi.

De dygtigste maritime håndværkere bl.a. reblæggeren, bådebyggeren, smeden, væveren og sejlmageren var repræsenteret på festivalen, og museets gæster blev inviteret til at opleve deres specialiserede kunnen, afprøve deres teknikker og til at få ny viden om de gamle håndværk. Der blev indrettet en særlig markedsplads, hvor nutid og vikingetid mødtes gennem det nordiske håndværk og vores fælles maritime kulturarv.

For tredje år i træk havde festivalen inviteret tre kulsvierlaug, der demonstrerede, hvordan man igennem årtusinder har fremstillet trækul. I dagene op til festivalen blev miler opbygget og antændt, og alle besøgende i festivalweekenden kunne opleve slutprodukterne, træbjævre og trækul.

Der var også mulighed for at følge den langsommelige og svære proces, hvor myremalm omdannes til jern i rekonstruktioner af jernudvindingsovne.

Museet samarbejdede med Skovskolen i Nødebo, hvor elever fra skovteknikeruddannelsen deltog med at opbygge festivalen samt deltage i denne med formidling omkring Skoven som ressource.

Ud over nordiske håndværkere kunne man i et særligt område på pladsen også møde vikingetidens håndværk i arbejdende værksteder, hvor vikingegrupper fra Danmark fremstillede bl.a. dragter, sølv- og ravsmykker, våben, træskrin og læderarbejder.

Roskilde Træbådsræs blev også afholdt i forbindelse med festivalen. For fjerde år i træk indbød museet alle til at komme og være med til at forvandle naturmaterialer som bark, træ, tov og fjer til fantastiske skibe. Museets formidlere hjalp gæsterne i gang med byggeriet, og skibene blev testsejlet i museumshavnen, inden vinderen af "Roskilde Træbådsræs for fantasifulde skibe" blev kåret.

Roskilde træbådsræs. Foto: Werner Karrasch.

Festivalen samlede også lokale og økologiske fødevarerproducenter, der bød på smagsprøver og gav bud på moderne fortolkninger af vikingernes måltider. Lørdag aften inviterede Café Knarr på nordisk grill-buffet, tilberedt med råvarer, der var kendt af vikingerne. Folkemusiktrioen Heebøll, Iversen og Nielsen sørgede for dejlig musik hele aftenen.

Efterårsferien – Konge for en dag

I efterårsferien inviterede Vikingeskibsmuseet til kongens gilde med aktiviteter for alle piger og drenge. I værkstederne kunne børn præge kongelige mønter, gå i krigertræning, klæde sig ud som en vikingekriger, riste runer i sværd, male sit eget skjold og designe egne smykker af glasperler. Hver dag kunne unge krigere lære at kæmpe med sværd og skjold. Efter endt krigertræning som hirdmænd kunne de unge krigere udfordre de voksne i styrkeprøver, kastelege og tovtrækning.

Vikingeskibsmuseet gav alle besøgende mulighed for at prøve kræfter med fem udfordringer: Kaste Thors hammer, bage vikingekiks over bål, klæde sig som en viking, slynge et farvestrålende uldbånd og kæmpe med sværd og skjold. Alle, der gennemførte de fem udfordringer tilfredsstillende, fik et "Konge for en dag"-diplom for veludført dåd.

Derudover havde Vikingeskibsmuseet besøg af falkoner Louise Vedel fra Falkecenter Samsø i hele efterårsferien. Hun medbragte forskellige rovfugle, som publikum kunne opleve på nært hold, og de kunne få svar på spørgsmål om fuglenes brug i fortid og nutid. Forfatteren Susanne Clod Pedersen kom også forbi og fortalte om sit arbejde med Romanerne "Arnulf" og "Jomsvikingen" og om sin brændende kærlighed til vikingerne.

Weekendkurser

Bådebygning gennem 1000 år

Vikingeskibsmuseet afholdt 30. august kursus i bådebygning, hvor interesserede kunne arbejde med egetræ og økser, side om side med museets erfarne bådebyggere. Kurset var en blanding af teori og praksis. Deltagerne blev introduceret til en grundlæggende materialeforståelse og værktøjsteknik, hvorefter de selv arbejdede praktisk med materialer, teknikker og forskelligt

værktøj. Kurset omfattede også en omvisning på bådeværftet, værftspladsen og i Vikingskibshallen for at sætte erfaringer og viden om håndværk og materialer ind i en historisk kontekst. Kurset blev udbudt i forbindelse med byggeriet af Gislingeåden. Læs mere: [Gislingeåden Open Source – Eksperimentalarkæologisk forsknings- og formidlingsprojekt side 21.](#)

Bådtræf

Vikingskibsmuseets rebslager deltog med sin rebslagerbod ved arrangementet ”Træf Fjordens Træbåde”, som i år var i Holbæk. Han mødte et meget interesseret publikum blandt de cirka 3000 besøgende og besætningerne på de 35 deltagende både – her iblandt også museets egen båd Marcus Noer samt Tumleren, der er i privat eje, men bygget af museet og hjemhørende i museumshavnen.

Sejladstjenesten

Sejlads med publikum

Tilbuddet til publikum om at komme ud på fjorden i en af museets både, trak rekord mange gæster til. Fra 1. maj og helt frem til udgangen af september sejlede bådene ud af museumshavnen både på hverdage og i weekender.

Sejladserne foregår i 11 udvalgte både fra museets store bådsamling. Bådene er godkendt af Søfartsstyrelsen til sejlad med gæster. Alle sejladsinstruktører opfylder Søfartsstyrelsens kvalifikationskrav, og samtlige har gennemgået uddannelse i sejlad med netop de både, som museet sejler med.

Sejladerekord

I alt 13.714 gæster deltog i sejlad på fjorden i 2015 mod 12.746 gæster i 2014, hvilket er en forøgelse i forhold til året før på 969 deltagere, svarende til 7,6 %. Det er det største antal gæster, vi har sejlet med nogensinde i museets historie.

Heraf deltog 8.205 i sommerens ”turistsejladser” (en-times sejladser gæsten betaler for på dagen i tillæg til entre), 3.419 deltog i sejlad for private grupper og virksomheder, og 2.090 deltog i sejlad med skoler.

Osvelen er et af de skibe, som publikum kan sejle med. Foto: Werner Karrasch.

Aftenture på fjorden

I løbet af sæsonen arrangerede Vikingskibsmuseet fire aftenture på Roskilde Fjord i en af museets traditionelle både med råsejl. Turene, der slutter lige før solnedgang, giver indblik i

kunsten at sejle med råsejl, og den erfarne sejladsinstruktør fortæller om museets arbejde og erfaring med rekonstruerede vikingskibe. Gæsterne om bord er skibets besætning og deltager aktivt ved årene, når der skal sættes sejl, eller roret skal bemandedes.

Kursus i sejlads med vikingskib

Vikingskibsmuseet tilbød fire heldagskurser i sejlads med vikingskibe. Derudover arrangerede vi et 2 dages kursus, til en kunde i *Helge Ask*. Om bord på *Helge Ask*, *Skjoldungen* eller *Kraka Fyr* fik deltagerne en grundlæggende introduktion til sejlads med råsejl, som adskiller sig væsentligt fra sejlads med mere moderne sejlåde. Kurset henvender sig både til den uerfarne sejler og den, der søger nye udfordringer og vinkler på sin sejlererfaring.

Sejladser i bådelaugsbådene. Se afsnittet: [Vikingskibsmuseets bådelaug side 94](#).

Skoletjenesten

Vikingskibsmuseet genforhandlede i 2015 samarbejdskontrakten med Skoletjenesten. I den forbindelse øgede museet sit økonomiske engagement i undervisningsaktiviteterne gennem 50 % medfinansiering af stillingen som Undervisnings- og udviklingsansvarlig.

Fakta

I 2015 modtog 10.138 elever et af Skoletjenestens undervisningstilbud. Ud af dem var der 648 elever, der modtog undervisning på deres egen skole i form af Museum ude af huset, Fortælleworkshops- eller forestilling. I forhold til 2014 er det et fald på ca. 750 elever. Faldet kan skyldes, at Skoletjenesten i 2015 har eksperimenteret med at gennemføre længerevarende forløb, og det har betydet, at pladsen har været optaget af en enkelt klasse, så der ikke kunne bookes forløb til flere klasser. Det er forhåbningen, at vi i 2016 kan nå tilbage til ca. 11.000 elever med undervisning.

Drift

Skoletjenesten på Vikingskibsmuseet er en del af afdelingen for Maritime håndværk, rekonstruktion og publikumsformidling. Der er derfor et naturligt samarbejde mellem Skoletjenesten og Teamleder for publikumsaktiviteter.

Udover den Undervisnings- og udviklingsansvarlige (UUA) er der i Skoletjenesten ansat 2-3 faste medarbejdere samt ni studentermedhjælpere til at varetage undervisningen. De faste medarbejdere er med til at sikre kontinuitet og overleveringen i undervisningen, og er derved medvirkende årsag til at sikre kvaliteten i undervisningen. Desuden indgår de i hele afdelingen, da de både er ansat til at undervise og tage sig af publikumsformidlingen til det øvrige publikum. I højsæsonen er der desuden en fast underviserstab på ca. 8 medarbejdere. Forberedelsen til højsæsonen har inkluderet den sædvanlige rekrutteringsproces, hvor vi ansatte ca. 5 nye medarbejdere samt uddannelsesdage, hvor alle formidlings- og undervisningsmedarbejdere mødte ind til tre dage med oplæring, introduktion og præsentation af museets områder. Sikringen af kvaliteten i undervisningen er en del af den daglige drift, hvor vi gennem oplæring, uddannelsesdage og supervision samt justering og videreudvikling af eksisterende forløb sørger for, at undervisningsforløbene følger med i forhold til udviklingen på uddannelsesinstitutionerne. I 2015 har Skoletjenesten især haft fokus på de lokale samarbejder, og vi har derfor udviklet undervisning i samarbejde med Absalons Skole og fortsat samarbejdet med seminarieret i Trekroner, UCSJ. Derudover er et samarbejde med Roskilde Museum – Muserum i forhold til udvikling af tilbud til daginstitutionerne under udvikling.

Den Undervisnings- og Udviklingsansvarlige indgår desuden i Nationalt Netværk af Skoletjenester, hvilket betyder deltagelse i temadage, studiegrupper og studieture om relevante

emner. I 2015 deltog den undervisningsansvarlige i en studiegruppe om læring i forhold til Folkeskolereformen samt diverse temadage om læring og pædagogik. Netværket giver mulighed for udveksling og sparring på emner om didaktik, pædagogik, læring i forhold til museet som alternativt læringsrum.

Nye forløb, tiltag og særlige indsatser

2015 har budt på mange forskellige opgaver i Skoletjenesten på Vikingeskibsmuseet. Vi har taget hul på mange gode samarbejder, som vil fortsætte næste år.

Folkeskolereform

Folkeskolereformen giver mange nye muligheder, som vi i Skoletjenesten på Vikingeskibsmuseet håber at kunne udnytte til fulde. Derfor har vi indgået et samarbejde med Absalons Skole i Roskilde, og sammen med lærerne vil vi prøve at udvikle forskellige tiltag, som kan hjælpe dem i arbejdet med reformen.

I Københavns Kommune har man valgt at købe diverse tilbud fra forskellige skoletjenester, så skolerne gratis kan få undervisningstilbud. I den forbindelse har vi i Skoletjenesten på Vikingeskibsmuseet i skoleåret 2014-15 haft besøg af 19 københavnske skoleklasser, som har fået historisk værksted og været ude og sejle. I skoleåret 2015-16 vil 30 københavnske folkeskoleklasser få samme mulighed.

Intrface

I uge 21 i maj måned havde Skoletjenesten besøg af 1.x fra Midtsjællands Gymnasium. Forinden havde klassen i april været på besøg på museet, hvor de fik en introduktion til museet, de fem skibe, vikingetiden og vores overvejelser i forhold til undervisning.

I uge 21 arbejdede klassen intensivt med vikingetiden i fagene dansk, historie, billedkunst, fysik, kemi og matematik. Da klassen er en naturvidenskabelig klasse indgik det i opgaven, at de skulle lave matematiske opgaver med inspiration fra deres emne om vikingetiden. Eleverne var inddelt i seks grupper, som arbejdede med: Navigation, Vikingernes motivation og drivkraft for at drage ud, Symboler, Datering og konservering, Ressourcer og teknikken bag skibet samt Sagaer. Som kulmination på ugen skulle grupperne forberede et mundtligt oplæg samt undervisningsmateriale i form af matematikopgaver til en 5. kl. Forløbet gav eleverne mulighed for selv at skulle bruge museets genstande og fagpersonale til at finde og formidle viden. De kunne gå om bord i en af museets rekonstruktioner og lave målinger til brug i deres beregninger. De kunne konsultere museets sejladsleder for spørgsmål om vikingernes navigation, museets bådebygger for spørgsmål om teknikken bag skibene, og museets væver for spørgsmål om sejlets konstruktion. De konkrete genstande og fagpersoner gav et indblik i en ellers teoretisk verden. Se filmen om elevernes uge her: <https://www.youtube.com/watch?v=Uiqdc-62LkQ>

Skoleklasser kom på besøg og arbejdede med projekt Gislingeåden.

Fotos: Wener Karrasch.

Gislingeåden – Open Source

Vikingskibsmuseet fik i 2015 støtte fra Kraks Fond til at bygge Gislingeåden – et fiskefartøj fra tidlig middelalder, som blev fundet i den nu inddæmmede Lammefjord. Åden har været brugt til fiskeri og transport. Læs mere om projektet: [Gislingeåden Open Source – Eksperimentalarkæologisk forsknings- og formidlingsprojekt side 21.](#)

Med byggeriet satte museet fokus på håndværk, fjord, fiskeri og fangst. I Skoletjenesten lavede vi i samarbejde med Absalons Skolen og Boserupgaard Naturcenter et undervisningsforløb i det nye fag Håndværk og design. Det betød, at 5.b skulle have Håndværk og design et andet sted end på skolen i efteråret 2015. De skulle nemlig fem gange på Vikingskibsmuseet og en enkelt gang i Boserup Skov. På museet lærte eleverne om et skibs konstruktion, materialer og teknikker. I Boserup Skov lærte eleverne om, hvordan og hvilke træer, der bruges til skibsbygning. Gennem fire dage på museet lærte eleverne, hvordan håndværkerne: bådbygger, reblægger, smed og væver arbejder på at rekonstruere en båd fra vikingetiden. I ugerne efter forløbet arbejdede eleverne selv med at designe stole med vikingetidens udtryk, materialer og teknikker. Absalon Skole producerede to film, der viser, hvordan klassen varetog designprocessen hjemme på skolen. Vi håber, at kunne bruge forløbet og de erfaringer vi har gjort os til at bygge videre og lave et endnu mere skræddersyet forløb i Håndværk og design. Derudover opdagede vi, at lærerne i høj grad også havde brug for inspiration og faglig fordybelse, og derfor vil vi arbejde på at lave et kursus til lærere og lærerstuderende.

8. september 2015: Elever fra 5.b på Absalons Skole finder krumvokset træ i Boserup Skov.
Foto: Werner Karrasch.

Fortællefestival

I september 2015 afholdt museet Fortællefestival, og i den forbindelse fik Skoletjenesten og Annemarie Krarup, Kunstnerisk leder af Fortællefestivalen med støtte fra Roskilde Kommune mulighed for at afholde fire inspirationsforløb på museet og dertilhørende fortælleworkshops på lokale skoler i Roskilde. Arbejdet på skolerne kulminerede i to fortællekoncerter på

Vikingskibsmuseet for 2 x 180 elever fra 6.-9. kl. Op til koncerten havde flere klasser arbejdet med deres egne fortællinger, og seks klasser deltog i en fortællekonkurrence, hvor vinderklassen, blev belønnet med en sejltur på Roskilde Fjord.

Det marinarkæologiske eksperimentarie

I 2015 påbegyndte vi planlægningen af det marinarkæologiske eksperimentarie, hvor tanken er, at Vikingskibsmuseet skal tage museumsgæsten med ned under vandet, og genskabe havbundens skatkammer af genstande og fortællinger: Kulturarv fra tidligere generationer. Projiceret hav skal gøre væggene levende og en kulisser af undervandslyde skal skabe en omsluttende stemning. Med digitale og interaktive formidlingsformer kan museumsgæsten komme helt tæt på marinarkæologens arbejde og de metoder, der bliver anvendt. Udstillingen skal danne platform for test og afprøvning af nye formidlingsgreb indenfor udstilling, undervisning og aktiviteter.

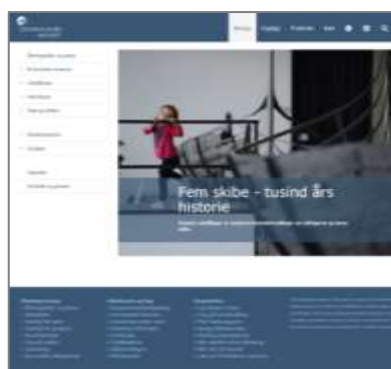
Det marinarkæologiske eksperimentarie bliver en inddragende og feedback-orienteret udstilling. I samarbejde med Udstillingsafdelingen vil vi arbejde med brugerinvolverende metoder, hvor både museumsgæsten og museet får glæde af processen og det endelige resultat. Brugerinvolveringen vil fokusere på to typer målgrupper; lærer/elever og børnefamilier samt foregå i projektfaserne; etablering, realisering, evaluering og implementering.

Kommunikation, presse og markedsføring

Hjemmesiden

Museets hjemmeside www.vikingskibsmuseet.dk har i en årrække ikke været på omgangshøjde med rækken af opdateringer til gældende versioner af det bagvedliggende CMS-system Typo3. Gennem årene er den manglende opdatering blevet en stadig større udfordring, når nyere teknologi, sikkerhedstiltag, tillægsprogrammer og visning på fx mobiltelefoner og tablets skulle håndteres. I 2015 meddelte Typo3 endvidere, at museets version 4.2 ikke længere ville blive supporteret efter årets udgang. Derfor blev det besluttet at iværksætte et projekt for opgradering af hjemmesiden til den nyest gældende version 7.6.

Formålet med projektet var at gennemføre en I-I-opgradering af indhold og funktionaliteter samt tilføje siden en opstrammet navigationsstruktur og et oprisket design samt at sikre, at websidens visning problemfrit tilpasser sig mobile enheder. Den nye hjemmeside gik i luften 1. december 2015 efter et vellykket projektforsløb.

Hjemmeside før 1. december

Hjemmeside efter 1. december

Hjemmesiden i tal

Museets hjemmeside tilbyder information på fem sprog: dansk, engelsk, tysk, fransk, russisk. Antallet af sessioner på Vikingskibsmuseets hjemmeside nåede i 2015 op på 355.079 mod 322.876 sessioner i 2014. Det svarer til en stigning på 9,97 %.

Varigheden af de gennemførte sessioner var med et gennemsnit på 3:10 min. i 2015 lidt kortere end i 2014, hvor gennemsnittet lå på 3:17min.

Antallet af individuelle brugere nåede i 2015 op på 245.222 ift. 220.268 brugere i 2014. Det svarer til en stigning på 10,18 %.

60 % af brugerne tilgår hjemmesiden fra en dansk IP-adresse, 9 % fra en amerikansk, 5 % fra en engelsk og 4 % fra Tyskland. Dog er det kun 30 % af brugerne, der anvender siden på dansk,

hvilket betyder, at en stor del af hjemmesidens brugere er udenlandske gæster, der tilgår hjemmesiden under ophold i Danmark.

Facebook

Antallet af følgere på Vikingeskibsmuseets Facebook-side var ved udgangen af 2015 på 16.973, hvoraf de 4.172 er danske brugere. Ved starten af året havde museets side 7.786 følgere, og den enorme stigning på 118 % skyldes blandt andet en satsning på videoformidling.

Årets mest succesfulde video nåede ud til flere end tre millioner mennesker over hele verden. Af dem har i alt 1.118.647 taget sig tid til at se hele filmen og dermed givet Vikingeskibsmuseets formidling deres udelte opmærksomhed i 1:35 min. Filmen viser processen fra træet bliver fældet i skoven til den færdige planke bliver sat i båden. Filmen er uden speak og udbredelsen af filmen blev derfor ikke hæmmet af sprogbarrierer. Filmen blev også startskuddet til, at vi i 2015 begyndte at kommunikere museets opslag på FB på to sprog - dansk og engelsk, hvilket har medført en forholdsvis større stigning i antallet af udenlandske følgere end danske.

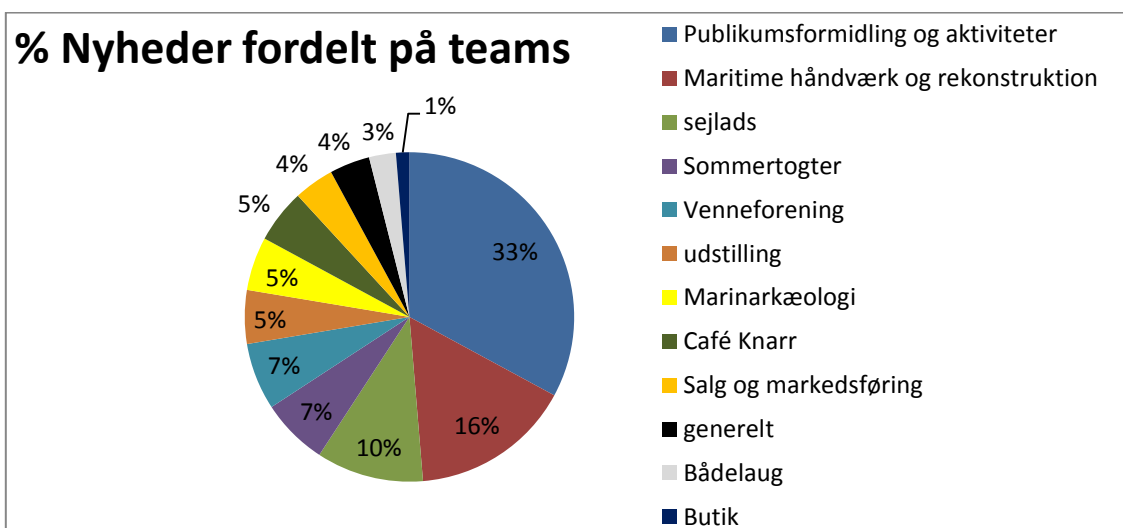
Vikingeskibsmuseets Facebook-side har dog stadig som hovedformål at udbrede kendskabet til Vikingeskibsmuseets skiftende udstillinger og aktiviteter til primært danske brugere. Tæt på 2000 af sidens følgere er bosiddende i museets definerede nærområde, der strækker sig i en radius af ca. 40 km fra Roskilde. Disse brugere interagerer i langt højere grad på opslag med et markedsføringsmæssigt sigte - hvilket er helt i tråd med formålet om at give informationer om "hvad sker der" til vores lokale gæster.

Vikingeskibsmuseets Facebook-side styres efter en fastlagt plan, som placerer opslagene strategisk i forhold til de budskaber, der ønskes viderebragt til følgerne. Opslagstyper, som vi af erfaring ved har stor gennemslagskraft, planlægges op til eksempelvis ferier med højt aktivitetsniveau på museet, for at opnå størst mulig opmærksomhed på museets tilbud i den periode.

Nyheder og nyhedsbreve

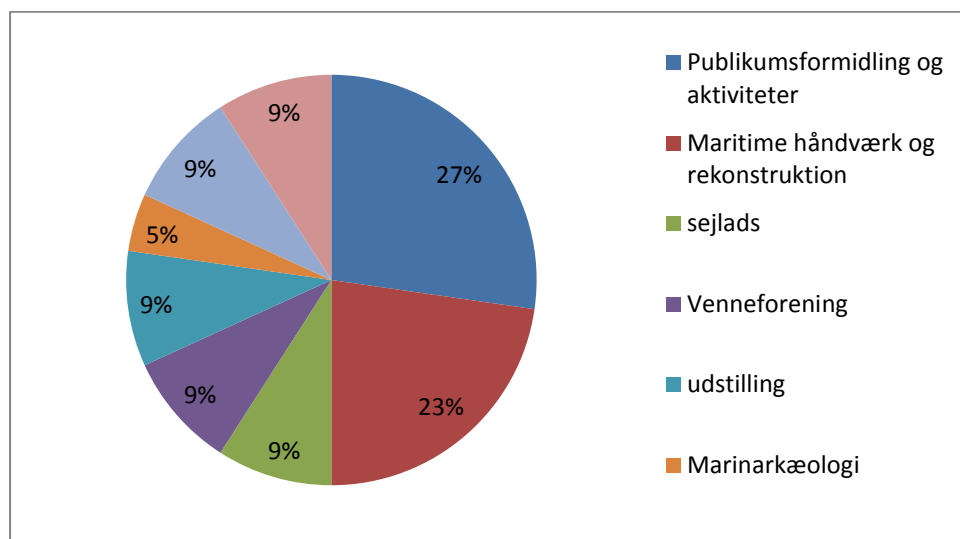
I 2015 har museet slået 76 nyheder op på hjemmesiden og i alt udsendt 10 nyhedsbreve til vores 6.400 nyhedsbrevsabonnenter.

Størstedelen af nyhederne på hjemmesiden omhandlede publikumsrettede aktiviteter, hvor omtale af ferieaktiviteter og lignende står for en 1/3 af alle nyhederne. Nyhederne har i øvrigt fordelt sig på forskellige emner således:

Presse og pressemeddelelser

Vikingskibsmuseet udsender løbende pressemeddelelser om begivenheder på museet og nyheder om maritime håndværk og forskning. I alt udsendte museet 22 pressemeddelelser i 2015. Emnerne fordeler sig således:

Pressearbejdet affødte 627 omtaler i danske, trykte medier mod 548 omtaler i 2014. Heraf er 80 artikler i landsdækkende dagblade og magasiner, hvilket svarer til 13 % af den samlede omtale i trykte medier. Vi har set en generel stigning mod flere omtaler i digitale nyhedsmedier. Vikingskibsmuseet blev i alt omtalt 1038 gange.

Pressebesøg:

Vikingskibsmuseet fik besøg af flere internationale journalister, der skrev om Vikingskibsmuseet som besøgsdestination:

- Britisk pressebesøg i november i forbindelse med lanceringen af HBO serien "Vikings", fra dagbladet SundayPeople og radiostationen Radiotimes.com.
- National Geographic Kids besøgte Vikingskibsmuseet i september til baggrund for artikel, der udkommer i England i 2016. Artiklen forventes solgt til resten af den engelsksprogede del af verden.
- Fransk pressebesøg i juni med besøg af journalister fra Le Monde du Camping Car og Le Télégramme har skrevet i alt seks artikler - to trykte og 4 digitale.
- Fire journalister, der skriver til det amerikanske og canadiske bladmarked besøgte museet i juni. Dette besøg har blandt andet resulteret i 16 artikler i alt, her af 7 i trykte dagblade.
- To indiske pressebesøg i maj og i juni med i alt 14 journalister, der har resulteret i flere presseomtaler. Vi kender ikke det endelige resultat.
- Ni kinesiske journalister på besøg i forbindelse med kultursatsningen i Souzhou. Vi har desværre ikke fået fuld resultatopgørelse af besøget, men vi har kendskab til 14 artikler, 5 blog indslag på rejseblogs, to tv-indslag og 7 radio indslag, hvor Vikingskibsmuseet er direkte omtalt. Yderligere fik vi i august besøg af kinesisk tv-station i forbindelse med indslag om Skandinavien som rejsemål.
- Tre Belgiske journalister besøgte i april, resulterede i 8 omtaler i landsdækkende belgiske medier, digitale og trykte.
- Her udover har museet leveret pressefotos til 36 rejsetillæg verden rundt.

De mange besøg har også resulteret i utallige blog-indlæg og opslag på sociale medier. Det er desværre ikke muligt at overvåge udenlandske, sociale medier systematisk, da det er uforholdsmæssigt kostbart.

Saga Oseberg trak stor opmærksomhed

Årets bedst dækkede pressenyhed var besøget af "Skibet, der ikke kunne sejle". Den norske rekonstruktion *Saga Oseberg* lagde til i Roskilde 12. juli for at gennemføre en række testsejladser. Læs mere: [Saga Oseberg Test og trim - Eksperimentalarkæologisk forskningsprojekt side 20](#). Historien om det norske gravskib fra år 820, hvis første rekonstruktion forliste på sin jomfrufærd i 1987 og nu 28 år senere i en ny rekonstruktion (ud fra anvisninger fra skibsrekonstruktør Vibeke Bischoff fra Vikingeskibsmuseet) krydsede Skagerrak nåede nyhedsudsendelserne på DR1 og TV2-Lorry samt en lang række trykte såvel som digitale medier. Museumshavnen var ligeledes særdeles godt besøgt hele ugen under *Saga Oseberg*'s ophold, hvor borgere i Roskilde kiggede forbi museumshavnen for at se skibet og tale med besætningen.

Film og TV

Antallet af besøg af film- og TV-hold har været jævnt stigende over de senere år. Derfor igangsatte museet i 2014 en registrering af disse besøg. Med tallene fra 2015 har museet derfor nu mulighed for at foretage den første spæde sammenligning af, hvor stor interessen reelt er og hvorfra den kommer:

	2014	2015
Kontakter og forespørgsler	37	51
Gennemførte besøg	32	45
• Fra Danmark	7	23
• Fra Skandinavien	2	2
• Fra Europa	18	11
• Fra USA/CAN	3	3
• Fra Kina	1	2
• Andre	Grønland: 1	Irak: 1 Øvrig: 3

Film- og TV-holdene kommer med vidt forskellige projekter, der kræver ligeså forskellige træk på museets ressourcer, fra næsten ingenting op til 350 timer for det største. Vi deler besøgene i to hovedgrupper:

1. De projekter, der kommer for at producere nyheds- eller turist-/rejseprogrammer, som direkte kan tilføre museet gæster eller interesse. Denne gruppe får tilladelse til at filme vederlagsfrit, da det betragtes som projekter, der tilfører museet værdi i form af omtale og branding.
2. De projekter, der kommer med egne agendaer, som fx dokumentarfilm, quizshow og udstillingsfilm. Denne gruppe betaler i større eller mindre omfang for ressourcetrækket. For de største projekters vedkommende forsøges ressourcetrækket dækket helt ind og helst med et plus, som står helt mål med det udkomme producenten forventes at få.

Havhingsten gik til filmen

Det altoverskyggende TV-projekt i 2015 var *Havhingstens* deltagelse i BBC's TV-dramaserie "The Last Kingdom", hvor første sæson består af otte afsnit af en times varighed. Serien er en filmatisering af Bernard Cornwells romanserie "The Saxon tales". BBC havde udliciteret produktionen til Carnival Filmproduction, som i Danmark nok er mest kendte for deres TV-serie "Downton Abbey".

Havhingstens bådelaug stillede mandskab og landtropper til rådighed for optagelserne til BBC's TV-dramaserie "The Last Kingdom", som foregik over tre dage i bededagsferien ved Nykøbing Sjælland. Foto: Werner Karrasch.

Med filmhold, skuespillere og bådelaug var det en lille invasion på ca. 120 personer, der skulle til for at få optagelserne i kassen, og Odsherred Kommune bakkede op ved at stille faciliteter og catering til rådighed for laugets medlemmer. Serien har fået en begejstret modtagelse i USA og UK og afventer nu dansk premiere i marts 2016 på Discovery Denmark. Det er allerede besluttet at fortsætte serien med sæson 2, og forhandlingerne om Vikingskibsmuseets fortsatte deltagelse er i gang.

Gislingeåden - Open Source

Et af formålene med årets byggeprojekt var at afprøve formidling af traditionelle maritime håndværk online via Facebook og Instagram. Målet var ikke at overbevise alle om, at de skal tage fat i øksen og uddanne sig til bådbygger eller rebslager, men at give et indblik i de materialer, metoder og håndlag, som vi arbejder med; immateriel kulturarv, og måske har vi vækket deres nysgerrighed. Læs mere om projektet: [Gislingeåden Open Source – Eksperimentalarkæologisk forsknings- og formidlingsprojekt side 21.](#)

Instagram

Instagram egner sig godt til formidling af en langvarig proces som bådbygning, og gav mulighed for at formidle meget detaljerede aspekter af bådbygningsprocessen på en nem og aktuel måde. Kontoen fik 3056 følgere, en stor del af dem håndværkere, som har været med til at gøre andre

håndværkere/bådebyggere opmærksomme på projektet og museet. Vores følgere på Instagram har en meget internationalt profil (primært USA, Canada, Norge og Sverige).

Facebook

Vi oplevede at Facebook fungerede godt som digital formidlingsplatform. Der var stor interesse for opdateringer om Gislingeprojektet, og det kunne stort set ikke blive for ”nørdet”. Det er helt klart aktualiteten, som gør Facebook effektiv som digital platform, fordi vores online publikum får fornemmelsen af, at de kan følge med, selv om de opholder sig på den anden side af kloden. Filmene, vi lagde op blev samlet blevet set af mere end 700.000 Facebook-brugere jorden rundt - og hver dag gennem hele projektperioden sluttede flere sig til som følgere på både Instagram og Facebook, hvilket medførte en øgning på 4000 følgere. Tilvæksten af nye likes er i projektperioden steget med gennemsnitligt 22,5 pr. dag. Til sammenligning er tallet for den tilsvarende periode sidste år 3,9. Otte ud af ti opslag på top-10 listen i perioden, er Gislinge-opslag. Vi bad på Facebook folk om at fortælle os, hvilke dele af projektet de har haft størst interesse i. Det bekræfter os i, at det netop var kombinationen af aktuel formidling af de forskellige håndværk, som greb folks opmærksomhed:

Gislinge Blog:

Gislinge bloggen var tænkt som en forlængelse af de korte opdateringer, vi lavede på Instagram og Facebook. Det gav muligheden for fordybelse i håndværksprocesser. Vi opfyldte ambitionen om at lave 1 – 2 indlæg om ugen.

Gislinge hjemmeside:

Hjemmesiden for projektet blev meget omfattende med filmkanal, blog, præsentation af alle involverede medarbejdere og håndværkere, gennemgang af Gislingeådens elementer fra stævn til tovværk samt arbejdstegninger til at downloade. Websiden fungerer samtidig som en grundig dokumentation af hele projektet og bådebygningsprocessen. Hjemmesiden voksede undervejs, drevet af den begejstring, vi havde for projektet, men også på grund af de mange gode idéer som opstod over sæsonen.

Historiske dage 2015

Museet deltog 14.-15. marts med en messestand på ”Historiske dage 2015” i Øksnehallen, hvor museer, arkiver, forlag, foreninger, firmaer, institutioner der beskæftiger sig med formidling af historien præsenterer sig overfor et publikum på ca. 10.000.

Publikumsanalyser

Vikingskibsmuseet gennemførte i 2015 to publikumsanalyser hhv. i regi af Top Attraktioner og Kulturstyrelsen.

TopAttraktioners undersøgelse omfatter 19 større attraktioner fra hele landet, herunder forlystelsesparker, akvarier, zoos og museer, som således får et benchmark i forhold til hinanden. Indsamling af svar foregår ved, at vi kontakter gæsten under besøget på museet og beder dem udfylde et digitalt spørgeskema via en iPad. I 2015 indsamlede Vikingskibsmuseet 668 besvarelser.

Nationaliteter, alder og rejsetid

Foruden spørgsmål om tilfredshed med oplevelsen, angiver gæsterne blandt andet også nationalitet, alder og hvor lang rejsetid, de har brugt for at kommet til museet.

Nationalitet:

Den overvejende del af besvarelserne kommer fra udenlandske gæster:

- Danmark 24,0 %
- Tyskland 13,0 %
- England 0,5 %
- Holland 8,0 %
- Øvrige udland 54,5 %

Alder:

Til spørgsmålet om egen alder samt alder på eventuelle medlemmer af respondentens rejsegruppe ligger 41, 2 % i aldersgruppen 30 - 59 år mens børn i alderen 0 - 17 år udgør 31,2 % af rejsegrupperne.

Rejsetid

Respondenterne angiver deres rejsetid for at komme til museet til:

- ½ - 1 time 44,3 %
- 0 til 1/2 time 18,2 %
- 1 til 2 timer 21,0 %
- Mere end 2 timer 16,5 %

Tilfredshed

Museet har gennemført undersøgelsen fra TopAttraktioner siden 2011, og vi har de seneste år set fremgang på næsten alle områder. Det er samtidig tydeligt, at tilfredsheden med blandt andet ventetiden i Museumsbutikken, ved billetsalget og ved aktiviteterne falder i takt med de seneste års stigende besøgstal.

Ved billetsalget er 96,2 % af respondenterne meget tilfredse eller tilfredse med ventetiden, hvilket er et lille fald på 0,3 procentpoint i forhold til sidste år. På trods af travlheden har Vikingskibsmuseets informationspersonale formået at give en så god service, at 98 % af respondenterne er meget tilfredse/tilfredse med den service og information, de fik i billetsalget.

Det er også værd at fremhæve gæsternes tilfredshed med selve museumsoplevelsen. Her vurderer 98,3 % af de adspurgte, at de er tilfredse/meget tilfredse med kvaliteten og 96,8 % er ligeledes tilfredse/meget tilfredse med serviceniveauet og mødet med vores formidlere:

Hvordan vil du vurdere serviceniveauet ved oplevelserne? Vis Graf

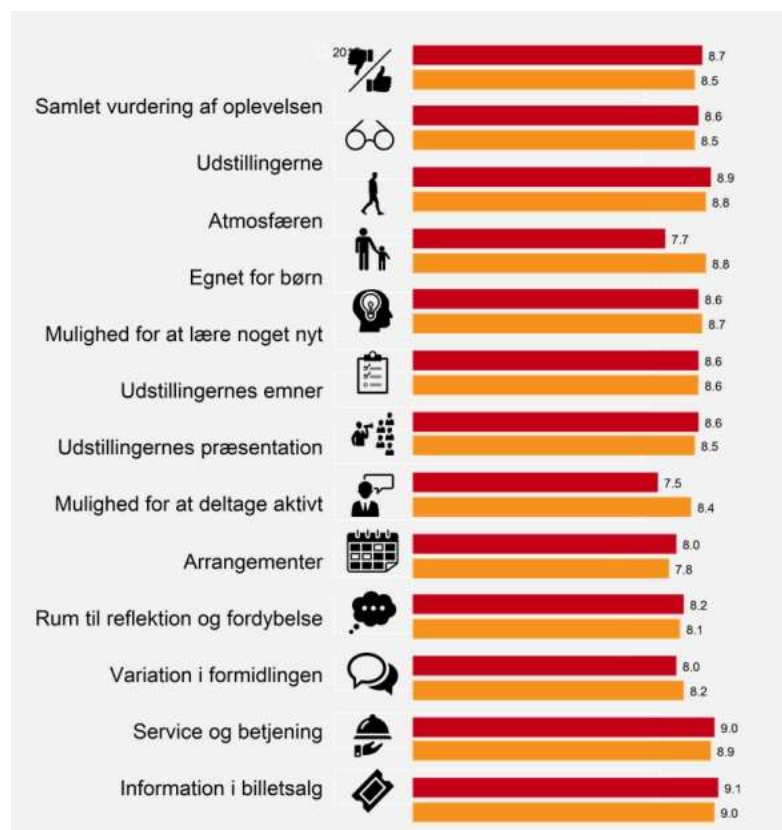
Lokation	😊	🙂	😐	😞	😡	🙄	Vægtet Score	Respondenter
Vikingskibsmuseet	96,8% (635)	68,1% (447)	28,7% (188)	3% (20)	0,2% (1)	0% (0)	4,65	656

Hvordan vil du vurdere kvaliteten af oplevelserne? Vis Graf

Lokation	😊	🙂	😐	😞	😡	🙄	Vægtet Score	Respondenter
Vikingskibsmuseet	98,3% (652)	64% (424)	34,4% (228)	1,7% (11)	0% (0)	0% (0)	4,62	663

Kulturstyrelsens nationale brugerundersøgelse af statsanerkendte museer kom fra udbyders side lidt sent i gang i 2015. Indsamling af svar sker ved udfyldelse af spørgeskemaer på papir, som uddeles fra billetsalget året rundt samt via digitale spørgeskemaer, der stilles til rådighed under museumsbesøget. I 2015 indsamlede Vikingskibsmuseet 171 besvarelser.

Vikingskibsmuseet vurderes i denne undersøgelse til at ligge over gennemsnittet på ”egnethed for børn”, ”Mulighed for at lære nyt”, ”Mulighed for at deltage aktivt” og på variation i formidlingen. På alle øvrige punkter ligger vi meget tæt på gennemsnittet for de øvrige kulturhistoriske museer.

©TNS 2015

■ Kulturhistorie ■ Vikingskibsmuseet i Roskilde

Museumsbutik

Vikingskibsmuseets museumsbutik er placeret i Vikingskibshallen. Butikken har et stort udvalg af smykker, tøj, bøger, legetøj og brugsgenstande, som også sælges online via museets webshop.

Kvalitet og nordisk design

Butikkens sortiment sammensættes ud fra samme høje kvalitetskrav som gælder for museets øvrige aktiviteter. Det betyder, at de gedigne materialer og det nordiske præg er sat i højsædet, og at der, ud over de traditionelle vikingedesigns i smykker og mønstre er fokus på det maritime samt håndværk og sømandskab. I 2015 introducerede butikken et nyt fjordtema, inspireret af åbningen af den nye nationalpark Skjoldungelandet, og det blev godt modtaget af publikum.

Fotos: Werner Karrasch.

Svind

Butikspersonalet har en lang række funktioner. Ud over salg af butikens varer, står butikens personale også for salg af billetter, information og generel vejledning af gæster (i sommerhalvåret åbnes særskilte billetluger på museumsøen) samt rundringer og overvågning af skibene i hallen. Da butiksområdet er meget åbent, er det svært altid at have det fulde overblik. Det har i 2015 resulteret i et øget antal tyverier og dermed et stigende svind. Der arbejdes på en nyindretning af butiksområdet og eventuelt en ekstra hurtigkasse og forbedret overvågning. Dette forventes gennemført i 2016.

Høj tilfredshed trods travlhed

Det rekordstore besøgstal i 2015 har i perioder forårsaget kødannelse ved butikens/billetsalgets kasse og udgang. Det har butikens personale håndteret med stort overskud, således at 96,2 % af respondenterne ved årets publikumsanalyser alligevel giver udtryk for, at de er meget tilfredse eller tilfredse med ventetiden. Dog er det et lille fald på 0,3 procentpoint i forhold til sidste år. På trods af travlheden har Vikingskibsmuseets informationspersonale samtidig formået at give en så god service, at 98 % af respondenterne er meget tilfredse/tilfredse med den service og information, de fik i billetsalget.

Omsætningsfremgang

Omsætningen i butikken er steget gennem de seneste år og i 2015 nåede butikken en omsætning på 5.111.693 kr. Hertil kommer et beløb på 41.869 kr. genereret fra en lille kaffemaskine, som står i Vikingskibshallen. Den samlede omsætning er således 5.153.562, hvilket udgør en stigning på 20,14 % fra året før. En lille del af omsætningen er genereret via museets webshop.

Café Knarr

Efter museet selv overtog driften af Café Knarr med sæsonåbning pr. maj 2014 - og næsten fordoblede omsætningen på bare otte måneder - var det med stor spænding, at vi gik ind i 2015, hvor det var besluttet at holde åbent hele året. Det viste sig, at være en god beslutning. Caféen lykkedes med at tiltrække flere lokale borgere, hvilket både har øget antallet af daglige besøgende men også resulteret i, at afholdelse af selskaber og arrangementer er støt stigende. Derudover har Caféen også nydt godt af det øgede antal museumsgæster. Årets omsætning steg fra 2.518.119 til 4.087.089 kroner.

Kø

Det øgede antal gæster har desværre også resulteret i kødannelse og øget ventetid for at afgive ordrer og modtage servering. For bedre at imødekomme de "hurtige" kunder, der risikerer at stå længe i kø blot for at købe en vand, en is eller en kop kaffe, er det besluttet at inddrage formidlernes rum, som støder op til køkkenet, flytte om i køkkenet og således give plads til en hurtig-luge. Det forventes at tiltaget samtidig vil give en bedre oplevelse for de kunder, der ønsker at bestille mad, sidde og blive serveret samt nedbringe indtrykket af, at der er kø i Caféen og bedre overblikket for personalet.

Fotos: Werner Karrasch

Madpakkerum

Den øgede tilgang af gæster i Caféen har gjort behovet for et madpakkerum i højsæsonen større. Hidtil har gæster med medbragt mad siddet i foyeren og således "taget plads" fra cafe-gæsterne. Derfor blev der i 2015 indviet et madpakkerum, som ligger under halvtaget i forlængelse af Lodsens. Rummet har været flittigt brugt af gæsterne i sommerhalvåret. Dog har skiltningen ikke været optimal, hvilket har resulteret i et par uheldige episoder med kunder, der er blevet henvist til det nye madpakkerum efter at have sat sig i Foyeren. Skiltningen forbedres i 2016.

Aftenåbning

De mange aktiviteter i og omkring museumsøen bidrager også til Caféens succes. Således er danseklubberne, som bruger dansegulvet på "Tunet" gode kunder i forhold til at lave fællesspisninger med mad fra cafeen i sommerhalvåret. Det har været forsøgt at holde

aftenåbent ved særlige dansearrangementer og for at tiltrække kunder ved torsdagstræffet, hvor biler og motorcykler samles på parkeringspladsen foran museet. Det har ikke været en ubetinget succes, da indtægten ikke har stået mål med udgiften til ekstra åbningstid. Alligevel ser vi en langsom stigning i tilstrømningen ved disse arrangementer, hvorfor det for 2016 skal overvejes, hvilken satsning Caféen ønsker at foretage på dette område.

Det er i øvrigt blevet en tilbagevendende begivenhed at rumme arrangementerne for Roskilde Ølentusiaster ca. hver 3 måned. Arrangementerne er en stor succes, hvor der er 80-90 fremmødte hver gang.

Personale

Caféen havde et stort team i 2015 for at kunne dække alle selskaber, aftenåbninger og særarrangementer. Der er dog stadig behov for flere afløser/tilkaldestillinger uden fast timeantal. Caféens tidligere køkkenassistent Marianne Stage blev ansat som kokkeelev frem til 2019, og det blev forsøgt at have en person i jobpraktik i højsæsonen. Erfaringen var, at der er for lidt tid og for lidt plads i køkkenet til at have jobpraktikanter i højsæsonen. Det vil blive prøvet igen uden for højsæson. Caféens køkkenchef opsagde sin stilling efter 2 år og fratrådte 30. november. Caféens nye køkkenchef tiltræder 1. januar 2016.

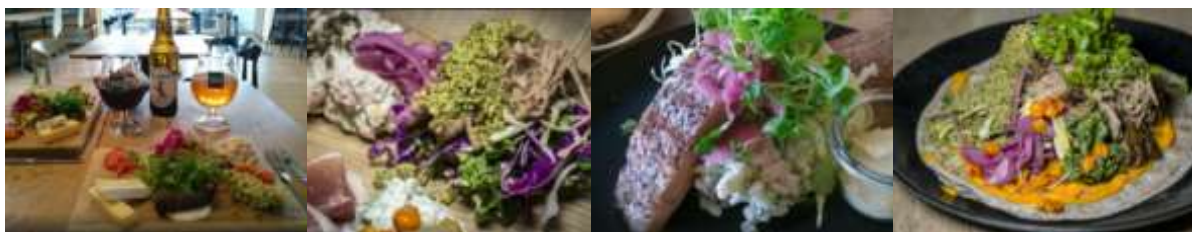
TripAdvisor

Cafe Knarr har ved udgangen af 2015 modtaget 39 anmeldelser på TripAdvisor, stedet hvor gæster kan anmelde mad, service og oplevelser på hoteller, attraktioner og spisesteder over hele verden. Anmeldelserne er hovedsageligt positive og placerer Café Knarr, som nummer 7 ud af 119 restauranter i Roskilde. Her bringes de seneste tre anmeldelser:

Café Knarr – mere end et spisested. 15. december 2015. Cafe Knarr er et dejligt uprætentiøst spisested med en spændende beliggenhed midt i museumsøens mange aktiviteter. Om sommeren sidder man ved langborde og nyder den nordiske kost på kajkanten med de flotte vikingskibe og arbejdende bådværksteder rundt om. Virkelig et charmerende sted.

En let lækker frokost. 1. oktober 2015. Et spisested helt i ånd med vikingetiden, og samtidig en fornyelse i flere retter. Der er lagt en kunstnerisk hånd i valg af service og servering.

God og spændende mad. 30. september 2015. Rigtig god og lidt anderledes mad. Maden er nordisk og måske ikke normalt noget man ville vælge - men deres planke til feks frokost kan virkelig anbefales.

Fotos: Gæsters fotos delt på TripAdvisor.

Økonomi, administration og bygningsdrift

Årsregnskab 2015

RESULTATOPGØRELSE

for perioden 1. januar - 31. december 2015

beløb i 1.000 kr.

Indtægter	2014	2015
Modtagne offentlige tilskud	13.992	15.733
Entré	8.762	9.874
Butik, restaurant og café	7.730	10.162
Salg af ydelser	6.272	12.365
Donationer og sponsorater	2.580	1.148
Finansielle poster	109	31
Indtægter i alt	39.445	49.313
Udgifter		
Andre eksterne udgifter	-14.109	-20.578
Personaleomkostninger	-25.326	-28.731
Afskrivninger	0	0
Udgifter i alt	-39.435	-49.309
Årets resultat	10	4

Miljøregnskab	2014	2015
Elforbrug i kWh	329.060	312.963
Varmeforbrug i Mwh	569	555
Vandforbrug i m3	1.609	1.793

Roskilde, 18. april 2016

Museumsdirektør Tinna Damgård-Sørensen
Økonomichef Claus
Christiansen

Revisor: RIR REVISION statsautoriserede revisorer I/S

Foranstående resultatopgørelse og balance er en forenklet udgave af årsrapporten, herunder ved udeladelse af noter.

BALANCE

pr. 31. december 2015

beløb i 1.000 kr.

Aktiver	2014	2015
Bygninger	5.260	5.260
Varebeholdninger	1.744	1.922
Tilgodehavender	11.044	18.445
Forudbetalte omkostninger	470	396
Deposita	48	48
Likvide beholdninger	22.910	23.732
Aktiver i alt	41.476	49.803
Passiver		
<i>Egenkapital</i>		
Overført overskud fra tidligere år	80	90
Årets overskud	10	4
<i>Egenkapital i alt</i>	<i>90</i>	<i>94</i>
<i>Gæld</i>		
Hensættelser og igangv. projekter	26.137	25.143
Prioritetsgæld	5.260	5.260
Leverandører af varer og tjenesteydl.	3.328	2.344
Anden gæld	6.661	16.962
<i>Gæld i alt</i>	<i>41.386</i>	<i>49.709</i>
Passiver i alt	41.476	49.803

Bestyrelse:

Joy Mogensen
Ole Christiansen
Gurli Martinussen
Lars Fredsted
Michael Lunn
Birgit Pedersen
Henrik Stougaard

Tilskud og indtægter

Vikingskibsmuseet har modtaget kr. 15.733.218 i offentlige tilskud i 2015. Roskilde kommune ydede et tilskud på kr. 9.170.842; sammenlignet med året før blev det kommunale tilskud forøget med 81.790 kroner – som en kombination af reduktion på 1 % og prisfremskrivning. Staten ydede et samlet tilskud på kr. 6.562.376; sammenlignet med året før blev det statslige tilskud forøget med 1.659.103 kroner – som en kombination af bevilliget tilskud på 1.700.000 kroner til det marinarkæologiske beredskab samt en reduktion og prisfremskrivning. Museets faste offentlige tilskud i 2015 udgjorde i alt 31,9 % af museets driftsgrundlag, mod 35,6 % året før.

Udover de offentlige tilskud har museet tiltrukket kr. 1.148.253 i tilskud og donationer, øremærket til forskellige projekter; primært til aktiviteter i forbindelse med sejladsen med *Havhingsten fra Glendalough* i Berlin i 2014, særudstillingen omkring ”*Det marinarkæologiske eksperimentarie*”, bogen ”*Wiking Age War Fleets*” samt Skjoldungens sejlads til Grønland i 2016, og mindre formidlingsprojekter.

Museet har modtaget donationer og tilskud fra følgende fonde og firmaer:

Velux Fonden. Frimodt-Heineke Fonden, Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond, Konsul George Jorck og hustru Emma Jorck’s Fond, Vikingskibsmuseets Venneforening, Beckett-Fonden, Roskilde Kommune, ROSA sekretariatet for folkemusik, Nordea Fonden, Udenrigsministeriet i Berlin, Kong Christian den Tiendes Fond, 15. juni Fonden og Ernst B. Sund Fonden.

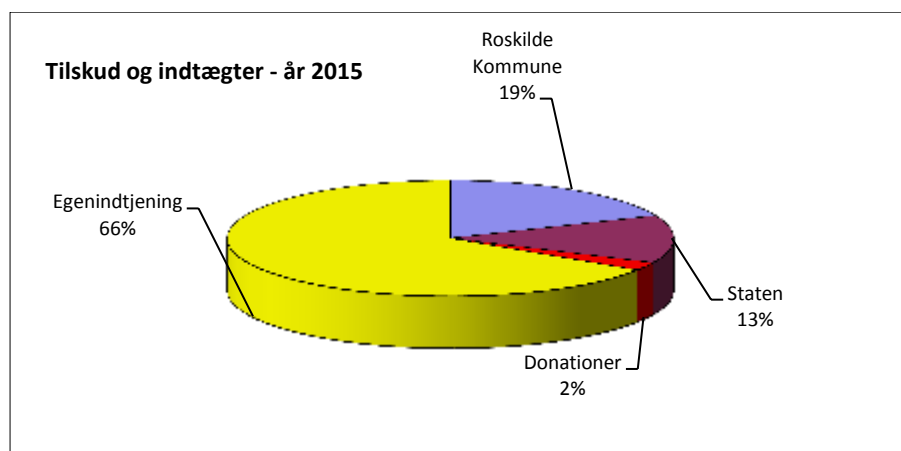

Fig. 1: Tilskud og indtægter 2015

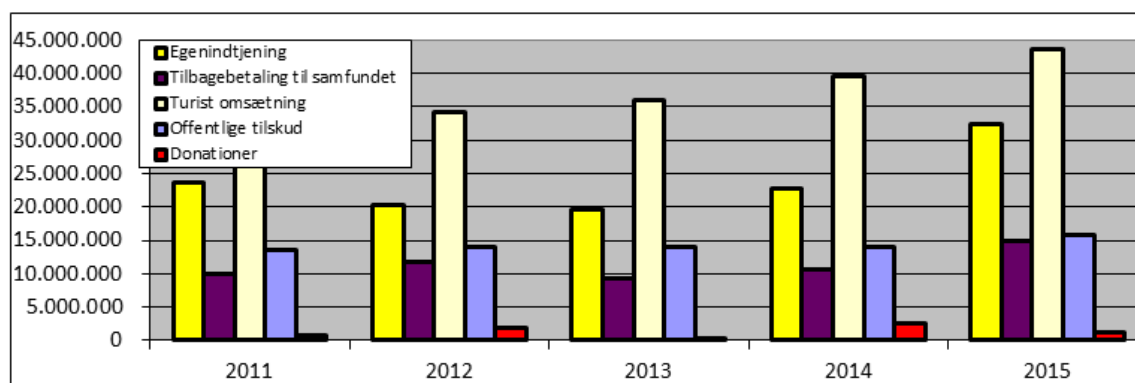

Fig. 2: Udvikling i tilskud og indtægter sammenlignet med turistomsætning mv. fra 2011 – 2015

Besøgende

I alt 146.891 gæster har besøgt museet i 2015, heraf 104.070 voksne og 42.821 børn og unge under 18 år. 64,8 % af museets gæster kom fra udlandet. Besøgstallet for 2014 var 134.159. Der er således en stigning på 12.732 besøgende.

Antallet af voksne, studerende samt børn i følge med deres forældre har været stigende, mens antallet af voksne i særlige grupper, 'gratister' samt skolebørn har været faldende.

Der var budgetteret med en forventning om 124.808 gæster. Det faktiske besøgstal blev altså cirka 16,5 % større end forventet og cirka 9,5 % større end sidste år.

Flere besøgende samt ændring på besøgssammensætningen af gæster betød endvidere, at der var en stigende entréindtægt.

Rent økonomisk betød de flere besøgende og sammensætningen af betalende og ikke-betalende gæster, at den samlede entréindtægt blev kr. 2.193.753 større end budgetteret.

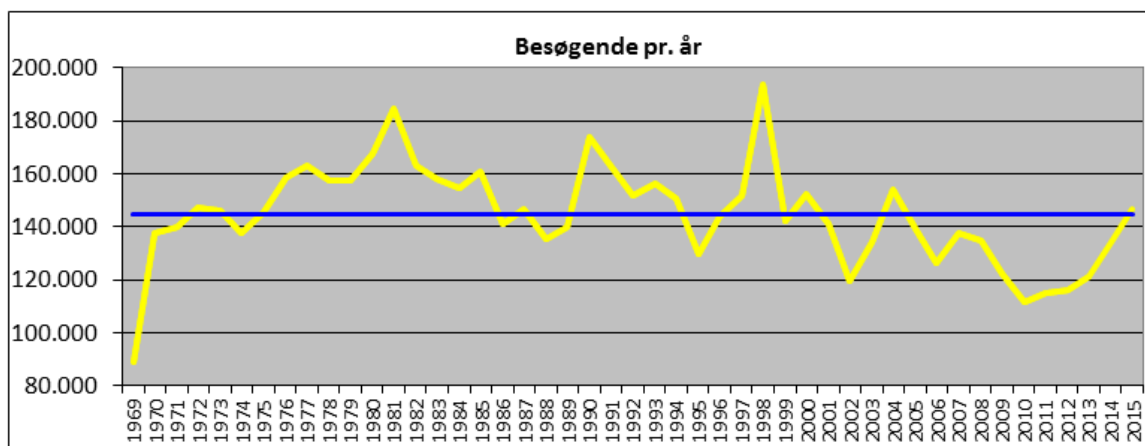

Fig. 3: Besøgstal: udvikling fra 1969 til 2015

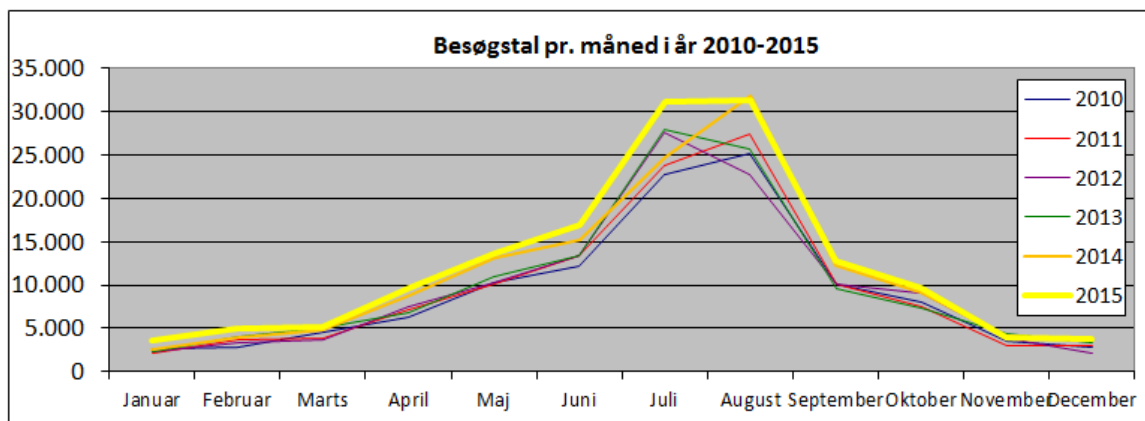

Fig. 4: Museets besøgende fordelt på måneder: udvikling 2010 - 2015

Museet har opsat en publikumstæller på Vindebroen for at registrere alle besøgende på museumsområdet. Optællingen viser at 427.368 personer i 2015 har passeret ind på museumsområdet hen over døgnets 24 timer. 146.891 af disse gæster har løst billet til museet. Af de resterende 280.477 personer, som færdes på museumsområdet er cirka halvdelen registreret inden for museets åbningstid mellem kl. 10-17 fra 1. maj til 31. oktober og kl. 10-16 fra 1. november til 30. april, mens den anden halvdel besøger området i aften timerne.

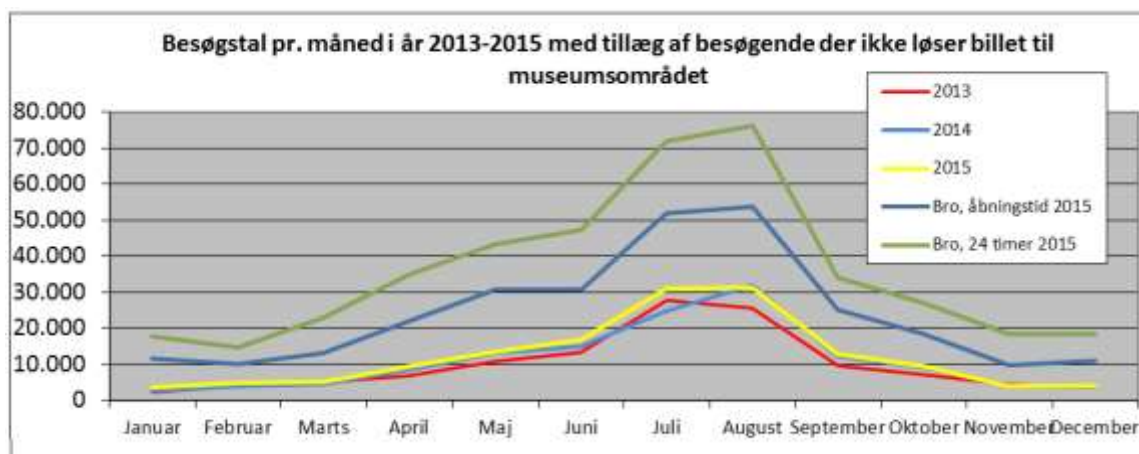

Fig. 5: Besøgstal med besøgende på museumsområdet 2013 – 2015 inkl. ikke betalende gæster.

I besøgsgruppen "Voksne i grupper" indgår aftaler med forskellige kortudbydere såsom FDM, Danhostel, særlige prisaftaler med incoming bureauer og lignende.

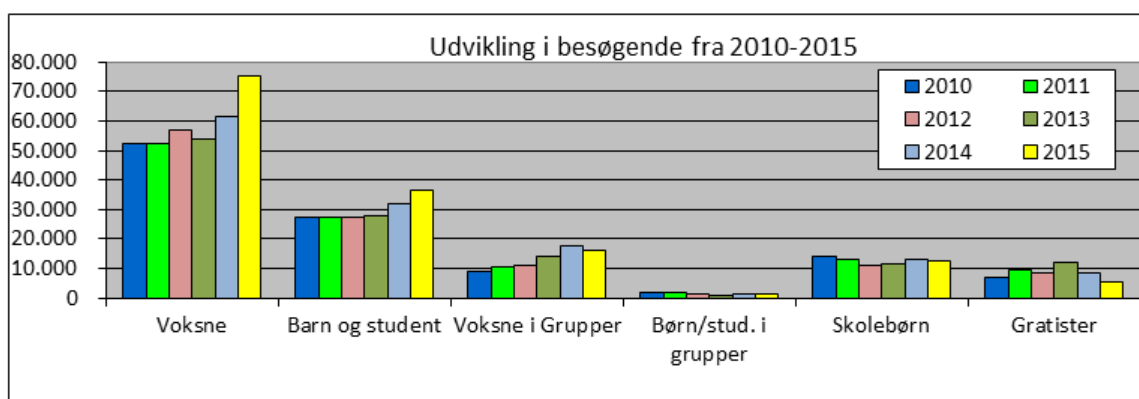

Fig. 6: Udvikling i besøgsgrupper 2010 – 2015

I forbindelse med billetsalget er 33.799 gæster, svarende til ca. 23,0 % af de besøgende, blevet spurgt om hjemland eller postnummer. 64,8 % af museets betalende gæster kom i 2015 fra udlandet, mens 35,2 % kom fra Danmark. Af de besøgende kom 3,9 % fra Roskilde. Af den samlede stigning på besøgstallet på 12.732 udgør de 2.062 en stigning på danske besøgende.

Da stigningen langt overvejende består af udenlandske gæster, kunne det umiddelbart se ud som om, vi mister de danske gæster. Det er imidlertid ikke helt rigtigt, da det kun er den relative procent af danske gæster, der er faldet, og ikke det faktiske antal.

Besøgssammensætningen af de udenlandske gæster har ændret sig fra sidste år, med et fald på franske gæster og gæster fra Storbritannien og en stigning på nordamerikanske, 'diverse' europæiske gæster, svenske, italienske og 'diverse' asien og 'diverse' afrikanske gæster.

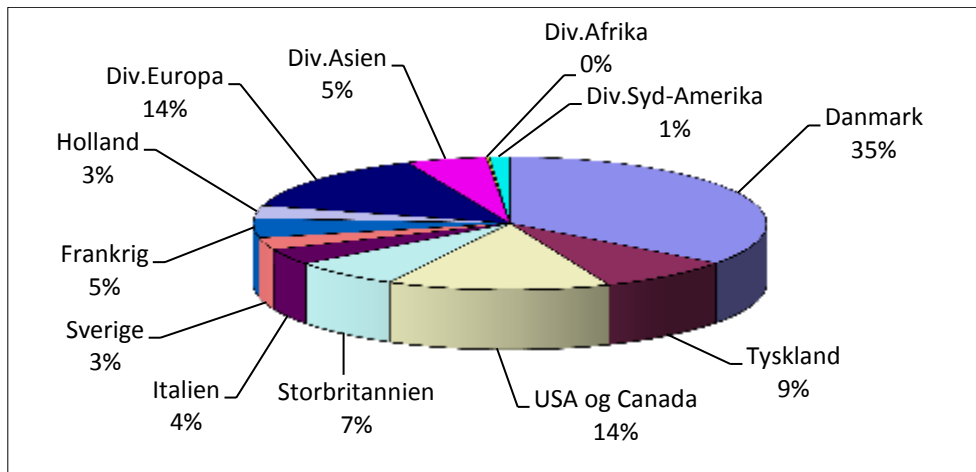

Fig. 7: Den internationale sammensætning af betalende gæster i 2015

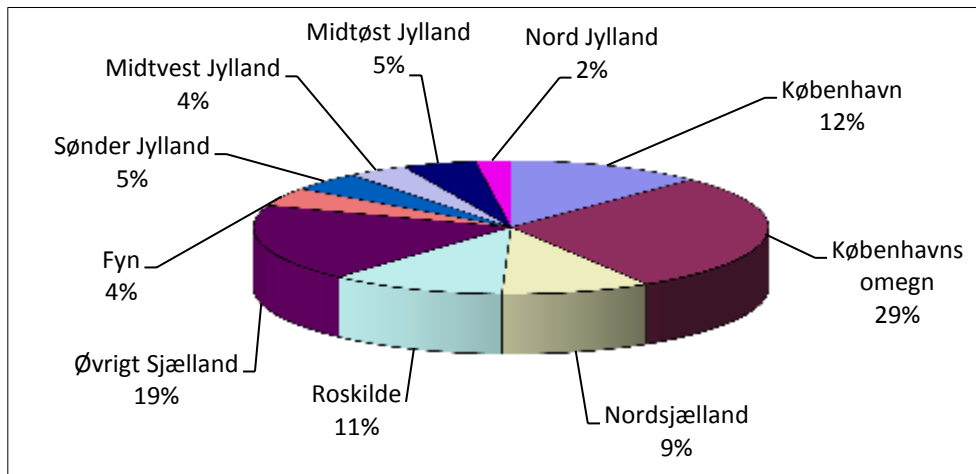

Fig. 8: Fordeling af de 35,2 % danske besøgende på landsdele 2015

Sejlads

I alt 13.714 gæster har i 2015 deltaget i sejlads med både fra museets bådsamling på Roskilde Fjord. Det er en tilgang i forhold til året før på 968 deltagere, svarende til 7,6 %. Tilgangen fordeles på 713 flere deltagere på turistsejladser og 481 flere deltagere på private gruppesejladser og modregnes af 226 færre deltagere på sejladserne for skolebørn.

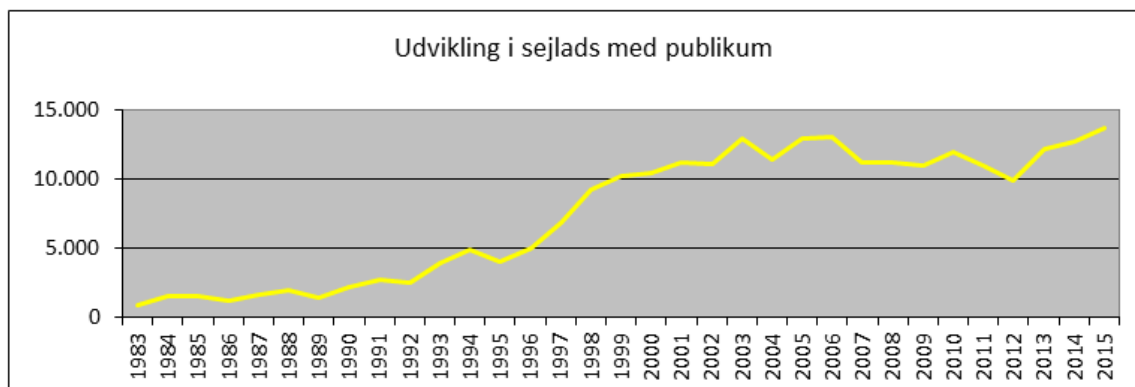

Fig. 9: Antal gæster, der har deltaget i sejlads 1983 - 2015

Omsætningen i sejladsen er steget fra kr. 1.034.990 i 2006 til kr. 1.498.043 ekskl. moms i 2015, svarende til en stigning på ca. 45 %.

I forhold til 2014 er omsætningen steget med kr. 182.119.

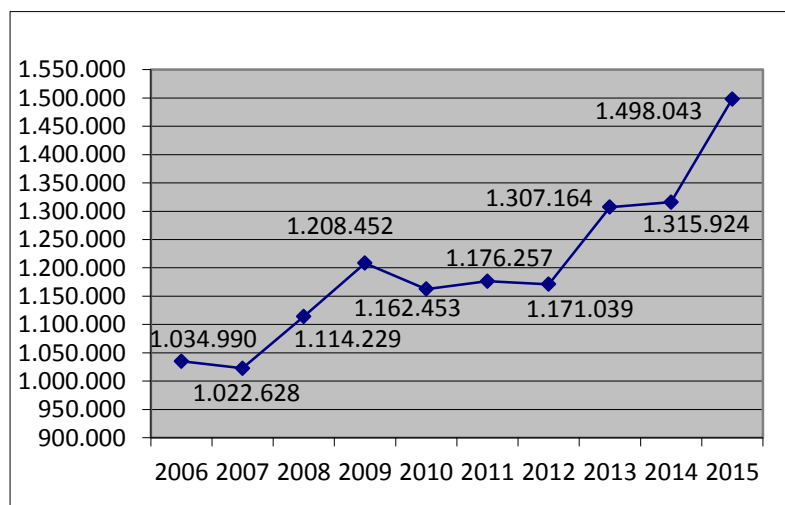

Fig. 10: Udvikling i omsætning i sejladsen (ekskl. moms) 2006 - 2015

Omsætningen pr. sejlede gæst er i perioden 2006 - 2016 steget fra kr. 79,24 til kr. 109,27 ekskl. moms, svarende til en stigning på ca. 38 %.

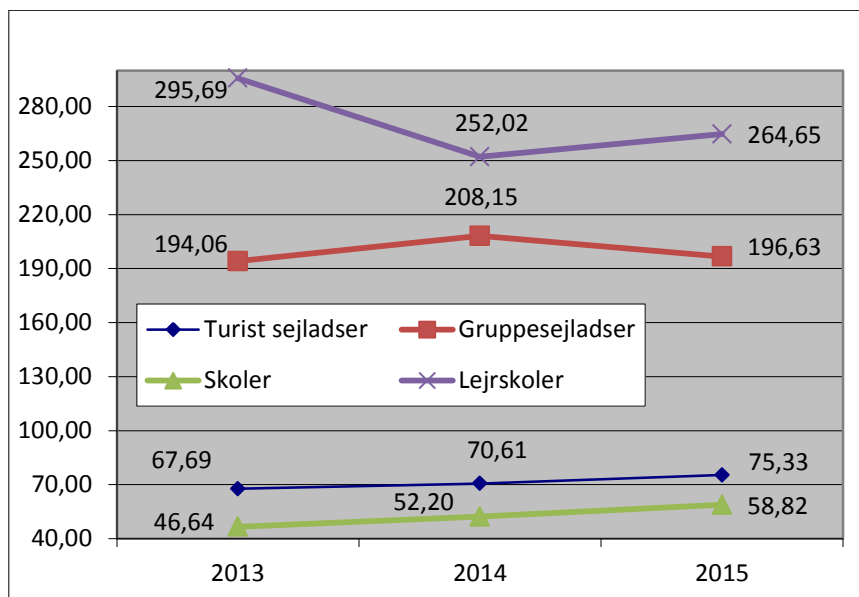

Fig. 11: Udvikling i sejladssomsætning pr. sejrende gæst, fordelt på sejladsgupper (ekskl. moms) 2013 – 2015

Årsagen til, at omsætningen pr. sejrende gæst er steget for skoler fra kr. 52,20 til kr. 58,82 er at priserne er blevet reguleret lidt opad. Det samme gør sig gældende for turistsejladserne fra kr. 70,61 til kr. 75,33. Billetprisen var inkl. moms i 2014 kr. 90 (ekskl. moms kr. 72) og forhøjet i 2015 til kr. 95 (ekskl. moms kr. 76).

For Gruppesejladser og lejrskoler bliver priserne udregnet efter gæsteantallet og turens længde, hvilket giver mere individuelle priser og dermed ikke helt sammenlignelige.

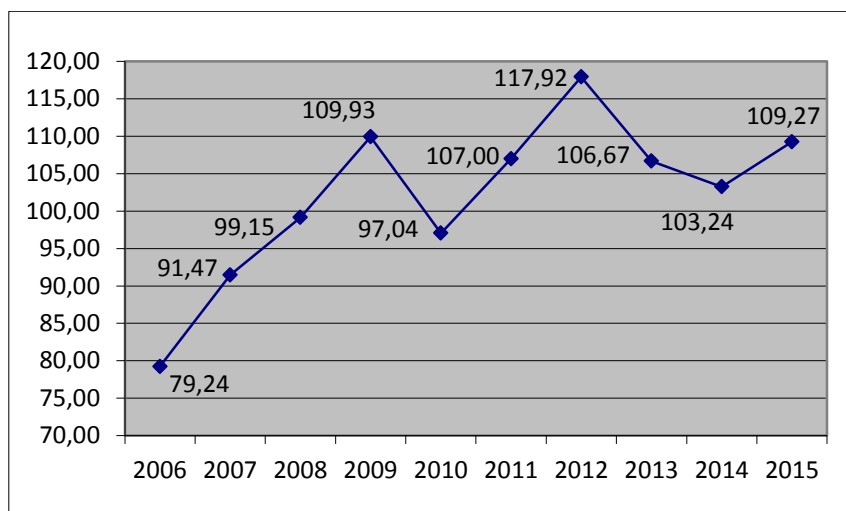

Fig. 12: Udvikling i samlet sejladssomsætning pr. sejrende gæst (ekskl. moms) 2006 - 2015

Sejladssomsætningen pr. museumsgæst er steget fra kr. 8,21 til kr. 10,20 ekskl. moms, svarende til en stigning på ca. 24 %.

Årsagen til, at omsætningen pr. museumsgæst kun er steget relativt lidt fra sidste år – selvom priserne er reguleret, er, at der er en kapacitetsbegrænsning i antallet af udbudte turistsejladser. Denne begrænsning indebærer, at vi ikke i samme forhold kan tilbyde det øgede besøgsantal en sejltur.

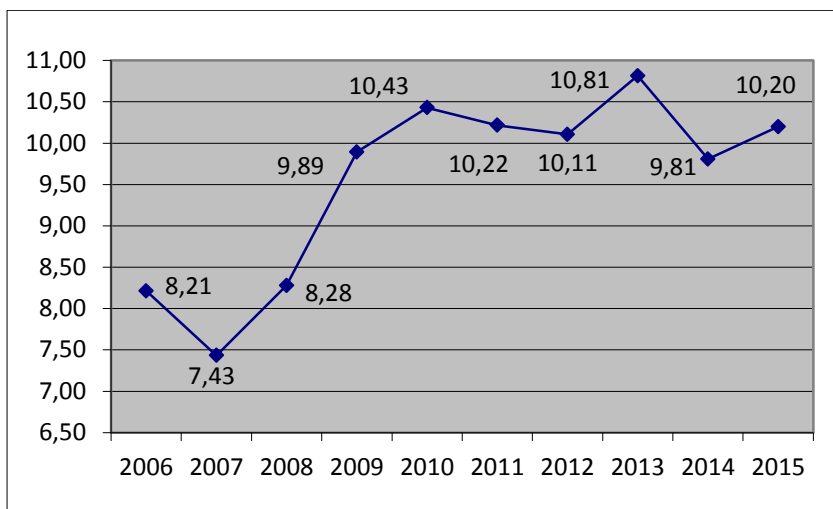

Fig. 13: Udvikling i sejladsomsætning pr. museumsgæst (ekskl. moms) 2006 - 2015

Sejlsaktiviteten er størst i forårs- og sensommermånederne, hvor skoler og firmaer udgør de store kundegrupper. I perioden medio juni til medio august holder skoler og firmaer ferie, hvorfor aktiviteten stort set begrænses til turistsejladser. Det fremgår dog, at antallet af turistsejladser om sommeren stiger år for år, og er i år på niveau med forårets sejladser.

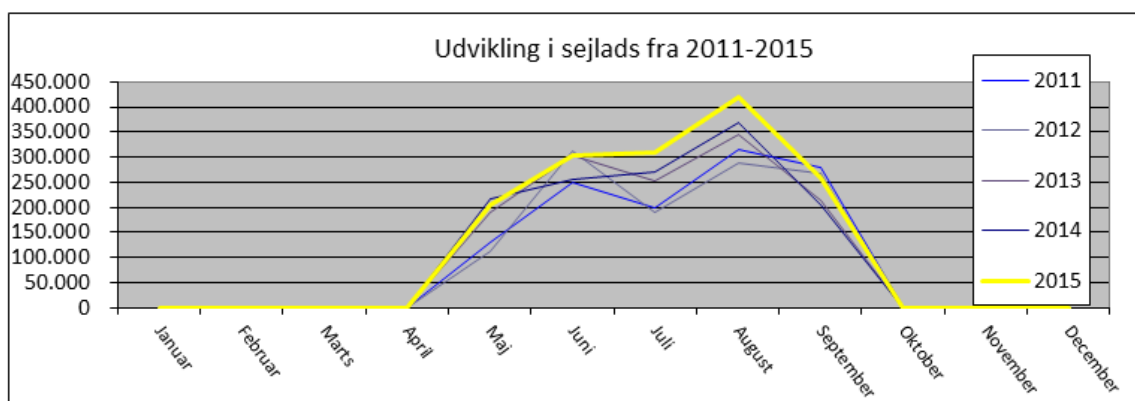

Fig. 14: Sejladsomsætning fordelt på måneder (ekskl. moms) 2011-2015

Butik

Omsætningen i butikken er steget de sidste år og er nu oppe på kr. 5.111.693 for rene butiksvare. Herudover er der en lille omsætning på salg fra kaffeautomaten i Hallen, som i 2015 udgør kr. 41.869. Den samlede omsætning er kr. 5.153.562.

Til og med 2012 drev butikken også en café på museumsøen. I 2013 blev caféen bortforpagtet til Restaurant Snekken, og fra 2014 har museet taget den tilbage igen. Caféen drives nu udenfor butikkens område, og derfor indgår caféen fra 2013 ikke længere i butikkens omsætning. Omsætningen pr. gæst er i de sidste fem år steget fra kr. 29,78 til kr. 34,80, svarende til en stigning på ca. 17,0 %.

Butikkens omsætning er i 2015 steget med kr. 863.881 i forhold til året før.

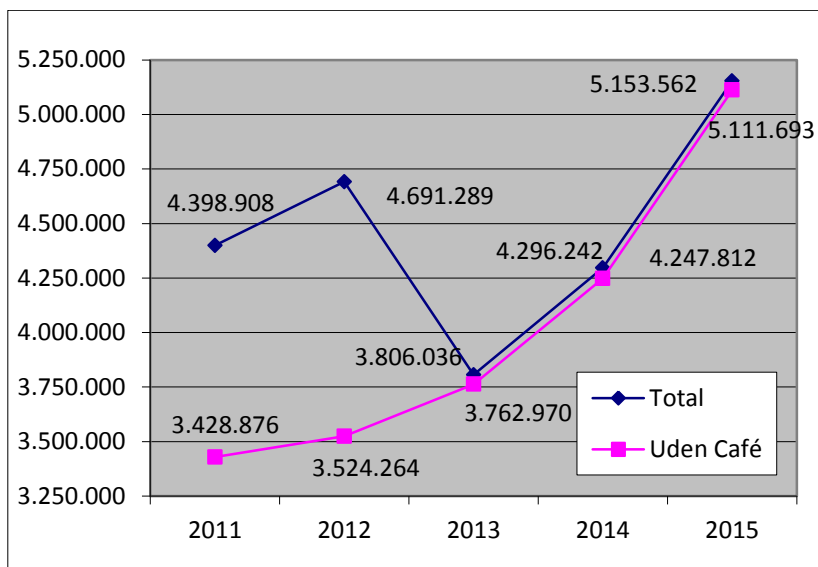

Fig. 15: Udvikling i butiksomsætning (ekskl. moms) 2011 – 2015

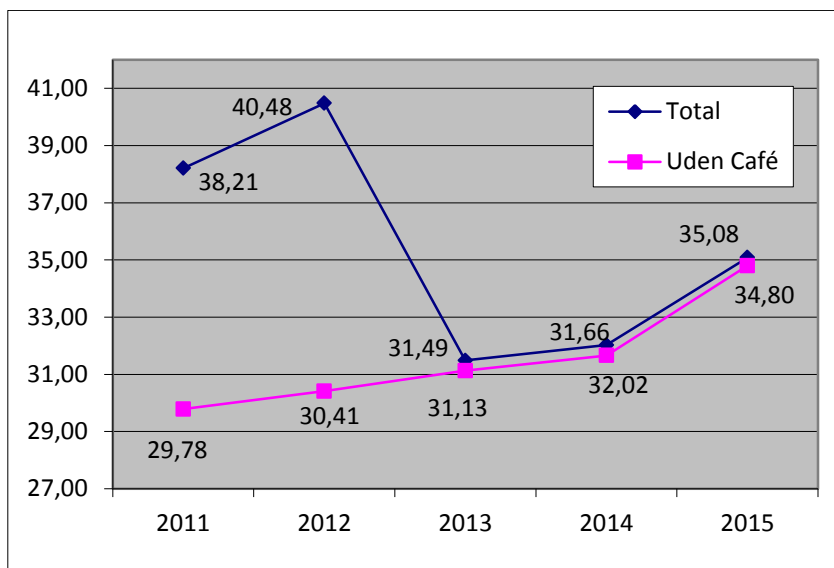

Fig. 16: Udvikling i butiksomsætning pr. gæst (ekskl. moms) 2011 – 2015

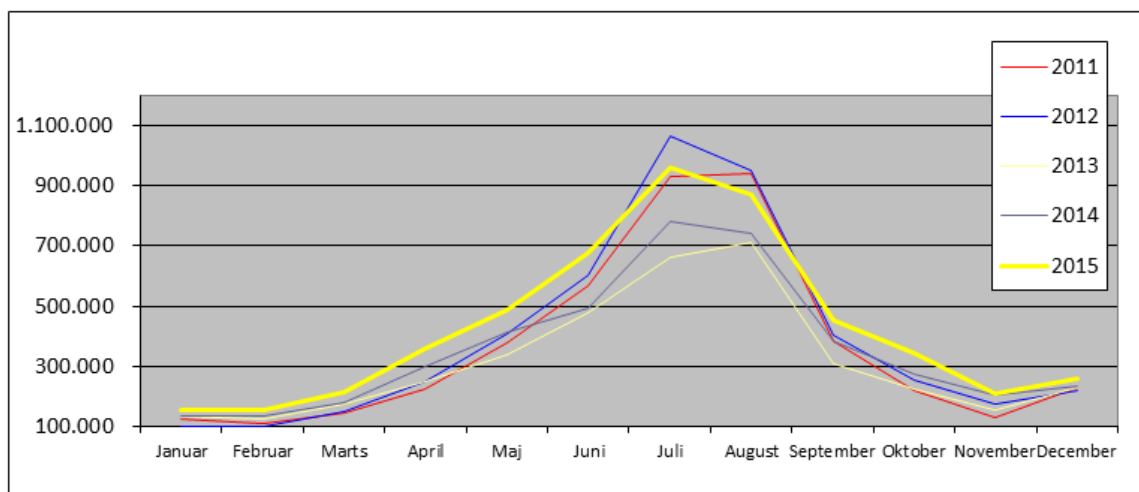

Fig. 17: Udvikling i butiksomsætning pr. måned (ekskl. moms) 2011 – 2015

Café Knarr

Museet driver selv Café Knarr. Omsætningen i Café Knarr er steget i 2015 til kr. 4.087.089 ekskl. moms. Omsætningen i 2014 var på kr. 2.518.119, det skal dog siges, i 2014 blev Café Knarr først åbnet den 3. maj, der er således i 2014 kun omsætning for 8 måneder.

I årene fra 2001 til 2012 drev museet også en mindre café/kiosk på samme placering og som en filial af butikken. I 2013 valgte museet at gøre mere ud af cafékonceptet for at højne servicen over for museets gæster, og i den forbindelse blev caféen bortforpagtet til Restaurant Snekken. Omsætningen og gæsternes vurdering af caféen steg ikke i den takt, som museet ønskede, og da bortforpagtningen ophørte med årets udgang, valgte museet at drive den selv fra 3. maj 2014.

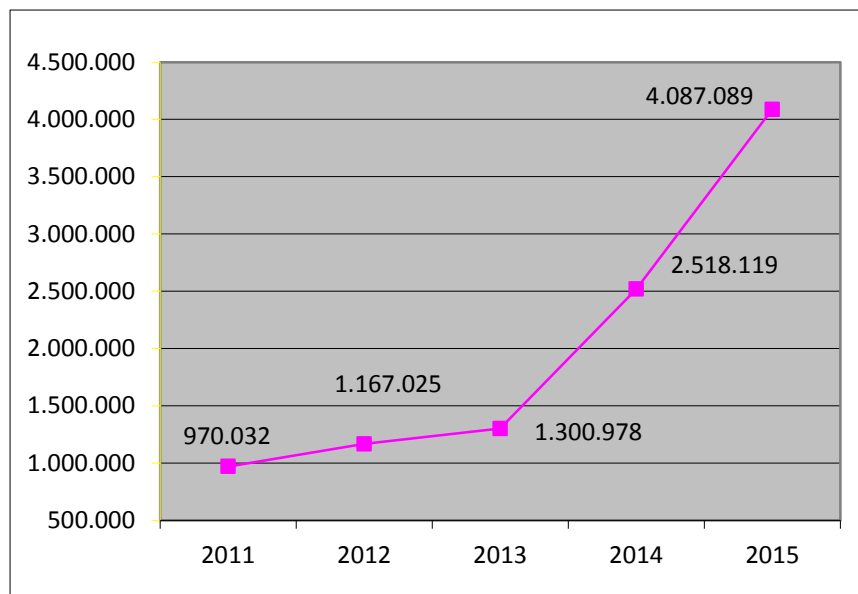

Fig. 18: Udvikling i caféomsætning (ekskl. moms) 2011 – 2015

Omsætningen pr. gæst er fra 2011 steget fra kr. 8,43 til kr. 27,82, svarende til en stigning på 230 %. Omsætningen pr. gæst er fra 2014 steget fra kr. 18,77 til kr. 27,82, svarende til en stigning på 48 %.

Omsætningerne for 2011-2012 afspejler museets drift af café/kiosken som filial af butikken. 2013 viser omsætningen via Restaurant Snekken, og 2014-2015 viser omsætningen, hvor caféen drives som selvstændig enhed på museet.

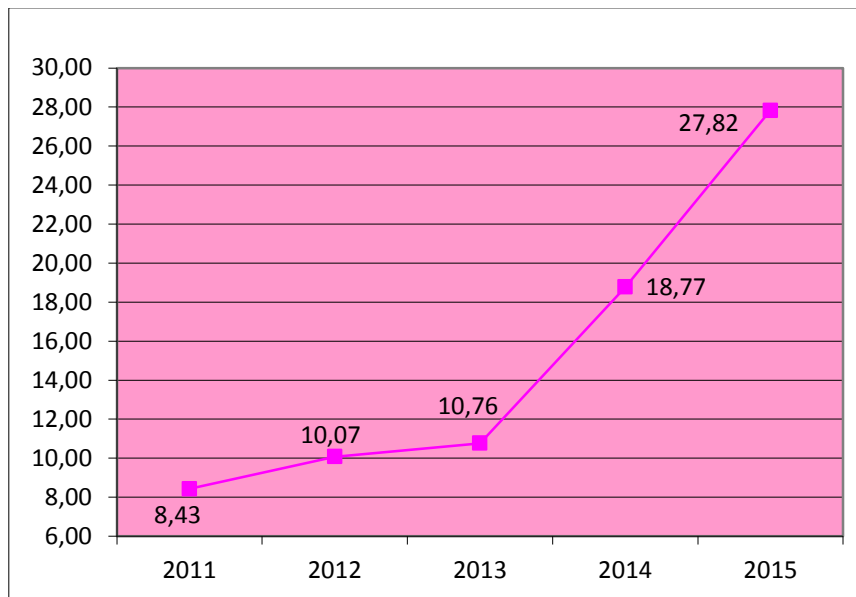

Fig. 19: Udvikling i caféomsætning pr. gæst (ekskl. moms) 2011 - 2015

Omsætningen i Café Knarr ligger primært i sommerhalvåret og følger museets besøgstal.

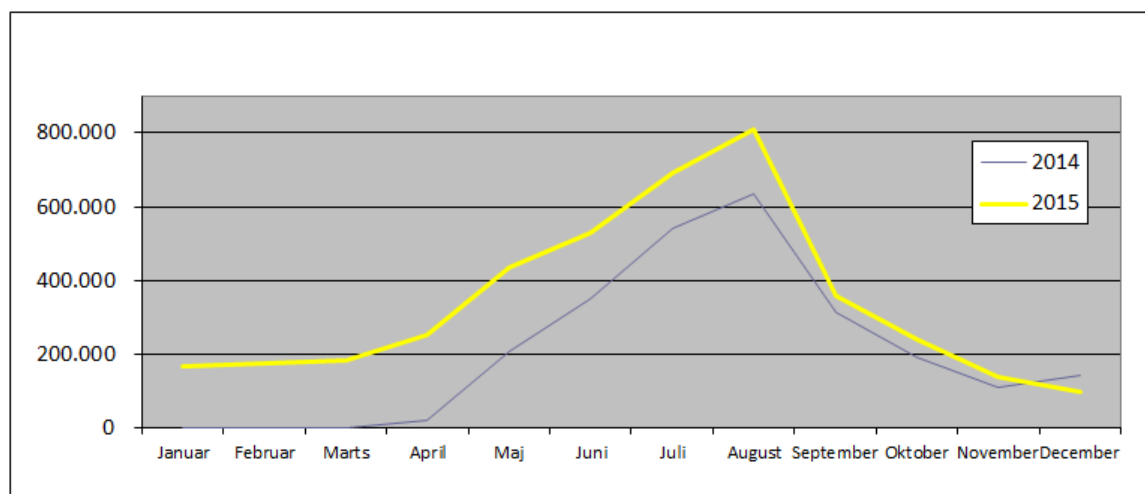

Fig. 20: Udvikling i caféomsætning pr. måned (ekskl. moms) 2014 – 2015

Omsætning pr. gæst

Samlet set har museet haft en omsætning pr. gæst på kr. 146,41 (ekskl. moms) i 2015 mod kr. 131,49 i 2014. Omsætningsforøgelsen skyldes især en omsætningsforøgelse i café Knarr, museumsbutikken og en stigning på entré.

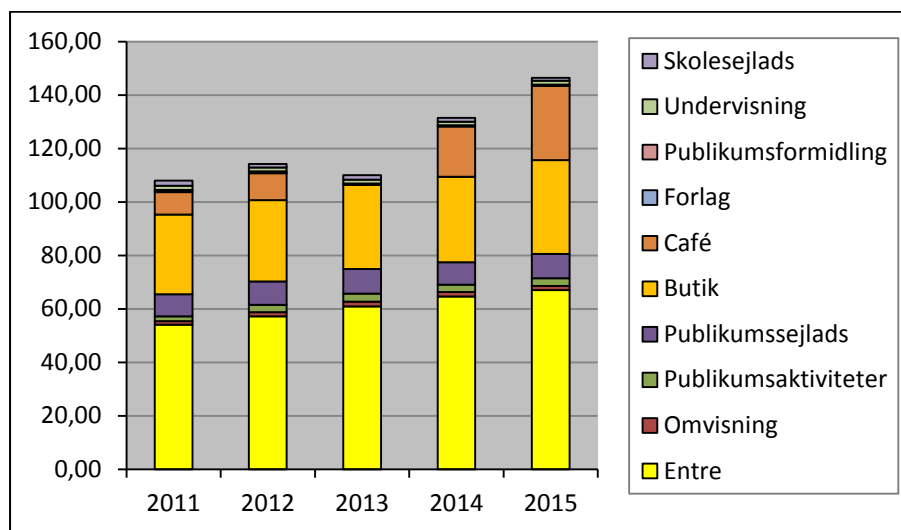

Fig. 21: Omsætning fordelt pr. gæst (ekskl. moms) 2011 - 2015

Personale

I alt 166 personer, svarende til 70 årsværk, har i kortere og længere perioder været ansat ved museet. 20 personer har herudover været tilknyttet i beskæftigelsesprojekter.

Årsagen til stigningen i antal årsværk er, at der i 2015 var en øget aktivitet, især på det marinarkæologiske område med IDV-projekter.

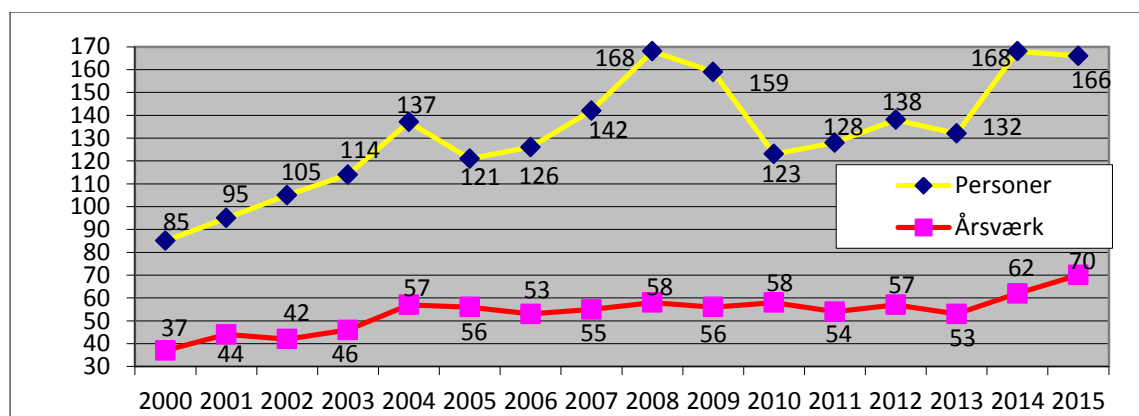

Fig. 22: Personale, antal personer og årsværk 2000 – 2015

Miljøforhold

Museet forsøger gennem hele sit virke at tilgodese miljøet mest muligt, hvorfor der til stadighed er fokus på forbruget af vand, varme og elektricitet. Det er igen lykkedes at mindske forbruget af elektricitet og varme, hvorimod vandforbruget er steget som følge af, at museet selv driver Café Knarr, hvor behovet for dette indgår som en del af produktionen.

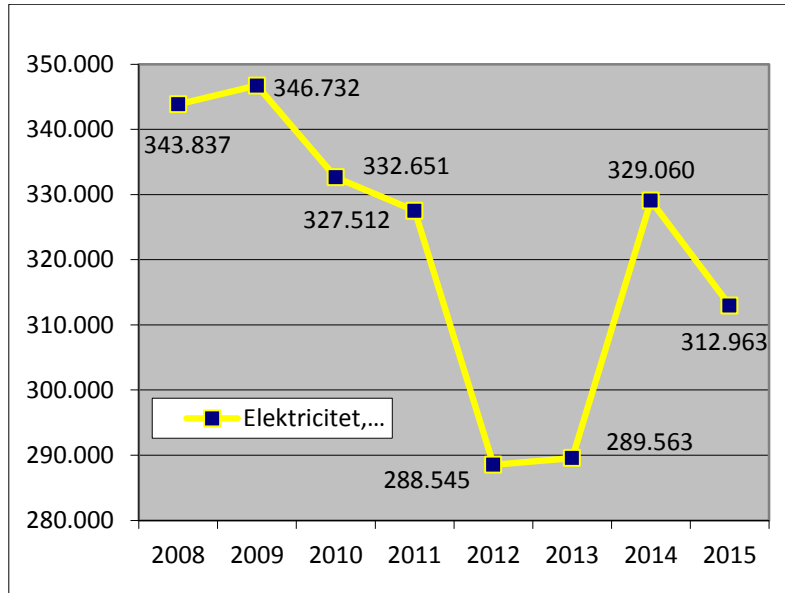

Fig. 23: Elforbrug 2008 – 2015

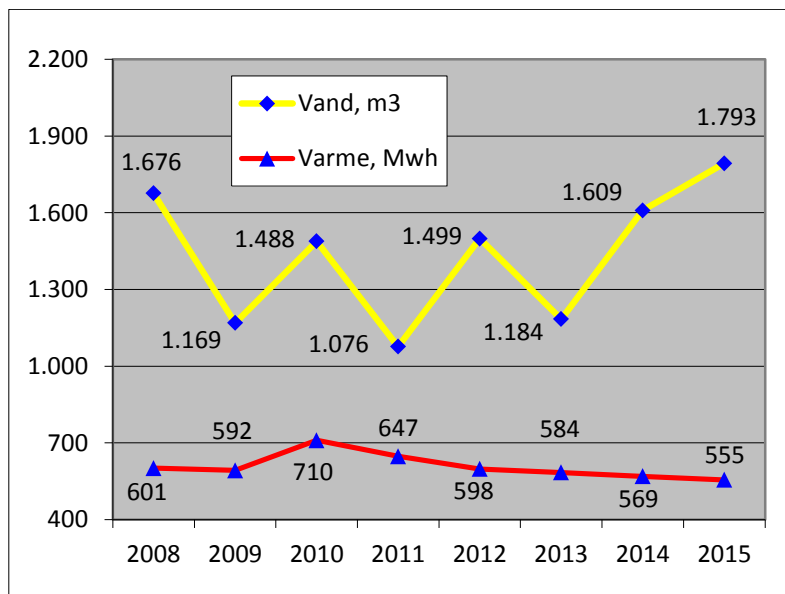

Fig. 24: Vand og varmeforbrug 2008 – 2015

Tilbagebetaling til samfundet

Vikingskibsmuseet er den største turistattraktion i Roskilde målt på besøgstal.

38,9 % af Vikingskibsmuseets besøgende kommer til Roskilde alene for at besøge museet

19,1 % besøger også Domkirken

42,0 % besøger tillige Roskilde by

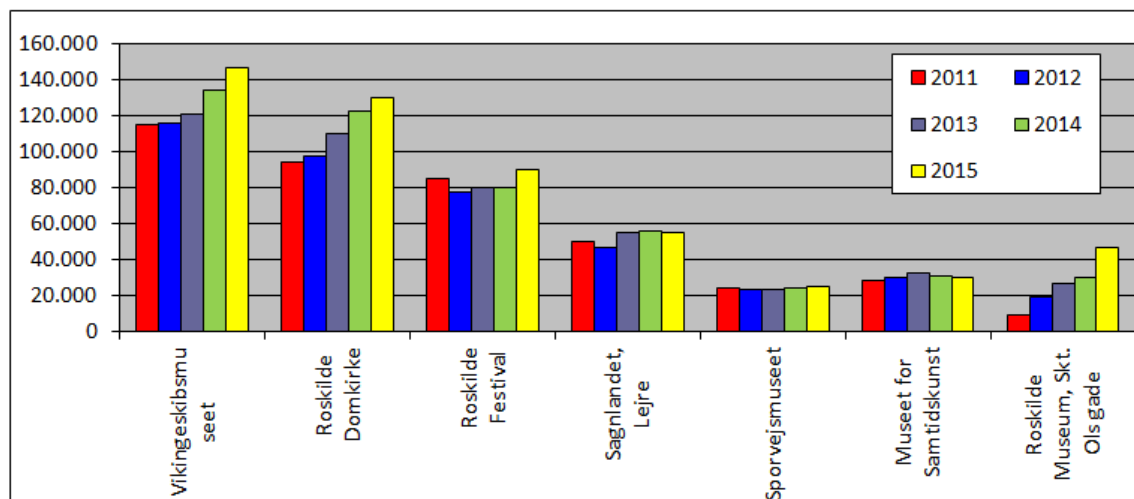

Fig. 25: Besøgstal på attraktioner i Roskilde området 2011 – 2015

Det kan således konstateres, at Vikingskibsmuseet ikke alene har kulturhistorisk betydning, men også har en central placering i branding af Roskilde som en aktiv og attraktiv kulturby. Vikingskibsmuseets betydning for turistomsætningen i Roskilde og Region Sjælland belyses af de beregninger, som er foretaget gennem ABS-analyse (Attraktionernes Betydning for Samfundet) som er udviklet i ODA samarbejdet (Oplevelsesudvikling i Danske Attraktioner). Beregningerne er baseret på oplysninger fra museets besøgsregistreringer og publikumsundersøgelser, der bl.a. viser at:

- 64,8 % af de besøgende kommer fra udlandet
- 35,2 % af de besøgende kommer fra Danmark, heraf kommer 3,9 % fra Roskilde
- 57.141 besøger området primært på grund af Vikingskibsmuseet
- 28.056 besøger området på grund af Vikingskibsmuseet, men også andre attraktioner/lokationer i området
- 61.694 besøger området eller bor i området og besøger derfor Vikingskibsmuseet i anden forbindelse
- 68,7 % af de besøgende er endagsturister
- 8,0 % af de besøgende er overnattende turister

De anvendte data er blevet bearbejdet i en tillempet udgave af de officielt anerkendte beregningsmodeller TØBBE og LINE. Beregningerne for 2015 er justeret i forhold til det aktuelle besøgstal på 146.891.

Beregningerne viser, at Vikingeskibsmuseet i 2015 har påvirket samfundet med en turistmæssig omsætning på kr. 43.633.943, hvoraf omsætningen på kr. 26.834.875 lægges i lokalområdet. Museets egen omsætning, beskæftigelse og afledte skatter og afgifter indgår ikke i tallene.

Vikingeskibsmuseets betydning for samfundet (ABS)			
Vikingeskibsmuseet besøges af:	<u>146.891</u>	gæster i alt	
På grundlag af en publikumsanalyse kan gæsterne opdeles således:			
	57.141	Besøger området primært på grund af Vikingeskibsmuseet	
	28.056	Besøger området på grund af Vikingeskibsmuseet, men besøger også andre attraktioner/lokationer i området	
	61.694	Besøger området eller bor i området og besøger derfor Vikingeskibsmuseet i anden forbindelse	
Af det samlede besøgsantal er:	<u>79.920</u>	Endagsturister	
Disse 79.920 endagsturister, skaber en omsætning på kr.:		<u>40.364.749</u>	
Af det samlede besøgsantal vælger de:	<u>7.840</u>	at overnatte i lokalområdet	
Disse 7.840 overnattende gæster, skaber en omsætning på kr.:		<u>3.269.194</u>	
De gæster, der kommer primært og delvist pga. Vikingeskibsmuseet, skaber samlet en omsætning, udover den som lægges på Vikingeskibsmuseet, på kr.:	<u>43.633.943</u>	heraf udgør kr.	<u>26.834.875</u> omsætning i lokalområdet
Vikingeskibsmuseet skaber:	<u>57</u>	Arbejdspladser i samfundet udover Vikingeskibsmuseets egne arbejdspladser.	
Disse 57 arbejdspladser bidrager med kr.:	<u>15.271.880</u>	Til de offentlige kasser, i form af moms, A-skat, ATP o.lign.	

Fig. 26: Vikingeskibsmuseets betydning for omsætning og arbejdspladser udenfor museet

Af museets egen omsætning betales store beløb tilbage til samfundet via skatter på det ansatte personale, moms og afgifter mv. I 2015 beløber den direkte tilbagebetaling sig til kr. 14.811.515, jævnfør figur 27.

Direkte betaling Vikingskibsmuseet / Samfund	
i kr.	
Direkte betaling til samfundet:	
A-skat, AM- og SP-bidrag	9.257.416
ATP	226.890
Salgsmoms	4.465.966
Lønsumsafgift	0
Energiafgifter netto	319.482
Ejendomsskatter	0
Økonomistyrelsen	173.720
AER, AES, FIB mv.	368.041
I alt direkte betaling til samfundet:	14.811.515
Modtaget fra samfundet:	
Ordinære driftstilskud fra det offentlige	15.814.010
Refusion fra fleksjob mv.	1.750.588
Refusion, sygedagpenge	255.701
Refusion af Energiafgifter	200.830
Omkostningsrefusioner	91.070
I alt direkte betaling fra samfundet:	18.112.202
Nettobidrag fra/til det offentlige	-3.300.687

Fig. 27: Direkte tilbagebetaling til samfundet

Af museets egne indkøb ligger væsentlige beløb i Roskilde kommune eller indenfor Region Sjælland. I 2015 beløber det direkte køb i Roskilde kommune sig til kr. 1.241.950, jævnfør figur 28.

Vikingskibsmuseets Indkøbsstruktur		
	kr.	%fordeling
Indenfor Roskilde-kommune	1.241.950	6,0 %
Indenfor Region Sjælland	1.288.107	6,3 %
Resten af Danmark	16.965.568	82,5 %
Udenfor Danmark	1.061.750	5,2 %
Indkøb for attraktionen i alt	20.557.375	

Fig. 28: Museets indkøbsfordeling

Samlet set er Vikingeskibsmuseet således en kulturinstitution, som på mange måder giver samfundet "valuta for pengene", jævnfør figur 29.

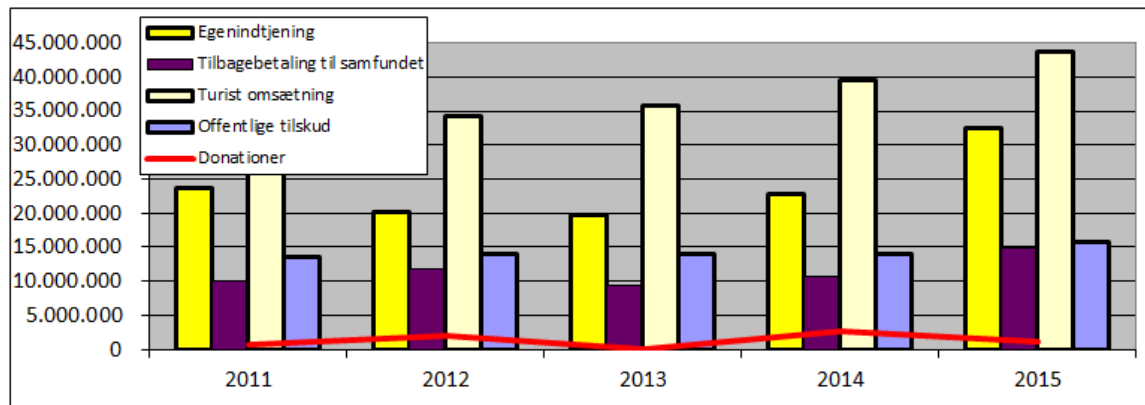

Fig. 29: Sammenhæng mellem egen indtjening, tilbagebetaling til samfundet, offentlige tilskud, afledt turistsomsætning i Roskilde samt donationer

Samlet konklusion om museets betydning for samfundet

Vikingeskibsmuseet er et vartegn for Danmark – og for Roskilde. Den internationale Guide Michelin har tildelt museet 3 stjerner af 3 mulige, hvilket angiver, at museet er en rejse værd i sig selv.

Lokalt ligger museet på højde med Roskilde Domkirke og Roskilde Festival, når udenlandske gæster tænker på Roskilde. Vikingeskibsmuseet er den attraktion i Roskilde, der tiltrækker flest udenlandske besøgende; Ca. 65 % af museets betalende gæster kommer fra udlandet, svarende til ca. 95.200 udenlandske turister. Heraf kommer de største besøgsgrupper fra: Amerika, Tyskland, England, Frankrig, Holland og Italien.

De udenlandske besøgende har stor betydning for handelslivet i kommunen – en beregning foretaget efter TØPPE modellen (ABS) viser, at Vikingeskibsmuseet genererer en turistsomsætning i 2015 på ca. 43,6 mio. kr., hvoraf størstedelen omsættes i lokalområdet.

Museet har gennem året arbejdet målrettet for at opretholde og udvikle sin rolle og sin betydning for det omkringliggende samfund; for fortsat at gøre sig værdig til anerkendelsen; og for at leve op til de forventninger, der udspringer af de mange positive vurderinger.

Administration

Bestyrelse

Formand:	Joy Mogensen	Borgmester, Roskilde Kommune (udpeget af Roskilde byråd)
Næstformand:	Ole Christiansen	Cand.jur., fhv. direktør i Miljøministeriet (udpeget af Vikingeskibsmuseets Venner)
Medlemmer:	Gurli Martinussen	Direktør TrygFonden (Udpeget af Vikingeskibsmuseets Venner)
	Lars Fredsted	SitBag Denmark (udpeget af Vikingeskibsmuseets bestyrelse)
	Michael Lunn	Cand.jur., fhv. departementschef i Justitsministeriet (udpeget af Vikingeskibsmuseets bestyrelse)
	Birgit Pedersen	Formand for Kultur- og Idrætsudvalget og medlem af Økonomiudvalget i Roskilde Kommune (udpeget af Roskilde byråd)
	Henrik Stougaard	Medlem af Økonomiudvalget og Skole- og Børneudvalget i Roskilde Kommune (udpeget af Roskilde byråd)
Udtrådt i 2015 er:	Björn Varenius	Direktør for Sjöfartsmuseet/Akvariet i Göteborg

Ifølge museets nye vedtægter skal bestyrelsen tælle mindst 6 og højst 8 medlemmer. Bestyrelsen sammensættes, så den samlede kompetence til enhver tid afspejler museets vedtægtsbestemte formål, situation og strategiske mål, gennem udpegning af personer med:

- politisk kompetence og lokal forankring
- juridisk og administrativ kompetence samt indsigt i politiske beslutningsprocesser på nationalt niveau
- international kompetence inden for museets ansvarsområde
- kompetence inden for økonomi og forretningsdrift
- relevant kompetence for museets strategiplan

Bestyrelsen udpeges af:

- Roskilde byråd udpeger mindst 2 og højst 3 medlemmer af Roskilde byråd
- Vikingeskibsmuseets Venner udpeger 2 personer med kompetencer inden for jura, administration og politiske beslutningsprocesser på nationalt niveau; økonomi og forretningsdrift; relevant kompetence for museets strategiplan
- Museets bestyrelse udpeger de øvrige bestyrelsesmedlemmer

Chefgruppe

Vikingeskibsmuseets chefgruppe bestod i 2015 af:

Direktør og chef for Undersøgelser, forskning og udstilling Tinna Damgård-Sørensen

Chef for Maritime håndværk, rekonstruktion og publikumsformidling Søren Nielsen

Chef for Økonomi, administration og bygningsdrift, Claus Christiansen

Samarbejdsudvalg og Arbejdsmiljøudvalg

Samarbejdsudvalg

I 2015 var samarbejdsudvalget sammensat som følger:

Ledelsesrepræsentanter	Tinna Damgård-Sørensen, formand Claus Christiansen Søren Nielsen
Tillidsrepræsentanter	Rikke Tørnsø Johansen, næstformand, HK Louise Kæmpe Henriksen, DM Vibeke Bischoff, Metal

Arbejdsmiljøudvalg

2015 var arbejdsmiljøudvalget sammensat som følger:

Formand:	Direktør Tinna Damgård-Sørensen
Kontor:	Ledelsesrepræsentant: Claus Christiansen Arbejdsmiljørepræsentant: Morten E. Faddersbøll
Håndværkere: Andersen	Ledelsesrepræsentant: Søren Nielsen Arbejdsmiljørepræsentant: Ivan C. Hansen efterfulgte Birger
Frontpersonale:	Ledelsesrepræsentant: Marie Krogh-Nielsen Arbejdsmiljørepræsentant: Hans P.J. Nielsen
Marinarkæologi:	Ledelsesrepræsentant: Jørgen Dencker Arbejdsmiljørepræsentant: Morten Johansen

Personalehåndbog

Håndbogen rettes løbende til efter de personalepolitiske beslutninger, der træffes i henholdsvis chefgruppe, samarbejdsudvalg og i arbejdsmiljøorganisationen.

Personale

Ansættelser

Museet havde i 2015 166 personer ansat svarende til 70 årsværk.

(Specifikation ses i
).

Ekstern repræsentation

15 medarbejdere har tilsammen repræsenteret museet i 51 repræsentationer fx i styregrupper, fagfællesskaber, bestyrelser, kultur- og turistsamarbejder mfl.

(Specifikation ses i
).

Efteruddannelse og kurser

Museet har haft 35 deltagelser på 13 forskellige efteruddannelser eller kurser.

(Specifikation ses i
).

Studierejser, personalearrangementer og mandagsforedrag

Der er i 2015 gennemført 5 studierejser med i alt 23 deltagelser.

(Specifikation ses i
).

Personalearrangementer og mandagsforedrag

Der blev i 2015 afholdt 8 personalearrangementer inkl. mandagsforedrag, hvor personalet deler faglig viden med hinanden.

(Specifikation ses i
).

Bygningsdrift

Vikingskibshallen

Vikingskibshallen er fortsat nedslidt. Både bygningen og de tekniske anlæg vedligeholdes løbende de mest nødvendige udbedringer, mens der arbejdes for at rejse midler til en gennemgribende renovering jf. museets helhedsplan og vision for fremtidens museum, som blev vedtaget i december 2014. Et arbejde, der har stået på gennem hele året.

Bygningens betonfacader på nordsiden blev i 2015 renoveret for de to år gamle stormflodsskader. Facaden blev sandblæst på de beskadigede områder, hvorefter jernkonstruktionen blev smurt, gummibelagt og betonen repareret. Dele af facaden er tillige blevet malet.

Sikring af Vikingskibshallen i forhold til eventuelt kommende stormfloder har været i fokus i det forløbne år. Museet har samarbejdet med Roskilde brandvæsen og Roskilde Kommune omkring sikringstiltag samt udarbejdet første udkast til en beredskabsplan. Som en del af beredskabsplanen er der påbegyndt etablering af et lager med sikringsmateriel herunder indkøbt træbarrierer, som kan støtte vinduespartierne ved øget vandpres. Bygningen har ligeledes fået to nye pumpebrønde og ekstra stigerør, som giver mulighed for at komme af med eventuelt indtrængende vand. Derudover blev der foretaget almindelig vedligeholdelse bl.a. med etablering og flytning af nødudgangslamper, udskiftning af varmeveksler og etablering af sikringsdør i kælderen.

I slutningen af 2013 påbegyndte museet en renovering af klimaanlæggets befugtningsanlæg. Der opstod dog i 2014 udfordringer omkring opvarmning af luften og bakterieforekomster i den vandfordampede luft, hvorfor en ny undersøgelse af løsningen blev iværksat. Denne undersøgelse udført af VVS-ingeniørerne Cowi kom i 2015 og viste, at det ønskede befugtningsanlæg kan justeres til at fungere med de eksisterende klimaanlæg. Implementeringen forventes at ske i 2016.

Museumsøen

Siden stormen Bodil i december 2013 oversvømmede Museumsøen har reparationsarbejdet stået på. I 2015 fik det udendørs publikumsområde "Tunet" lagt nyt gulv, og dermed er alle følgeskader af stormfloden på øen udbedret. Arealet bruges i øvrigt også af Roskilde folkedansere, der er meget tilfredse med igen at have et "dansegulv". Derudover blev der foretaget almindelig vedligeholdelse bl.a. med reparation af nedløbsrør, fjernvarme og udskiftning af varmeveksler. Bådeværftet blev udstyret med ny og bedre belysning i værkstedet samt et spånsug, og smedjeværkstedet i værftsgården fik lagt overdækning på udsugningsanlægget.

Et areal blev overdækket i forlængelse af kursuslokalet og indrettet til madpakkerum. Besøgende, der ønsker at spise deres medbragte mad henvises nu til dette område og ikke som tidligere til Cafe Knarrs Foyer. Dette giver bedre plads til cafeens øgede antal gæster. Madpakkerummet blev godt modtaget af gæsterne og blev flittigt brugt hele sæsonen.

Roskilde Kommune foretog i 2015 boring af to prøvehuller på Museumsøen, for at vurdere behovet for pilotering ved et eventuelt fremtidigt byggeri på arealet. Boringen var særlig interessant for museet, da man ved anlæg af øen i 1997 fandt de ni Roskildeskibe, som i dag er udstillet på Nationalmuseet. Boringen førte dog ikke til nye fund.

Lørdag 7. februar 2015 indviede vinterbaderne i Roskilde deres nye sauna. En lille træbygning, som i vintersæsonen ligger og vugger på en flydemole yderst i museumshavnen. Foto: Liw.

Efter stormen Bodil i december 2013 stod museumsøen under vand og renoveringer har stået på lige siden. I foråret 2015 blev det nye dansegulv på Tunet klar. Foto: Liw.

Et nyt kar med vand blev sat op på Tunet, hvor gæster kan prøvesejle deres egne småbåde produceret på værkstedet. Karret fik også en lille flåde af modelbåde fremstillet af en af museets bådebyggere. Foto: Werner Karrasch.

TrygFonden donerede en hjertestarter til museet. Den er nu monteret på væggen ved Foyeren på museumsøen. 12 af museets ansatte modtog samtidig uddannelse i førstehjælp og brug af starteren. Foto: Liw.

For at sikre en god kundebetjening mht. viderestilling og telesvar - især i booking og reception - anskaffede museet i sommeren et nyt telefonsystem. Foto: Liw.

I december rejste museet et telt på Tunet. Teltet står i vintersæsonen som et forsøg på at inddrage pladsen til formidling, og som plads til renovering af både. Foto: Liw.

Lager i Himmelev – ny bygning

Udlejeren af museets tidligere lagerbygning på Himmelevvej ønskede at sælge bygningen og opsagde i april museets lejemål med 12 måneders varsel til fraflytning senest 30. april 2016. Museet begyndte omgående at kigge efter en anden løsning, der gerne skulle være lige så bynær. Det lykkedes, og museet købte og overtog pr. 1. juli 2015 en ejendom på Himmelev Bygade for en købssum på kr. 4,4 mio. Den nye ejendom består af et grundareal på 2.934 m² og to bygninger på hhv. 660 m² lager og 380 m² kontor/lager med 240 m² kælder.

I sensommeren 2015 begyndte oprydning og flytning til de nye lokaler, og flytningen var gennemført og de gamle lokaler endeligt forladt pr. 30. november. Efterfølgende er lejeudgiften til det gamle lager på Himmelevvej blevet refunderet af denne bygnings nye ejer for perioden 1. september til 30. april 2016. Der har været reparationer af tag og brøndpumpe samt lejet en truck.

Cafe Knarr

Cafe Knarr har fået etableret støjafskærmning mellem køkken og publikumsområde samt investeret i en række løse skærmvægge, som kan bruges til at opdele lokalerne ved særlige lejligheder, selskaber mv. Cafeen har også indkøbt ekstra stole til det øgede antal gæster både ude og inde.

Restaurant Snekken

Restaurant Snekken er stadig bortforpagtet til selskabet Vindeboden A/S ved Lars Dietrichsen og Henrik Jansen.

Generelt

Museet har omlagt låse- og nøglesystemet for enkelte grupper af nøglesystemet pga. mange bortkomne nøgler. Derudover er brandalarmens hovedstation udskiftet, lige som museet har udskiftet en varebil og købt en ekstra lastbil med læsserampe.

Medarbejdernes bidrag til forskning og formidling

Medarbejdernes publikationer

Crumlin-Pedersen, Ole 2015: The Lynæs ships, Excavation and documentation. In Englert, Anton 2015: *Large Cargo Ships in Danish Waters 1000-1250*. Evidence of specialised merchant seafaring prior the Hanseatic Period. *Ships and Boats of the North* 7, 115-126. Roskilde.

Crumlin-Pedersen, Ole & Anton Englert 2015: The Lynæs ships, Description of the preserved parts. In Englert, Anton 2015: *Large Cargo Ships in Danish Waters 1000-1250*. Evidence of specialised merchant seafaring prior the Hanseatic Period. *Ships and Boats of the North* 7, 126-159. Roskilde.

Damgård-Sørensen, Tinna 2015: The iron objects found near the keel of the Lynæs 2 ship. In Englert, Anton 2015: *Large Cargo Ships in Danish Waters 1000-1250*. Evidence of specialised merchant seafaring prior the Hanseatic Period. *Ships and Boats of the North* 7, 331-337. Roskilde.

Englert, Anton 2015: Forbundet af havet - vilkår for sejlads og kommunikation over Skagerrak og Kattegat. In Pedersen, Anne & Søren M. Sindbæk (eds), *Et fælles hav - Skagerrak og Kattegat i vikingetiden*. Seminar på Nationalmuseet, København, 19.-20. september 2012. *Nordlige Verdener*, 52-70. København.

Englert, Anton 2015: *Large Cargo Ships in Danish Waters 1000-1250*. Evidence of specialised merchant seafaring prior the Hanseatic Period. *Ships and Boats of the North* 7. Roskilde.

Englert, Anton 2015: Sea Dragons: Viking-Age Ships and Seafaring. In Sindbæk, Søren M. (ed.), *Dragons of the Northern Seas: The Viking Age of Denmark*, 13-17. Ribe.

Gøthche, Morten 2015: *Dänische Zeesboote*. Der Bau eines traditionellen Fischerbootes von der Insel Fejø. Roskilde.

Gøthche, Morten 2015: *Eel Drifters*. Building a traditional fishing boat from the Danish Island of Fejø. Roskilde.

Gøthche, Morten 2015: *Åledrivkvaser*. Bygning af en traditionel fiskerbåd fra Fejø. Roskilde.

Magnus, Ole 2015: Linden bast cordage from the Karschau ship. In Englert, Anton 2015: *Large Cargo Ships in Danish Waters 1000-1250*. Evidence of specialised merchant seafaring prior the Hanseatic Period. *Ships and Boats of the North* 7, 338-348. Roskilde.

Palm, Mette, Jette Rostock, Bo Jensen, Anna Beck, Ole T. Kastholm, Signe Lützau Pedersen, Sara Gjerlevsen & Morten Ravn 2015: At sælge ud. *Arkæologisk Forum* 32, 1.

Palm, Mette, Jette Rostock, Bo Jensen, Anna Beck, Ole T. Kastholm, Signe Lützau Pedersen, Sara Gjerlevsen og Morten Ravn. *Vandskræk! Arkæologisk Forum* 33, 1.

Ravn, Morten 2015: Begrebsparret emisk og etisk – en reflektiv brug af betegnelser. *Arkæologisk Forum* 32, 22-26.

Sørensen, Mikkel & Morten Ravn 2015: Sensationer på havets bund, kronik. *Berlingske* 01.10.15, 35.

Thomsen, Mikkel H. 2015: The Battle of Ebeltoft Vig 1659. History and archaeology. In Bleile, Ralf & Krüger, Joachim (eds.), "Princess Hedvig Sofia" and the Great Northern War, 320-329. Dresden.

Konferencer, seminarer og kongresser

- Seed-money, Netværket Vikingetid i Danmarks konference Stof til eftertanke – rekonstruktion af vikingetidens dragt, på Københavns Universitet., 20. februar. Morten Ravn og Anna Nørgård
- Marinarkæologisk dag, Kulturstyrelsen, 9. april. Morten Ravn, Jørgen Dencker, Morten Johansen, Mikkel Haugstrup Thomsen, Frederik Hyttel
- XV Nordic Tag, Københavns Universitet, 16. – 18. april. Morten Ravn
- The 34th Interdisciplinary Viking Symposium, Københavns Universitet, 8. maj. Morten Ravn, Anne C. Sørensen
- The 14th International Symposium on Boat and Ship Archaeology 21.-25. september På symposiet i Gdansk, Polen deltog Frederik Hyttel, Morten Ravn og Mikkel Thomsen.
- Teknikmesse, Moesgård Museum, 27. april. Triona Rather Sørensen, Louise Kæmpe Henriksen, Werner Karrasch, Andreas Kallmeyer Bloch
- Museum 2030 – Genstande, udstillingskoncepter og kerneopgaver, RUCMUS, Vikingeskibsmuseet, 6. november. Triona Rather Sørensen, Louise Kæmpe Henriksen, Mette Kryger, Andreas Kallmeyer Bloch
- CKO – innovation i museernes formidling, netværksmøde, Vikingeskibsmuseet, 13. maj. Louise Kæmpe Henriksen og Anne C. Sørensen
- Light Cultures. *New Technologies, Aesthetics and Climate Policies*, Conference, Roskilde Universitet, 8. – 9. april. Mette Kryger
- Historisk værkstedstræf 28.-30. januar i Vingsted Hans Nielsen, Mette Jerhbo, Marie Krogh Nielsen og Marie Broen.
- Skoletjenestens interne seminar 25.-26. november: Igangsættelse af arbejdet med Den særlige Indsats, som skal understøtte udviklingen af forløb til elever i grundskolen i lyset af skolereformen. Marie Broen
- Formidlingsseminar, Boserupgård, 20. – 21. august. Marie Krogh-Nielsen, Tinna, Martin Dael, Marie Broen, Tom Nicolajsen, Morten Ravn, Rikke Johansen, Anne C Sørensen, Louise K Henriksen, Jørgen Dencker, Andreas Kallmeyer Bloch, Søren Nielsen
- Konferanse i Nordisk Marinarkeologi 2015, Norsk Maritimt Museum, Oslo, 16.-18. april.
- SASMAP, Vikingeskibsmuseet, Roskilde, 22. – 23. april. Mikkel H. Thomsen, Morten Johansen
- International Symposium on Boat and Ship Archaeology, Narodowe Muzeum Morskie, Gdansk, 21. – 25. September. Mikkel H. Thomsen, Frederik Hyttel
- Undersøgelser af Ældre Stenalder i Danmark 2014-2015, Moesgård Museum, Højbjerg, 29. maj. Mikkel H. Thomsen, Morten Johansen
- MapInfo brugergruppemøde, Kulturstyrelsen, København, 7. december. Mikkel H. Thomsen, Morten Johansen
- Kultur og naturhistorisk orienteringsmøde, (ODM), Kolding, 16.-17. november. Morten Johansen

- Marin Arkeologiska Sällskapetets Årsmöte, Stockholm, 28. - 29. marts.
Jørgen Dencker, Mikkel H. Thomsen

Forsknings- og undervisningsforedrag

Museets medarbejdere har gennem året holdt følgende foredrag i forsknings- og undervisningsmæssige fora:

Forskningskoordinator Morten Ravn

- Vikingetidens skibe. Folkeuniversitet i København. I forbindelse med en undervisningsrække om Vikingernes verden, 24. marts
- Shipbuilding and snekke place names – reflections on woodland management in late Viking Age Denmark. The 34th Interdisciplinary Viking Symposium: Vikings in the Baltic. 8. May
- General introduction. "Maritime and Experimental Archaeology – the Danish Experience", 13. Southampton Kursus. Vikingeskibsmuseet, 15. juni
- Logboats in Danish waters. "Maritime and Experimental Archaeology – the Danish Experience", 13. Southampton Kursus. Vikingeskibsmuseet, 16. juni
- Viking Age ships and seafaring. "Maritime and Experimental Archaeology – the Danish Experience", 13. Southampton Kursus. Vikingeskibsmuseet, 16. juni
- Viking Age War Fleets. Resource management and military organisation in late Viking Age Denmark. International Symposium on Boat and Ship Archaeology 14. Gdansk, 24. september
- Velkomst og introduktion til Vikingeskibsmuseets virke. "Skibe og søfart i Sydsandinavien", Arkæologisk Periodekursus 1, Temadag for Saxo-Instituttets bachelorstuderende. Vikingeskibsmuseet, 29. september
- Lidt om begreber og terminologi – workshop. "Skibe og søfart i Sydsandinavien", Arkæologisk Periodekursus 1, Temadag for Saxo-Instituttets bachelorstuderende. Vikingeskibsmuseet, 29. september

Museumsinspektør Andreas Kallmeyer Bloch

- Det marinarkæologiske eksperimentarie: Oplevelser, Design, Inddragelse – "Work-in-Progress"-besøg i Vikingeskibsmuseets marinarkæologiske eksperimentarie. Teknikmesse, Moesgård Museum, 27. april. Sammen med Troels Andreasen, Lektor i Datologi, RUC og Michael Haldrup, Lektor i Performance Design, RUC

Museumsinspektør Triona Rather Sørensen

- Communicating experimental archaeology at the Viking Ship Museum: from data sets to public presentation. EAC 9: 9th Experimental Archaeological Conference, University College Dublin, Irland, 16. – 18. januar

Teamleder Anne C. Sørensen

- Skibsgraven fra Ladby. Spor efter netværk omkring år 900 e. Kr., "Skibe og søfart i Sydsandinavien". Arkæologisk Periodekursus 1, Temadag for Saxo Instituttets bachelorstuderende. Vikingeskibsmuseet, 29. september
- The burial ship of Ladby. Maritime and Experimental Archaeology – the Danish Experience, 13. Southampton kursus. Vikingeskibsmuseet, 16. juni

Skibsrekonstruktør Vibeke Bischoff

- Rekonstruktion af Osebergskibet, Syddansk University, 9. april

- Rekonstruktion af Osebergskibet, Southampton University, 18. juni
- Rekonstruktion af Osebergskibet, Saxo Institutet, Københavns Universitet, 29. september
- *Saga Oseberg* - Bygning og sejlads, Vikingeskibsmuseets Venneforening, 17. september
- Fra skibsfund til sejlene rekonstruktion - og hvad så?, Ladby Vikingemuseum, 22. oktober

Rebsslager Carsten Hvid

- *Havhingstens* sejlads og museets eksperimentalarkæologi, Himmelev museumsforening, 21. oktober
- *Havhingstens* sejlads og museets eksperimentalarkæologi, Elektroteknisk forening, 26. november
- *Havhingstens* sejlads og museets eksperimentalarkæologi, Nets, 18. december

Chef for Maritime håndværk, rekonstruktion og publikumsformidling Søren Nielsen

- Tema om træ, seminar, IDA Materialeteknologi, 23. marts (Træ og konstruktioner i vikingeskibe og traditionelle bådtyper)
- Rekonstruktion og Eksperimentalarkæologi, Syddansk Universitet, 9. april
- Træ som materiale, Skovskolen, særlig omvisning, 27. april
- Eksperimentalarkæologi og dendrokronologi, Museum, England, 26. maj
- The Sea Stallion, experimental archaeology, Southampton University, 15. Juni
- Guided Tour at the Boatyard and Boat collection, Southampton University, 15. Juni
- Træ som materiale, Skovskolen, særlig omvisning, 9. december

Bådebygger Martin Dael

- Træ som materiale, Skovskolen, særlig omvisning, 20. april
- Træ som materiale, Skovskolen, særlig omvisning, 7. december

Væver Anna Nørgaard

- Weaving of sails, Maritime and Experimental Archaeology – the Danish Experience, 13. Southampton Kursus. Vikingeskibsmuseet 16. juni

Museumsinspektør Mikkel Haugstrup Thomsen?

- Kampen mot havet. Vågbrytarna vid Karrebæksminde, Marinarkeologisk Sällskapets konferens 2015. Sjöhistoriska Museet, Stockholmm, 28. - 29. april

Museumsinspektør Morten Johansen

- Marinarkeologiske forundersøgelser – med gravemaskine – forud for Ny Storstrømsbro, Undersøgelser af Ældre Stenalder i Danmark 2014-2015, Moesgård Museum, Højbjerg, 29. maj

Teamkoordinator for kommunikation, markedsføring og salg Rikke Johansen

- Partnerskaber – hvilke faktorer er afgørende for, om et partnerskab med erhvervet bliver en succes, Styregruppen ”Danmark bliver til”, Island, 23. – 26. september 2015

Teamleder for Marinarkeologiske Undersøgelser Jørgen Dencker

- Submarin stenalder i Danmark. Københavns Universitet, Saxo-institutet. 20. april
- Submerged Stone Age Sites in Denmark. International Centre for Under Water Archaeology, Zadar, Kroatien, 10. september

- How to use the lifting Frame. SASMAP Seminar & Workshop, Vikingeskibsmuseet, 22. april.
- How to locate Submerged Stone Age Sites.. Kick-off møde vedr. forskningsprojektet Lost Inland Landscapes (LIL), Helsinki Universitet vedr. lokalisering af submarine stenalderboplads i det østlige Finland, 6. maj
- Sidste nyt om det ældste fra havbunden – 3 nye fund fra Ældre Stenalder i Vikingeskibsmuseets arbejdsområde. Marinarkeologiska Sällskapetets Årsmöte, Stockholm, 28-29. marts

Formidlingsforedrag

Bygning og brug af skibe til krigsførelse i den sene vikingetid

Flækken - amatørarkæologisk forening i Lyngby-Taarbæk kommune, 27. marts.

Forskningskoordinator Morten Ravn.

Aktuelle udgravninger i Storstrømmen

Frokostforedrag for Vejdirektoratets medarbejdere, Falsteria, Orehoved, 4. september.

Museumsinspektør Morten Johansen.

Fremtidens Museum

Rotary Roskilde, 15. september.

Museumsinspektør Louise Kæmpe Henriksen.

Ny Nordisk Vikingemad

Foredrag, Formidlingscenter Fugledøgård, Tissø, 26. august.

Formidler Mette Jehrbo og kok på Cafe Knarr Kenneth Roar Olofsen.

Havhingsten- bag om Historien

Brandbjerg Højskole, 22. juni.

Formidler Nanna Søs Brejning.

9000 år gamle stenalderboplads på den Danske havbund

Morslands Historiske Museum, Nykøbing Mors, 7. januar.

Teamleder for marinarkæologiske undersøgelser Jørgen Dencker.

Askø, boplads og stammebåd

Arkæologisk Dag, Kulturstyrelsen. 9. april.

Teamleder for marinarkæologiske undersøgelser Jørgen Dencker.

Marinarkæologi i Danmark

Kystcenteret, Thyborøn, 28. maj.

Teamleder for marinarkæologiske undersøgelser Jørgen Dencker.

Marinarkæologiske undersøgelser ved Askø

Askø, Turismens Dag, 27. juni (2 foredrag samme dag).

Teamleder for marinarkæologiske undersøgelser Jørgen Dencker.

Dem Verlust von Dannebroge 1710

Schloss Gottorf, Schleswig, Tyskland, 7. juli.

Teamleder for marinarkæologiske undersøgelser Jørgen Dencker.

Marinarkæologiske undersøgelser i 2015

Vikingskibsmuseets Venner, Vikingskibsmuseet, 29. oktober.

Teamleder for marinarkæologiske undersøgelser Jørgen Dencker.

Den Danske Flådes største nederlag

Kongelig Dansk Yachtklub, Rungsted, 12. november.

Teamleder for marinarkæologiske undersøgelser Jørgen Dencker.

Forskningsforum

Ph.d.-stipendiat Jonas Abkjær Andersen

Prøveforelæsning forud for forsvaret af sin afhandling; Formidlingen i det dobbelte skjul. Fortid og historie mellem publikum og museum. Mandag 19. januar, 2015, kl. 13-14.

Ph.d.-stipendiat Lena Thullstrup Jensen

Udvikling af et evalueringsdesign. Ph.d.-stipendiat Lena Thullstrup Jensen er ansat som erhvervs-ph.d. på Experimentarium og Københavns Universitet, Institut for Medier, Erkendelse og Formidling. Mandag 20. april, 2015, kl. 13-14.

Adjunkt, Tim Flohr Sørensen, Saxo-Instituttet, Københavns Universitet

Arkæologiske atmosfærer - re/konstruktion, realitet og virkelighed. Mandag 31. august, 2015, kl. 13-14.

PhD-student Marco Russo, Department of Architecture and Industrial Design "Luigi Vanvitelli", Napoli University.

Conservation and protection of the underwater cultural heritage. Mandag 17. august, 2015, kl. 13-14.

Samarbejder – nationale og internationale

Undervisningsamarbejder

Skoletjenesten

Vikingskibsmuseet genforhandlede i 2015 samarbejdskontrakten med Skoletjenesten. I den forbindelse øgede museet sit økonomiske engagement i undervisningsaktiviteterne gennem 50 % medfinansiering af stillingen som Undervisnings- og udviklingsansvarlig.

Produktionsskolen Base 4000

Produktionsskolen Base 4000's maritime linje er placeret i museets kursuscenter på museumsøen. Skolens elever samt to lærere deltager hvert år i ca. 1000 timers sejladstjeneste som medhjælper/gaster. De klargør flere af bådsamlingens både om foråret og nedrigger dem om efteråret. På museumsøen står de dagligt for at holde orden omkring bådene i havnen, lige som de hjælper rebslageren og bådebyggerne med ad hoc-opgaver på bådeværftet. Skolen har desuden dannet bådelaug omkring to af museets både og har yderligere to både liggende i museumshavnen. Perspektivet med samarbejdet med Produktionsskolens maritime linje er at bidrage til at vække interesse for de maritime fag, og gennem årene har det også vist sig at være fødekæden for flere unge sejladsinstruktører, der er blevet ansat i museets sejladstjeneste. Flere tidligere elever er også startet som bådebygger- og sejlmagerlærlinge forskellige steder i Danmark og Norge, og mange bliver bl.a. ansat i de blå fag i Danmark.

University College Sjælland – lærerseminariet i Trekroner:

Den undervisnings- og udviklingsansvarlige for Skoletjenesten (UUA'eren) deltager i samarbejde med seminariet i Trekroner, og Skoletjenesten modtager årligt 1-3 lærerpraktikanter. UUA'eren vejleder og deltager i eksamen.

Formidlingsamarbejder

Naturens Dag

Søndag 13. september var Naturens Dag, og Boserupgård Naturcenter afholdt et offentligt arrangement med mange aktiviteter samt orienteringsløb. Museet bidrog ved at give gæsterne mulighed for at deltage i bådebyggerens værksted.

Børnehjælpsdagen: Sommerfest og julefest

13.juni var Vikingskibsmuseet værter for Børnehjælpsdagens årlige sommerfest. I alt deltog 37 forskellige, sjællandske plejefamilier - svarende til 166 børn og voksne – i sommerfestens forskellige workshops. Formålet med sommerfesten er at styrke de unge deltagere - gennem fysiske aktiviteter, samarbejdsøvelser og et møde med ligesindede. De unge deltagere prøvede blandt andet kræfter med udfordrende lege; tovtrækning og knoglekast. Desuden fik de mulighed for at sejle ud på Roskilde Fjord i vikingskibe. Komikerne Lars Hjortshøj og Karsten Green var med hele dagen for at kaste glans over arrangementet og give børnene en ekstraordinær oplevelse.

9. december var 70 anbragte børn og unge fra 12 sjællandske døgninstitutioner samlet på Vikingskibsmuseet til Børnehjælpsdagens årlige julefest. Her blev der både tid til at lære en hel masse om vikinger og selvfølgelig også forsøde den sommetider svære juletid. Det var ottende år i træk, museet lagde hus til den traditionsrige gaveuddeling, underholdning og julehygge. Julefestens gæster fik god mad og drikke fra Café Knarr og var med på en fiktiv rejse rundt i vikingerne verden. Her mødte de vikingerne Ottar og Sigrid, der bød på

smagsprøver, fremviste eksotiske varer og tog børnene med på en fiktiv sejlads. Derefter stod berømthederne klar på rad og række til at dele julegaver ud. I år var det: Paw Henriksen, Sebastian Klein, Birthe Kjær, Fru Vera og Karsten Green.

Psykiatrisk Center Sct. Hans: Sejlads

Sejlads på Roskilde Fjord med patienter og personale fra Psykiatrisk Center Sct. Hans var et nyt aktivitetstilbud, der kørte på forsøgsbasis i sommerhalvåret. Det var et samarbejde mellem Fugleskræmselsfonden, Sind, Vikingeskibsmuseet og PC Sct. Hans. Fugleskræmselsfonden står bag idéen. Samarbejdet er et godt eksempel på, hvordan Vikingeskibsmuseet sammen med det omgivende samfund kan medvirke ved behandling samt samarbejde med og drage nytte af lokalmiljøet. Instrueret af en skipper fra Vikingeskibsmuseet har patienterne ført et af museets historiske skibe ud på fjorden hver onsdag ved hjælp af godt samarbejde og en vis portion mod. Sejladserne har givet patienterne en alternativ aktivitetsmulighed og bidraget til afstigmatisering og rehabilitering af en meget udsat patientgruppe.

RUCMUS

Museumsinspektør Andreas Kallmeyer Bloch og Museumsinspektør Louise Kæmpe Henriksen repræsenterede Vikingeskibsmuseet i arbejdsgruppen for planlægning og afholdelse af konferencen *Museum 2030 – Genstande, udstillingskoncepter og kerneopgaver*, afholdt på Vikingeskibsmuseet 6. november.

KEA – Københavns ErhvervsAkademi

Museumsinspektør Louise Kæmpe Henriksen samarbejdede med KEA (Multimedie design) om brug af museet som casestudy til udvikling af webformidling, spil, iPad-tidskrift og markedsføringsmateriale, april – maj.

Østdansk Turisme

Museumsinspektør Louise Kæmpe Henriksen samarbejdede med Østdansk Turisme om udvikling af spil-udstilling, der formidler vikingetid og vikingetidslokaliteter, museer og formidlingscentre i Danmark, 28. oktober 2015 – 5. februar 2016.

Suzhou konsortiet

Teamleder for udstillinger Anne C. Sørensen repræsenterede Vikingeskibsmuseet i Suzhou konsortiets styregruppe, arbejdsgruppe for indhold, arbejdsgruppe for udlån, genstande, transport og sikring med henblik på udvikling og etablering af en udstilling om vikingerne på Suzhou Museum i Kina, 27. marts – 28. juni 2015.

Viking Congress 2017

Teamleder for udstillinger Anne C. Sørensen repræsenterer Vikingeskibsmuseet i arbejdsgruppen for tilrettelæggelse og afholdelse af 18th Viking Congress, Ribe 2017.

Maritime håndværksamarbejder

Netværk omkring UNESCO, 2003-konventionen om immateriel kulturarv

Vikingeskibsmuseet er tilknyttet et norsk (og nordisk) netværk, der gennemgår og fremmer 2003-konventionen vedrørende bevaring af den immaterielle kulturarv.

Vikingeskibsmuseet er endvidere medansøger i et norsk initiativ om at få den Nordiske klinkbygningstradition (specifikt de traditionelle håndværk omkring bådene) ind på listen over menneskehedens immaterielle kulturarv. Ansøgningen fokuserer på bygningen af de klinkbyggede både, men gælder også vedligeholdelse og bruge af bådene. UNESCO, 2003-konventionen

lægger bl.a. vægt på, at fællesskaberne omkring brugen af bådene er en vigtig forudsætning for opretholdelsen af de klinkbyggede både og håndværkene omkring dem. I den forbindelse kan museets arbejde med de frivillige bådelaug ses som vigtige parametre for opretholdelsen af de maritime håndværk omkring de klinkbyggede både.

Træskibsejernes sammenslutning (TS)

Vikingskibsmuseet deltager i træf og samlinger som *TS* (Træskibsejernes sammenslutning) og *Træf, Fjordens Træbåde*, et lokalt Roskilde fjord- og Isefjords træbådstræf, der arbejder for at opretholde interessen omkring de klinkbyggede træbåde.

FRAUG-netværket

Vikingskibsmuseet deltager i et netværk omkring digital dokumentation af marinarkæologiske fund. FRAUG-netværket er for enkeltpersoner og institutioner, der vil dele og udvikle digital dokumentation og rekonstruktion af modeller vha. computer. Vikingskibsmuseet er repræsenteret ved bådebygger Tom Nicolajsen, og netværkets øvrige medlemmer er:

- Vasa Museet, Stockholm
- Newport Medieval Ship Project
- Norsk Maritimt Museum, Arkeologisk afdeling, dokumentasjon
- German Maritime Museum in Bremerhaven
- Maritime Archaeology Programme, University of Southern Denmark
- Flemish Heritage Institute
- Maritime Heritage Research, Project "De Kogge"
- Traditional Boats of Ireland Project, Digitally Recording Ireland's Maritime Heritage

Samarbejde med Nationalparken Skjoldungernes land

Den 21. marts blev den nye Nationalpark "Skjoldungernes land" indviet. Museet har i 2015 deltaget aktivt i arbejdet omkring etableringen af parken, der dækker store områder omkring Roskilde fjord, idet museets økonomichef har været medlem af Skjoldungelandets styregruppe.

Kronprins Frederik, som indviede parken, blev sejlet fra Veddelev til museumshavnen, hvor mountainbikes var opstillet på museets bådeværft. Efter en introduktion til museet af museets direktør Tinna Damgård-Sørensen, kørte Kronprinsen og hans følge videre på mountainbikes til Boserupgård i Boserup skov, og derfra videre i bil til Ledreborg Slot, hvor selve indvielsen af Danmarks nye nationalpark fandt sted. Museets Skuldelev 6-rekonstruktion *Skjoldungen* (bygget i 2012) var sat op i den store lade ved slottet og fulgt af museets rebslager og enkelte bådelaugmedlemmer.

Museet har ansøgt Nationalparkens bestyrelse om at få Teamleder for Publikumsformidlingen Marie Krogh Nielsen og, i samarbejde med Visit Roskilde, økonomichef Claus Christiansen, ind i Skjoldungelandets Nationalparkråd. Dette afgøres i 2016.

Samarbejde med Skovskolen (Københavns universitet)

I forbindelse med museets festival "Håndværk og vikinger" har teamet for Publikumsformidling gennem de senere år samarbejdet med Skovskolen om fremstilling af kul og tjære-miler, på plænen foran museet. På bådeværftet har vi igennem flere år jævnligt haft rundvisninger af Skovskolens forskellige klassetrin. Rundvisninger specielt med fokus på materialet træ. Museets bådeværft har, som et af de eneste træværksteder, et direkte samarbejde med diverse skovdistrikter om køb af specielt udvalgte træer til bestemte formål. Der bliver således lagt vægt på udvælgelse, oparbejdelse, behandling, brug og nedtørring af diverse råtræ. Til gengæld får vi

hjælp fra Skovskolen til høst af lindetræsbast til tovværk, topfældning af egetræ og anden hjælp i skoven. I 2015 har museet desuden haft en 4. års elev på uddannelsen Natur- og friluftsfremmedler tilknyttet håndværksformidlingen (under Publikumsformidlingen) i forbindelse med Open Source-projektet Gislingeåden. Hans eksamensprojekt blev gennemført med baggrund i museets arbejde.

Partnerskab med Vallø Stift

I forbindelse med Open Source-projektet Gislingeåden indgik bådeværftet en samarbejdsaftale med Vallø Stift. Bådeværftet købte omkring 15 kubikmeter egetræ af den fineste kvalitet samt lindebast til tovværk. Vallø Camping blev tilbudt formidlingsarrangementer, hvis formål var at formidle, hvordan Valløes skovtræer bliver brugt til rekonstruktion af vikingetidens bådebygning og rebslagning. I forbindelse med arbejdet i skoven blev der afholdt pressemøder, hvor Open Source-projektet Gislingeåden blev beskrevet.

Desuden har museets afdeling for Maritime håndværk og Rekonstruktion i løbet af 2015 kommet med råd og vejledning telefonisk, mails eller på møder, i forhold til andres skibsprojekter af mange forskellige arter fx Sutton Hoo projektet i England, Dragen Harald Hårdfagre projektet i Haugesund, Norge, Nydam projektet på Als, Viking Ship replica construction project, York, England og planer om rekonstruktion af Lynæsskibet i Lynæs/Hundested, mfl.

Forsknings Samarbejder

Christian-Albrechts-Universität zu Kiel

Vejledning af ph.d.-stipendiat Daniel Zwick.

Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg, Limfjordsmuseet, M/S Museet for Søfart, Syddansk Universitet

Museumsdirektør Tinna Damgård-Sørensen og museumsinspektør Morten Ravn repræsenterede Vikingeskibsmuseet i forskningsnetværket: Center for Maritime og Regionale Studier bestående af følgende institutioner: Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg, Limfjordsmuseet, M/S Museet for Søfart, Syddansk Universitet og Vikingeskibsmuseet i Roskilde.

Roskilde Universitet (RUC)

Museumsdirektør Tinna Damgård-Sørensen fungerede som bivejleder for ph.d.-stipendiat Jonas Abkjær Andersen, Roskilde Universitet. Projektet samfinansieredes 50/50 mellem RUC og Vikingeskibsmuseet.

Museumsinspektør Andreas Kallmeyer Bloch har fungeret som kontaktperson til Institut for Kommunikation på RUC omkring et undervisningsforløb for studerende på 3. semester, hvor opgaven var at skabe interaktive installationer til det kommende marinarkæologiske eksperimentarie. Se også: [Marinarkæologisk eksperimentarie \(Udviklingsprojekt\)](#)

Saxo-Instituttet, Københavns Universitet

23. september gennemførte Vikingeskibsmuseet sin årlige temadag "Skibe og søfart i Sydskandinavien" for bachelorstuderende i arkæologi fra Saxo-Instituttet ved Københavns Universitet med museumsinspektør Morten Ravn som arrangør.

16. november underviste forskningskoordinator Morten Ravn om Maritim læring i vikingetiden på KA-kurset: Viden og Kunnen.

Museumsinspektør Morten Johansen og forskningskoordinator Morten Ravn samarbejdede med lektor Mikkel Sørensen og stud. mag. Irina Angelica Baez-Westerberg om et projektorienterede forløb (5. oktober til 18. december) omhandlende: En analyse af den operative kæde og det operative skema for flække- og redskabsproduktionen på kongemosepladsen ved Orehoved Sejlrende. Pladsens kontekst undersøges gennem analyser af de forskellige piletypers spredning, både i plan og stratigrafisk. Herigennem kan det vurderes om der er tale om en plads med opblanding af materiale fra flere faser, eller om det er muligt at udskille en forholdsvis lukket kontekst, hvorfra de videre analyser af produktionen kan udgå, samt om der er tale om aktivitetsområder eller udsmidsområder.

Forskningskoordinator Morten Ravn samarbejdede med lektor Mikkel Sørensen, Saxo-Instituttet, Københavns Universitet om planlægning og afvikling (17. april) af en session omhandlende Transmission of knowledge in crafts til XV Nordic-Tag.

University of Zadar, Kroatien

Museumsdirektør Tinna Damgård-Sørensen, teamleder Anne C. Sørensen, teamleder Jørgen Dencker, museumsinspektør Andreas Kallmayer og forskningskoordinator Morten Ravn samarbejdede med lektor Irena Radic Rossi om planlægningen af et Erasmus+ programme forløb for to kandidatstuderende: Ines Šelendić & Matko Čvrljak. Forløbet vil blive afholdt i 2016 fra den 4. april til den 30. juni.

Department of Architecture and Industrial Design “Luigi Vanvitelli”

Seconda Università Degli Studi di Napoli, Italien

Fra 3. august til 4. september var museet vært for ph.d.-stipendiat Marco Russo i forbindelse med et forskningsophold i Danmark. Teamleder Anne C. Sørensen og forskningskoordinator Morten Ravn var kontaktpersoner.

Southampton University

I dagene 15.-19. juni gennemførte museet for trettende gang et ugekursus for Southampton University, Centre for Maritime Archaeology som afslutning på den etårige masteruddannelse i marinarkæologi. Kurset indeholder forskningsbaseret undervisning, leveret af museets inspektører og bådbyggere, samt undervisning i sejlads med råsejlsbåde fra Vikingeskibsmuseets bådsamling, se nærmere under **Forsknings- og undervisningsforedrag**.

Forskningskoordinator Morten Ravn var arrangør.

Forskningskoordinator Morten Ravn fungerede som bivejleder for ph.d.-stipendiat Thomas Dhoop, Southampton University.

Syddansk Universitet i Esbjerg

Vikingeskibsmuseet i Roskilde indgik 17. august en formaliseret samarbejdsaftale med The Maritime Archaeology Programme, Syddansk Universitet.

Vikingeskibsmuseet støtter løbende uddannelsen af marinarkæologer i Esbjerg ved at modtage og vejlede studerende samt donere store mængder af overskydende bøger til universitetets bibliotek.

University College London & Centre for Textile Research, Københavns Universitet

Forskningskoordinator Morten Ravn fungerede som mentor for Stella Spantidaki, University College London, UK & Centre for Textile Research, Københavns Universitet.

Marinarkæologiske samarbejder

Fagligt Forum

I forbindelse med, at Vikingeskibsmuseet pr. 1. januar 2015 fik overdraget det marinarkæologiske ansvar for den østlige del af Danmark, blev Fagligt Forum, der var et samarbejdsforum med deltagere fra Nationalmuseet og Vikingeskibsmuseet, nedlagt.

MariNet

MariNet er et forum med deltagere fra de danske museer, der arbejder aktivt med marinarkæologi. Der afholdes møder to gange om året. Deltagere fra Vikingeskibsmuseet er museumsinspektør Morten Johansen og museumsinspektør Mikkel H. Thomsen.

Working Group on Underwater Cultural Heritage in the Baltic Sea States

Jørgen Dencker, teamleder for Marinarkæologiske Undersøgelser, sidder på vegne af Kulturstyrelsen i en arbejdsgruppe, nedsat af kulturministrene i landene omkring Østersøen, for at arbejde med spørgsmål vedrørende kulturarven på havbunden. Rejseomkostninger til de to årlige møder dækkes af Kulturstyrelsen.

EAC – European Archaeological Council

Formålet med EAC er at støtte håndteringen af den arkæologiske kulturarv i Europa og fungere som et forum, hvor man kan udveksle ideer, information, rådgive eller blive rådgivet. Der afholdes ét årligt møde samt ad hoc møder ved større marinarkæologiske konferencer, hvor mange af medlemmerne deltager. Fra Vikingeskibsmuseet deltager teamleder for Marinarkæologiske Undersøgelser Jørgen Dencker.

Kulturhistorisk samarbejdsaftale Kroatien-Danmark

I forbindelse med samarbejdsaftale mellem Danmark og Kroatien deltog tre marinarkæologer fra International Centre for Underwater Archaeology, Zadar i en 3-dages marinarkæologisk undersøgelse af den submarine stenalderboplads Konemade ved Askø, hvor der i 2014 blev fundet dele af en stammebåd.

SASMAP (Forskning)

Det treårige forskningsprojekt, bevilget af EUs Syvende Rammeprogram, SASMAP "Development of Tools and Techniques to Survey, Assess, Stabilise, Monitor and Preserve Underwater Archaeological Sites" blev påbegyndt 1. september 2012 og afsluttet 31. august 2015. Projektets budgetramme var på 16,5 mio. kroner.

Nationalmuseet var koordinator, og de øvrige parter var GEUS, Vikingeskibsmuseet, Unisense A/S, Akut, Kulturarvsstyrelsen i Holland, Universitetet i Patras (Grækenland), Göteborgs Universitet (Sverige), Innomar GmbH (Tyskland), Seabed Scour Control Systems Ltd. (UK) og Den Italienske Skole for Konservering (Italien). Projektet var tværvideenskabeligt og omfattede marinarkæologer, konservatorer, geofysikere, geokemikere og specialister i geografiske informationssystemer (GIS) og modellering af marine landskaber. Projektet havde til formål at udvikle teknikker og metoder til lokalisering, tilstandsvurdering og beskyttelse af Europas undersøiske kulturarv og omfattede bl.a.:

- Videreudvikling af metoder i brugen af avancerede satellitfoto og nye teknikker, der kan kortlægge vrage og undersøiske stenalderbopladser i tre dimensioner.

- Udvikling af nye metoder til at vurdere bevaringstilstanden af træ og instrumenter til at måle det kemiske miljø i de sedimenter på de undersøiske stenalderboplads, hvor bevaringsforholdene for organisk materiale er optimale.
- Udvikling af nyt udstyr til bjærgning af og stabilisering af skrøbelige genstande af træ, samt udvikling af udstyr til bjærgning af større præparater.
- Videreudvikling af teknikker og materiale til in situ sikring af kulturarven på havbunden på både lavt og dybt vand.

Vikingskibsmuseets marinarkæologiske team var, på baggrund af den mangeårige erfaring med submarine stenalderboplads, involveret i hovedparten af de otte Work Packages (WP) og var leder af WP5.

Projektet har kørt planmæssigt, målene er blevet nået og resultaterne blev præsenteret ved et afsluttende seminar og workshop arrangeret af Nationalmuseet og Vikingskibsmuseet og afholdt den 22.-23. april 2015 på Vikingskibsmuseet.

Japans Kulturstyrelse, rådgivning

I forbindelse med udarbejdelse af en fælles fortidsmindelovgivning og forvaltningspolitik af den marine kulturarv i Japan, var Jørgen Dencker, teamleder for Marinarkæologiske Undersøgelser og David Gregory fra Nationalmuseet, i Japan i perioden 24-30/1 2015, for at præsentere den danske forvaltning af den marine kulturarv i et større forum med deltagere fra den japanske Kulturstyrelse, ledere og andre fra repræsentanter fra de 5 japanske Nationalmuseer m.fl.

Desuden besøgte Fukuoka National Museum, hvor man diskuterede konservering og forvaltning med ledelsen. Senere besøgte Takashima Mongol Site, hvor flere tusind skibe er forliste, og hvor der er bygget et lokalt museum baseret på fund fra stedet. Her blev der med bl.a. politikere fra byen diskuteret forvaltning af fundstedet, formidling af fundene og inddragelse af publikum i forbindelse med etablering af et nyt museum. Med Vikingskibsmuseets formidling som forbillede.

Kommunikations-, marketing- og turismesamarbejder

Turoperatørsamarbejder

I samarbejde med VisitRoskilde og VisitDenmark har Vikingskibsmuseet gennemført syv site-inspections for internationale rejseselskaber. I tillæg hertil har Vikingskibsmuseet inviteret danske og udenlandske turoperatører til særlige salgsdage, hvor der er indgået flere samarbejdsaftaler.

I samarbejde med Roskilde Domkirke gennemførte Vikingskibsmuseet en kampagne målrettet senior klubber og pensionistforeninger. Alle registrerede klubber modtog således tilbud om gruppebesøg på de to attraktioner inkl. frokost. Resultaterne har ladet vente på sig, men i årets to sidste måneder kunne vi registrere en stigning i bookinger fra netop denne kundegruppe.

Markedsføringsamarbejder

Teamkoordinator Rikke Johansen deltog i Østdansk Turismes "Vækstprogram for Turismevirksomheder – Kyst og Kultur", hvor Vikingskibsmuseets markedspotentiale på de fem hovedmarkeder; Tyskland, Sverige, Norge, Holland og Storbritannien blev analyseret og kortlagt med fokus på de særlige segmenter, der har størst interesse i at besøge museet. Analysen kommer til at danne grundlag for kommunikationen i det internationale markedsføringsmateriale samt i forbindelse med udformningen af kommunikationsstrategien målrettet disse grupper.

I samarbejde med TopAttraktioner har Vikingeskibsmuseet fået gennemført en kendskabs- og markedsanalyse i forhold til det danske marked. Undersøgelsen viste, at Vikingeskibsmuseets kendskabsgrad i Vestdanmark ligger under gennemsnittet for de øvrige deltagende museer, mens kendskabsgraden ligger væsentligt over i Østdanmark. Det største markedspotentiale findes i vores nærrområde på Sjælland samt på Fyn. Resultaterne fra kendskabs- og markedsanalysen vil blive indarbejdet i fremtidens markedsføringsplaner og -strategier.

Turismesamarbejder

Vikingeskibsmuseet samarbejder med andre museer, attraktioner og turistforeninger for at øge synligheden af museet og udnytte fordelene ved fællesdistribution af eksempelvis brochurer.

Vikingeskibsmuseet var i 2015 som led i turismeudvikling, medlem af følgende organisationer:

- Organisationen af Danske Museer (ODM)
- Foreningen Museer i København og Omegn
- Øernes Attraktioner
- Top Attraktioner
- Turistorganisationen VisitRoskilde
- Turistorganisationen Wonderful Copenhagen (WOCO)
- Vikingebuen - Fælles strategi for produktudvikling på danske vikingeatraktioner

Øvrige samarbejder

Sagens Natur

Vikingeskibsmuseet samarbejder med Sagens Natur, som arrangerer lederkurser, teambuilding og personfaglig udvikling. Sagens Natur bruger Vikingeskibsmuseet som ramme om forskellige typer udviklingsforløb, som sigter mod at frigøre en given gruppes skjulte potentialer.

Sagens Natur har løbende gennem året afviklet arrangementer med brug af elementer som sejlads, bådebygning, frokost, rundvisninger og samarbejdsøvelser.

Nationalmuseet

Vikingeskibsmuseet samarbejder tæt med Nationalmuseet i Danmark, hvorfra de fem vikingeskibe udstillet i Vikingeskibshallen er udlånt. Samarbejdet omfatter bl.a. konservering og naturvidenskabelige undersøgelser, forskning, udstillinger og turismeaktiviteter og markedsføring.

Vikingskibsmuseets Bådelaug

Vikingskibsmuseets bådelaug består af frivillige bådentusiaster, der samles om at vedligeholde og sejle museets både. I 2015 havde museet således 11 frivillige bådelaug, der sejlede bådene *Havhingsten fra Glendalough*, *Kraka Fyr*, *Ottar*, *Rana*, *Skjoldungen*, *Helge Ask*, *Roar Ege*, *Brudpiga*, *Marcus Noer*, *Lynæs* og *Victoria*.

Jubilæumsreception

2015 var 10-året for *Havhingstens* søsætning samt jubilæumsår for mange af de andre både i museets bådsamling, og det skulle naturligvis fejres. Derfor var Vikingskibsmuseet vært ved en reception i Vikingskibshallen 31. januar. De mange jubilæer omfatter:

- 110-året for *Viktorias* søsætning
- 70-året for *Brudpigas* søsætning (40 året for ankomst til Vikingskibsmuseet)
- 40-året for det første bådelaug på Vikingskibsmuseet (*Rana*-lauget af 1975)
- 30-året for *Roar Eges* søsætning
- 20-året for smakken *Lenes* søsætning
- 10-året for *Havhingsten fra Glendaloughs* søsætning

Søsætning og optagning

Lørdag 11. april mødtes museets mange frivillige bådelaugsmedlemmer for at søsætte museets skibe. Hele dagen gik med at søsætte bådene med håndkraft, lægge ballast i bådene, montere rig og rejse master. Lørdag 31. oktober gik turen den anden vej, da bådelaugene tog deres fartøjer på land igen for vinteren.

Årets sommertogter

Havhingsten fra Glendalough 5. - 19. juli

Årets togt var uden en egentlig destination. Kursen blev blot sat mod nord og ruten bestemt af vind og vejr. De ca. 80 sejlere, der i år var en blanding af erfarne og mange nye medlemmer, fik rig mulighed for at lære/lære fra sig og blive gode til sammen at tumle det 30 meter lange skib. Efter en vindstille start, hvor skibet måtte på slæb for at komme ud af Roskilde fjord, kom der vind i sejlene. Rigeligt med vind. Op til 20 m/s.

Vind og vejr bragte først skibet til Djursland og derefter gik turen mod Hou i bygevejr og god blæst. Undervejs fik besætningen bevist deres dygtighed ved at skifte rorvidjen på åbent hav. Den raske vind blæste derefter mod Sverige, hvor det efter en uges sejlads blev skiftedag for besætningsmedlemmer i Varberg. Svensk TV1 fulgte *Havhingsten* ud af Varberg, og de næste dage stod på ø-hop langs svenskekysten før skibet vendte stævnen mod hjemlige kyster.

Helge Ask 28. juni - 18. juli

Med 14 mand ombord sejlede *Helge Ask* op langs den svenske vestkyst. Den til tider hårde vind gav et par overliggerdage ved øerne i Rennebergbugten, og undervejs fik skibets besætning også rig mulighed for at træne armmusklerne ved årerne.

Ottar 18. juli - 1. august

Ottars sommertogt startede med filmoptagelser til en BBC-dokumentar ved Rørvig, og bragte derefter skib og besætning rundt til byer ved Isefjorden og Roskilde fjord.

Skjoldungen 30. juli - 9. august

Skjoldungens sommertogt var en træningstur forud for det store Grønlands-togt, som er planlagt til 2016. Det primære mål var at få sejlet så mange sømil, som muligt og få træning i sejlads i skærgård. Derfor gik turen op langs den svenske vestkyst.

Ottars besætning har trossekast-træning ved Nykøbing Sjælland.
Foto: Ottar laug.

Helge Ask møder *Havingsten* ud for Varberg.
Foto: Helge Ask laug.

Skjoldungen stævner ud efter et gæstfrit ophold på Orø.
Foto: Skjoldunge laug.

Havingstens besætning spiser havregrød ved Rørvig.
Foto: Havhingst laug.

Sejladser

Ud over sommerens længere togter sejlede bådelaugene aften- og weekendture, hvor besætningerne trænede i at håndtere skibene, dyrkede fællesskabet og glæden ved at sejle.

Organisation

Ved udgangen af 2015 var der i alt 360 medlemmer af Vikingeskibsmuseets bådelaug. Hvert bådelaug har sin egen organisation. Nogle har stiftet en forening, andre mødes på mere løs basis. Fælles for alle medlemmer er, at de samlet hører til under Vikingeskibsmuseets bådelaug, og for alle laugene gælder, at de hver især har en eller flere af museets sejladsleder godkendte skippere tilknyttet samt en kontaktperson til museet.

Hvert forår og efterår afholdes fællesmøder for alle medlemmer. På forårsmødet nedsættes BSU (Bådelaugenes Samarbejdsudvalg). BSU består af en repræsentant for hvert bådelaug, sejladslederen og en person yderligere fra museet. Udvalget mødes ca. kvartårligt og har til formål at koordinere de forskellige aktiviteter. Der vælges også tre repræsentanter til BSIU (Bådelaugenes Sikkerhedsudvalg), og herudover findes sejladslederen og Bådeværftets sikkerhedsgruppe i udvalget. Formålet med BSIU udvalget er at skabe sikkerhed omkring bådelaugenes sejladser og bådklargøring.

I 2015 var arbejdet i BUU (Bådelaugenes Uddannelsesudvalg) båret af enkeltpersoners ønsker og initiativer til konkrete kursuser og i samarbejde mellem laugsmedlemmer, eksterne undervisere og flere af museets ansatte, blev følgende kurser og prøver afholdt.

- 28. januar "Intro til museets VHF'er" v. Tom Nicolaisen
- 2. februar "Teoretisk duelighedsprøve" som afslutning på kursusforløb v. Nanna Brejning
- 25. februar "Nød-skrogs-reparations-kursus" v. Asger Rørdam og Martin Dael
- 8. marts "Søikkerhedskursus" v. Roskilde Brandvæsen og Nanna Brejning
- 14. marts "Sejlmagerkursus" v. Helle Barner Jespersen fra Sejlmager Hansen's Eftf. og Carsten Hvid
- 25. april "Eksamen for Yachtskipper af 3. grad" som afslutning på kursusforløb v. Nanna Brejning
- 11. maj "Afslutning af SRC kursus" v. Mogens Larsen fra VHF Skolen.
- 2. maj "Rorvidje-kursus" v. Laugsmedlem Esben Jessen
- 17. juni "Småbådsskipper-prøve" v. Tom Nicolaisen og Nanna Brejning
- 5. august "Intro til Praktisk Duelighedsprøve" v. Nanna Brejning
- 16. september "Småbådsskipper-prøve" v. Tom Nicolaisen og Nanna Brejning
- 10. oktober "Praktisk duelighedsprøve" v. ekstern censor.

Hertil startede et hold for Teoretisk Duelighedsprøve og et Yachtskipper-3 kursus igen i efteråret, med afslutning i 2016, og der blev etableret en Yachtskipper-I selvstudiegruppe med afslutning i 2017.

Sidst men ikke mindst lagde mange af laugenes medlemmer en stor indsats i at deltage i den træning, der førte til, at andre laugsmedlemmer kunne gennemføre den Praktiske Duelighedsprøve, og til at vi igen i år kunne udvide listen af småbådsskipperne. Der var i maj, juni, august og september sejlad i småbådene hver onsdag aften og næsten alle søndage.

Medlemsskab

Alle bådelaugsmedlemmer betaler et omkostningsbidrag til museet. Bidraget var uændret i 2015:

Laugsmedlem:	700 kr.
Støttemedlem:	350 kr.
Studerende og unge under 25 år:	350 kr.
Børn og unge under 18 år:	Gratis

Vikingskibsmuseets Venner

Foreningen Vikingskibsmuseets Venner blev stiftet den 26. november 1990 af en kreds af historisk interesserede med det formål at støtte Vikingskibsmuseets arbejde og udvikling.

Foreningen kunne således i 2015 fejre sit 25-års jubilæum, og det blev markeret ved en reception i Vikingskibshallen 26. november. Det var en god eftermiddag med langt over 100 deltagere, der nød den hyggelige stemning med taler, musik og lidt at spise og drikke.

Flere end 100 mennesker lagde vejen forbi og nød selskabet og den gode mad fra Cafe Knarr.
Foto: Werner Karrasch.

Formand Ole Christiansen overrækker foreningens gave til museets Louise K. Henriksen.
Foto: Werner Karrasch.

Borgmester og formand for Vikingskibsmuseets bestyrelse Joy Mogensen holdt en varm tale.
Foto: Werner Karrasch

Benny Holst Trio spillede for gæsterne ved Venneforeningens jubilæum. Foto: Werner Karrasch.

Formanden for Vikingskibsmuseets bestyrelse, borgmester Joy Mogensen gav foreningen varme ord med på vejen og glædede sig over det gode samarbejde, og hun så frem til foreningens fortsatte støtte i de kommende udfordrende år for museet. Joy Mogensen medbragte en pengegave på 2.500 kr. fra Roskilde Kommune. Efterfølgende overrakte Venneforeningens formand Ole Christiansen en fornem gave på 100.000 kr. til Vikingskibsmuseet. Pengene skal støtte museets kommende rigt illustrerede bogværk "Fuldblod på havet" om *Havhingstens* rejse fra Roskilde til Dublin og retur i 2007-08.

Medlemstal og aktiviteter

Jubilæumsåret var på alle måder et godt år. Foreningen nåede det højeste medlemstal nogensinde, nemlig 493 medlemmer, og afholdt syv arrangementer i Vikingskibshallens biograf:

- Foredrag: Store lastskibe i danske farvande 1000-1250 ved Anton Englert, Maritim arkæolog, ph.d. Torsdag 22. januar
- Foredrag: Ibn Fadlans beskrivelser af vikingerne ved Volga ved Jørgen Bæk Simonsen, Professor v. Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier, Københavns Universitet. Torsdag 26. februar.
- Foredrag: Bygning af en traditionel fiskerbåd fra Fejø ved Morten Gøthche, Arkitekt MAA. Torsdag 26. marts.

- Generalforsamling med orientering om museets arbejde i 2014 ved Søren Nielsen, chef for Maritime håndværk, rekonstruktion, og publikumsformidling. Efterfulgt af oplæg om det kommende Gislinge projekt ved Marie Krogh Nielsen, teamleder for formidlingsafdelingen (Programmet afveg fra det annoncerede). Tirsdag 28. april.
- Foredrag: *Saga Oseberg* – Bygning og sejlads ved Vibeke Bischoff, Skibskonstruktør, Vikingeskibsmuseet og Thomas Finderup, Bådbygger. Torsdag 17. september.
- Foredrag: Nyt fra museets marinarkæologiske arbejdsmark ved teamleder for Marinarkæologiske Undersøgelser Jørgen Dencker, Vikingeskibsmuseet. Torsdag 29. oktober.
- Reception i forbindelse med foreningens 25-års jubilæum. Torsdag 26. november.

Derudover bidrog foreningens medlemmer med frivillig arbejdskraft til "Håndværk & Vikinger Festival" 15. og 16. august.

Medlemskab

Årskontingentet for et almindeligt medlemskab er 250 kr. Bådelagsmedlemmer betaler 125 kr. og medlemskabet dækker:

- Fri adgang til foredrag og andre aktiviteter arrangeret af foreningen.
- Fri adgang for to personer til Vikingeskibsmuseet i medlemskortets løbetid.
- Mulighed for at købe museets egne publikationer og varer fra museumsbutikken med en fordelagtig rabat.

Bestyrelse for Vikingeskibsmuseets Venner, ultimo 2015

- Formand Ole Christiansen (foreningens repræsentant og næstformand i museets bestyrelse)
- Gurli Martinussen, næstformand (foreningens repræsentant i museets bestyrelse)
- Niels Bentsen
- Erling Bondesen
- Thomas Maarup, frivillighedskoordinator
- Henning Christiansen, økonomikoordinator
- Troels Nielsen
- Aase Hansen, foredragskoordinator

Gert Hovald trådte tilbage og Thomas Maarup og Henning Christiansen blev valgt ind.

Foreningen har indgået en aftale med museet om at forestå administration og medlemservice.

Bilag I- Personale

Bilaget indeholder specifikation af navne, datoer, formål mv. for følgende områder:

Ansættelser

Museet havde i 2015 166 personer ansat svarende til 70 årsværk.

Ekstern repræsentation

15 medarbejdere har tilsammen repræsenteret museet i 51 repræsentationer fx i styregrupper, fagfællesskaber, bestyrelser, kultur- og turistsamarbejder mfl.

Efteruddannelse og kurser

Museet har haft 35 deltagelser på 13 forskellige efteruddannelser eller kurser.

Studierejser, personalearrangementer og mandagsforedrag

Der er i 2015 gennemført 5 studierejser med i alt 23 deltagelser.

Personalearrangementer og mandagsforedrag

Der blev i 2015 afholdt 8 personalearrangementer inkl. mandagsforedrag, hvor personalet deler faglig viden med hinanden.

Bilaget "Personale" kan rekvireres via e-mail museum@vikingeskibsmuseet.dk.

Vikingeskibsmuseets årsberetning 2015

Redaktion:

Tinna Damgård-Sørensen, Claus Christiansen, Søren Nielsen og Lisbeth Weichel

Fotos og illustrationer:

Werner Karrasch, Søren Nielsen, Morten Johansen, Andreas Binder, Klara Fiedler, Lis Pinholt, VG Entreprenør A/S, Liw, Vikingeskibsmuseets bådelaug, TripAdvisor.

Layout og billedredaktion:

Lisbeth Weichel

Vikingeskibsmuseet i Roskilde

Vindeboder 12

DK-4000 Roskilde

Tlf: 46 300 200

E-mail: museum@vikingeskibsmuseet.dk

web: www.vikingeskibsmuseet.dk

© Vikingeskibsmuseet i Roskilde, 2016